

3 • 2019

Offiserstbladet

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

STORT VEDLEGG: BFOS KOMMENTARER – LANGTIDSPLAN FOR FORSVARET

• BFOS Lederkonferanse • KAFO/BESO Ung Vårkonferanse • Stor luftøvelse ACE • Luftforsvaret 75 år! • Logistikkskipet KNM Maud • Pensjonssidene

KAMPANJETILBUD PÅ ALLE VOLVO T8 PLUG-IN HYBRIDER

Alle våre biler er designet med omtanke for deg og de rundt deg. Sikkerhet, design og en utsøkt komfort er en selvfølge. Nå har vi kampanje på alle våre T8 Plug-in Hybrider. Kombiner AWD og rekkevidde med omtanke for miljøet. Kontakt din forhandler for et omtenkstomt tilbud.

VELKOMMEN TIL **DIN FORHANDLER**

Offisersbladet

ORGAN FOR BEFALETS FELLESORGANISASJON

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20

E-post: post@bfo.no - Internett: www.bfo.no

OFFISERSBLADETS TILSYNSKOMITÉ:

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til tilsynskomiteen@bfo.no

ANSVARLIG UTGIVER:

Jens Jahren, leder BFO

REDAKTØR:

Einar Holst Clausen

REDAKSJON OG ABONNEMENTSAVDELING:

Se adresse for BFO

E-post: Offisersbladet@bfo.no

Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 43

E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund-Stat

ANNONSEANSVARLIG:

2punkt AS ved Karin Smedsrud

E-post: karin@2punkt.no

Mobil: 982 05 416

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes. Usignert innhold er redaksjonelt.

GRAFISK PRODUKSJON:

Design: punkt&prikke punktpricke@me.com

Trykk: UnitedPress Poligrafija

BILDER:

Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvaret.

FORSIDE:

CIS TG (Cyberforsvarets Communication and Information Systems Task Group). De er en del av Theatre Enabling Force (TEF), som er navnet på styrken som har lagt alt til rette for transportflybidraget i Mali NORTAD II (Norwegian Tactical Airlift Detachment). Foto: Onar Digernes Bifrost/Forsvaret

REDAKSJONEN AVSLUTTET:

13. juni 2019

(Bekreftet opplag 2. halvår 2018 - 10.240)

UTGIVELSESPLAN 2019:

NUMMER	MATR.FRIST	UTGIVELSE
Nr 4 august	9. august	23. august
Nr 5 oktober	27. september	11. oktober
Nr 6 desember	22. november	6. desember

Offisersbladet drives etter redaktørplakaten.

FØLG BFO PÅ:

facebook.com/bfo.no

twitter.com/bfo12

instagram.com/bfo12

Hvem forvalter sannheten om situasjonen i Forsvaret?

BFO og Offisersbladet er til stede på de fleste arenaer og tjenestesteder hele året. Her får vi førstehåndskunnskap om hva som er situasjonen på grunnplanet ute ved avdelingene, fra de som føler hvor «skoen trykker». BFOs tillitsvalgte sentralt og regionalt jobber kontinuerlig med ivaretagelse av sine medlemmer, og enkeltsakene strømmer dessverre, men også heldigvis inn hele tiden. For det er slik BFO tar pulsen på Forsvaret, og det er slik en solid organisasjon tar vare på alle sine medlemmer. Men BFO deltar også på drøftinger, forhandlinger og møter på alle nivå i Forsvarsstaben, Forsvarsdepartementet, Forsvarsmateriell og FLO med flere. I tillegg har BFO direkte kontakt og samtaler med partiene på Stortinget.

I samtale med alle disse nivåene blir BFO/Offisersbladet servert ganske så forskjellige utgaver av situasjonen i Forsvaret:

De politiske partiers forsvarspolitiske talsmenn/kvinner gir i samtale med BFO uttrykk for vilje til å styrke Forsvaret, og viser vilje til å sette seg inn i forsvarssaker. Utad virker det som om de fleste partier ønsker å øke vår forsvarsevne. Virkeligheten er noe annerledes. De fleste politikere på Stortinget har ikke mulighet til, eller kanskje interesse av å sette seg grundig inn i forsvarspolitikken. Dessuten opplever vi stadig forsvarspopulistiske utspill, samt at Forsvarets organisasjon og baser/leirer kan se ut til å utsettes for politiske «hestehandler».

Forsvarsdepartement med Forsvarsministeren og hans embedsmenn/kvinner i spissen hevder hardnakket at vi har tidenes satsning på Forsvaret, og at omorganiseringen med nye militær ordning (OF/OR), ny utdanningsordning, ny HR-organisering, nedleggelse av avdelinger og baser/oppsettelsen av nye, materiellanskaffelser med mere, går som planlagt og er under full kontroll. Hvilken informasjon lar de tilflytte Stortinget? FDs fjerning av omtrent alle incentiver for de tjenestegjørende trekker også ned.

Forsvarsstaben er ikke fullt så bombastisk, men tør vel ikke annet enn å si at situasjonen er håndterbar. De har jo en viss lojalitet til de som i realiteten styrer, nemlig Forsvarsdepartementet (ISL). Forsvarsstaben gjør sitt beste for å løse personell, materiell- og økonomi/driftsutfordringene.

Forsvarets Operative Hovedkvarter (FOH) har de siste årene vært forsiktig med å gå ut med operasjonell status. De har til tross for en underbemanning, ledet og løst løpende oppgave-portefølje, i tillegg til økt alliert tilstedeværelse og store allierte og nasjonale øvelser.

Forsvarsgrenene med respektive sjef har, i alle fall utad, hatt en tradisjon for å hevde at de har visse utfordringer, men løser sine oppdrag. Her er det nok også en viss lojalitet oppad. Sett i forhold til manglende økonomi, samt personell- materiellmessige utfordringer, gjør de sitt beste.

Avdelingene våre og avdelingssjefene har ingen tradisjon for å meddele offentligheten om status. De løser sitt oppdrag og følger etter beste evne lojalt opp oppgavene som de blir pålagt. Sikkert ikke lett når de til daglig er underbemannet på både befals- og soldatsiden, i tillegg til for dårlig og for lite materiell. Stikkord: dyktighet, innsatsvilje, utholdenhet og lojalitet.

Den enkelte befalingsmann/kvinne er de som har skoene på og føler hvor det gjør vondt. Det er de som til daglig sliter med utdatert materiell, for lite ammunisjon og underbemanning som påfører de en unormal høy arbeidsbelastning. Incentivene de hadde forsvinner en etter en, og rettighetene er under press fra FD. Da er det imponerende å se at de fortsatt utfører sin tjeneste med dyktighet, innsatsvilje og lojalitet.

Så hvem er det som forvalter sannheten? Min påstand er at det tjenestemannen og kvinnen, som sammen med BFO tradisjonelt sett har hevdet å kunne formidle helheten, og til nå har gått ut med varsel om at vi har et for lite og utilstrekkelig forsvar. Men nå er situasjonen såpass alvorlig at forsvarssjefen, stabssjefen og sjef FOH har vært forbillig ærlige i sine uttalelser til media, med uttalelser om at vi har et så lite forsvar at vi ikke er i stand til å forsvare oss til vi får alliert hjelp.

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

Inkludert i
SUPER
HUSFORSIKRING

IF BOLIGSJEKK

– trygghet for generasjoner

HVA KAN DU GJØRE FOR Å FÅ ET TRYGGERE HJEM?

Ved å gjennomføre If boligsjekk får du blant annet:

- Bedre brann- og innbruddssikkerhet
- Avdekket dårlig inneklimate og fukt
- Inspisert våtrom, tak og drenering

If boligsjekk er en del av If sin husforsikring med superdekning.
Snakk med oss om If boligsjekk og få en tryggere hverdag
– og et tryggere hjem.

Vil du vite mer?

GÅ INN PÅ IF.NO ELLER RING OSS PÅ 21 49 24 00

I SAMARBEID MED

faste saker:

Redaktøren: Hvem forvalter sannheten om situasjonen i Forsvaret?	3
Litt av hvert	11, 15
BFO leder: En viktig tid for Forsvaret	24
Giv akt!	25
Hva skjer?	26
KAFO&BFOung	36
Pensjonssidene	38
Aktuelt	54
Filmanmeldelse: They Shall Not Grow Old	58
Kjekt å ha!	62
Tilbakeblikk	64
Internasjonale nyheter	66

46-47

52-53

artikler:

Lederkonferansen 2019	6
KAFO Landsstyremøte og NAKA på samme tid!	10
BFOs Vårkonferanse 2019	12
ACE – Europas største lufttøvelse!	16
Luftforsvaret med 75 år markering i Bodø!	18
Lever fortsatt ut drømmen	20
Frigjørings- og Veteran dagen 8. mai	42
God kamuflasje er igjen prioritert!	46
Finnmark Landforsvar er tilbake!	48
F-35 programmet blir stadig større	50
Sjef Forsvarets Operative Hovedkvarter utdyper	52
Sjøforsvarets nye logistikkfartøy døpt i Bergen	56
Missilforsvar en teknologisk utfordring	60
Kystvakten i fokus	63

12-14

16-17

Lederkonferansen 2019

De tillitsvalgte i sentrum!

Over 70 av BFOs tillitsvalgte fra hele landet, var fra 13-15. mai samlet på Clarion Hotell & Conference på Gardermoen.

Vi er klare for Lederkonferanse 2019.

Øystein Pølsa Pettersen holdt et interessant åpningsforedrag på årets Lederkonferanse.

Nestleder BFO Rune Rudberg utviser som alltid et stort engasjement.

Fra paneldebatten siste dag.

AV EINAR HOLST CLAUSEN
FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN OG
VIGGO HOLM

LEDERKONFERANSEN KOM GODT I GANG

Tradisjonen tro, åpnet leder BFO Jens Jahren lederkonferansen og ønsket alle de tillitsvalgte velkommen til tre dager med fokus på BFO og den gode jobben de tillitsvalgte gjør for sine medlemmer ute ved avdelingene. BFO er samhold og dyktighet, og det er alltid godt å være den største befalsorganisasjonen. Vi skal satse på enda mer «hverdags-synlighet» for våre medlemmer i tiden fremover, sa Jahren.

MOTIVASJONSFOREDRAG

Det ble innledningsvis tid til et tema-foredrag med humoristisk tilsnitt. I år var det Øystein

«Pølsa» Pettersen som var invitert for å snakke litt om drivkrefter i oss og hva motivasjon, ståpåvilje, utholdenhet og gjennomføringsvilje betyr for å nå de mål man har satt seg.

STATUS FRA LOKALFORENINGENE

Resten av konferansens første dag var satt av til tilbakemeldinger og status fra lokalforeningene. Hvordan jobber de forskjellige lokalforeningene og hvilken aktivitet de har gjennomført for sine medlemmer og potensielt nye medlemmer i året som har gått.

BFOS «DEN GYLNE BLINK»

Under den uformelle middagen første kveld, ble også den ærefulle og litt uformelle hedersbevisningen «Den Gylne Blink» utdelt. Prisen gis til den som i løpet av kort eller lengre tid har utmerket seg med det gode arbeid, men også for

«høy sigarføring» og vært til forargelse eller stor glede for sine omgivelser. Kandidaten nomineres av de tillitsvalgte. Det skal sies at den som i år fikk denne prisen, har gått tilbake i linjen etter flere år i BFOs sekretariat med ansvar for rekruttering, medlemspleie, kommunikasjon og drift av BFOs webside. Han mottok flere ganger «Nisselue-prisen» for små eller store blundere til almen forlystelse. «Den Gylne Blink» gikk i år til Lars-Andreas Irgens, som for øvrig også hadde tatt på seg oppgaven som konferansier under hele Lederkonferansen. En jobb han uførte på en utmerket måte. Stor applaus i salen!

EN FAGDAG PÅ KONFERANSENS ANDRE DAG

BFOs kompetanseutvikler Jon Vestli åpnet dagen med hva det vil si å være lokalforeningsleder. Om det å ta valget, ta et verv og gjøre en jobb

Leder BFO Jens Jahren åpner Lederkonferansen 2019.

Fra uformell middag på trebenker.

Ny medlemsavtale Karriererådgivnings firmaet Astrea.

«Kunnskap betyr ingenting, hvis den ikke bidrar til å skape endring og/eller forbedring»

Jon Vestli

for medlemmene i sin «teig». Det handler om å gi ut god informasjon, hjelpe til i enkeltsaker, samt arrangere medlemskvelder med faglig innhold, men også sosiale sammenkomster.

Jon Vestli viste frem lokalforeningshåndboken, og sa at dette på mange måter er de tillitsvalgte «bibel». Her finner dere det meste

av informasjon og råd rundt drift av en lokalforening, sa Vestli.

BFOS SAMARBEIDSPARTNERE VAR PÅ PASS PÅ GARDEMOEN

Mange av BFOs gode samarbeidspartnere var på plass med stands i tilstøtende lokaler under hele Lederkonferansen. En ny samarbeidspartner og medlemsfordel ble presentert denne dagen også, da Ove Rio og Arne Falbach som partnere i karriererådgivnings-firmaet Astrea presenterte seg. De tilbyr nå BFO-medlemmer rådgivning i forbindelse med jobbskifte med 50 % rabatt. Primært er dette rettet mot de som skal slutte etter en T-35 kontrakt, eller de som nærmer seg 57/60-års pensjons-alder. De garanterte at 9 av 10 skaffer seg en jobb med deres hjelp.

YS, Forsvarets Personellservice, If, CTC Bil-partner, Milrab, BAFO, Hertz Bilutleie og Color

Line var også på plass for å svare på spørsmål i pausene. Vi ser ikke bort ifra at flere av de fikk solgt flere av sine produkter/tjenester.

LEDER BFO INFORMERTE OM EN REKKE PÅGÅENDE SAKER

Her blir det vanskelig å skrive utfyllende om alle temaene, med dere skal få noen stikkord. BFOs arbeid i forbindelse med lønnsoppgjøret og sikring av fremtidig pensjon, OMT (må forvaltes ved å se på mulighetene – ikke utfordringene!), reforhandling av Hovedavtalen, BFOs produksjon av pensjonshefte og pensjons-kalkulator til sine medlemmer. Jens var innom utfordringen med at vi har over 800 midlertidig ansatte, eller med midlertidig høyere grad. Utfordringene rundt Utdanningsreformen og avansement, normalavansement, søknadssystemet ble tatt opp. Er det objektive krav? Her er det en uklar

Lars Andreas fikk BFOs Gylne Blink 2019.

Brigader Øyvind Kvalvik FD IV orienterte om langtidsplanlegging og FMR.

Første nestleder YS orienterer.

Lederkonferansens utmerkede konferansier
Lars Andreas Irgens.

Festmiddagen.

forvaltning! BFOs standpunkt er blant annet: Gi tidlig tilsetning i T-60! Følg normalavansement!

Om kommende Forsvarssjefen Fagmilitære Råd, sa leder BFO at vi har for få ansatte, og at Forsvaret sliter med å beholde personellet vi har. Det er for mange unge som slutter. Forsvaret har for få ansatte i forhold til oppgavene. Vi vil også få et «pensjonsproblem» om 6-9 år, da store kull går av med pensjon, og lang og god kompetanse forsvinner. Små utdannings-kull på 2000-tallet klarer ikke å fylle det kommende kompetanse-gapet!

BRIGADER ØYVIND KVALVIK FD IV ORIENTERTE OM LANGTIDS-PLANLEGGING

Brigaderen snakket om hvilket arbeid som

ligger bak langtidsplanleggingen, og hvilke parter som er involvert i denne prosessen, i tillegg til alt som fører frem til Forsvarssjefens Fagmilitære Råd. Forsvarssjefens budskap er:

- Den sikkerhetspolitiske situasjonen som lå til grunn for gjeldende TTP, er blitt mer tilspisset og kravene fra NATO har økt.

- Mandatet gir rom for å utrede hvordan Forsvaret kan utvikles videre for å styrke forsvarens.

- FSJ er fornøyd med å ha fått i oppdrag å utarbeide et selvstendig og uavhengig råd.

- FSJ er fornøyd med forutsetningen om å skulle bygge videre på det fundament som ligger i gjeldende LTP, og at Regjeringen legger opp til å styrke Forsvaret.

Etter en lang og god dag med mye infor-

masjon, var det godt med en liten pause og tid til en dusj og skifte til penklær. For festmiddag med sosialt samvær står alltid på planen. Kort fortalt ble dette en meget hyggelig aften med god mat fra hotellets restaurant, i en ommøblert seminarsal. Festmiddagens engelske profesjonelle konferansier og magiker Jon Ensor, skapte en meget god «BFO-stemming» fylt av humor og magiske triks som fikk oss til å måpe.

LEDERKONFERANSENS SISTE DAG

Her var det satt av tid frem til lunch, der de tiltsvalgte fikk en orientering fra 1. nestleder i YS, Hans Erik Skjæggerud, om trepartssamarbeidet, YS sin historie og hva BFO har betydd for YS. Han kom blant annet inn på utfordringen i arbeids-

BFOs elbil som skal på tur i forsvarsteigen.

BFOs HTV Hær Rune Isvik prøver ut BFO materiellet.

Pausene ble brukt til besøk hos våre samarbeidspartnere.

livet med å finne de som er villige til å være tillitsvalgte i en hektisk hverdag. Han fortalte også at YS er i prosess for å gjøre seg mer aktuell for de yngste. BFO fikk ros av han for å være ledende på dette området.

HR-direktør i Forsvaret Tom Simonsen hadde tatt mot til seg for å møte de tillitsvalgte på Gardermoen. Han ga en status på HR-situasjonen i dag, der han kom inn på effektiviseringen og det han mener er en trygg omstilling. Simonsen mener medbestemmelsen i Forsvaret fungerer bra og at OMT er godt i gang. Men han pekte også på at Forsvaret er for tynt bemannet. HR- og Utdanningsreformen er i ferd med å finne sin form, sa HR-direktøren. Men da han sa at forhandlings- og drøftingsinstituttet bør justeres (mindre forhandling til fordel for mer drøfting), ble det

mye kremting i salen. Han sa også at forsvarsgrenene på flere områder må evne å tenke mer helhetlig. Kanskje noe overraskende uttrykte Simonsen at det ikke er lett for Forsvarssjefen å lede og iverksette prosjekter, når han er avhengig av eksterne krefter som Forsvarsbygg og FMA.

Under den påfølgende paneldebatten med leder BFO Jens Jahren, 1. nestleder YS Hans Erik Skjæggerud og HR-direktør Tom Simonsen i sofaen på scenen, startet haglebygene med innlegg og spørsmål om hverandre! De fleste rettet til Tom Simonsen. BFOs HTV Luftforsvaret Lars Erik Jamtli tok blant annet opp alle utfordringene rundt Andøya kontra Evenes, med mangel på informasjon, kommunikasjon i en litt uforståelig prosess.

Fra salen ble det hevdet at Forsvarsmateriell

og Forsvarsbygg oppfattes som både fordyrende og forsinkende ledd i mange prosesser. Lønn og tillegg og beordrings-problematikk for 2-karriere familier kom også opp, samt det med at skoletillegget uten varsel ble fjernet. Her var Simonsen enig, men sa at dette var et pålegg fra Forsvarsdepartementet. Simonsen noterte seg også at mange nå mener at alt for mange personellsaker har en vanvittig lang behandlingstid. Engasjementet var stort, og det beviser at «BFO-hjertet» banker like sterkt som alltid.

Jens Jahren oppsummerte avslutningsvis de tre dagene på Gardermoen og ønsket alle de tillitsvalgte vel hjem. Ros ble også gitt til alle som har medvirket til denne vellykkede Lederkonferansen.

KAFO landsstyremøte og NAKA på samme tid!

Landsstyret i KAFO er igjen samlet for landsstyremøte, og denne gangen gikk turen til Trondheim sammen med majoriteten av landets kadetter. Helgen 4-7 april ble også det årlige nasjonale kadettstevnet NAKA avholdt, og KAFO-gjengen går selvfølgelig ikke glipp av en slik begivenhet. Den vanlige møtevirksomheten KAFO gjennomfører er da litt annerledes. En helg med NAKA er fullstappet med diverse aktiviteter som sport, musikk, middag og sosialt samvær.

Helgen startet på torsdag med møtevirksomhet hvor KAFO-gjengen jobbet fra morgenen til det var duket for åpningsseremoni. Åpningsseremonien var en morsom og god start på NAKA! Etter åpningsseremonien bar det videre til "Skvadronen" hvor det ble gjennomført "Cowboy, indianer og mexikaner"-temafest. KAFO stilte i full mundur og det ble en bra start på helgen.

Fredagen startet kl.09.00 på Pirbadet hvor det skulle avholdes svømmekonkurranse. En stor del av konkurransene er å skape så god stemning som overhodet mulig på tribunen. Her bidro KAFO-gjengen sterkt. Etter hard konkurranse var det landkrabbene fra Krigsskolen som stakk av med seieren. Parallelt foregikk det i lukkede lokaler riflekonkurranse, hvor Luftkrigsskolen tok en overlegen seier.

Etter dette tok KAFO-gjengen på seg ansvar for å få litt energi inn i publikum. Tilbake på LKSK stilte vi stand med energidrikk og sjokolade på håndballkampene. Både spillere og tilskuere viste hva de var laget av og volumet fra tribunen kunne høres helt ned i sentrum. Etter intense kamper gikk Krigsskolen igjen seirende ut av hallen. Kvelden ble avsluttet på "Lokal bar" nede i Trondheim sentrum med "Battle of the Bands". Under forrykende stemning tok "Torpedo" fra Sjøkrigsskolen seieren.

Lørdagen startet tidlig med avspark i fotballturneringen klokken åtte i idrettshallen på Luftkrigsskolen. Kampene gikk intenst for seg på andre og siste dag av de tellende konkurransene i årets NAKA. Sjøkrigsskolen tok seieren og med det også viktige poeng i konkurransen videre. Gateløpet stod for tur og KAFO bidro her også med snacks og energidrikk til både tilskuere og utøvere i dette krevende løpet. Stilingen sto etter denne svært jevnt mellom de tre krigsskolene, men Sjøkrigsskolen var knippet foran Krigsskolen da den siste og avgjørende øvelsen skulle gjennomføres, pistolskyting.

Pistolskytingen foregikk i lukkede lokaler, men ble denne gangen livestreamet i "Lille Norge" hvor kadettene fulgte spent med. Selv om Sjøkrigsskolen ledet, så ville en seier for Krigsskolen bety tap i NAKA for Sjøkrigsskolen.

Stemningen var til å ta og føle på, og Krigsskolen stakk av med seieren. Gratulerer til Krigsskolen med seier i NAKA 2019.

Mens de fleste kadettene fulgte med på pistolskytingen og ventet på resultatet fra gateløpet, så arbeidet KAFO-gjengen videre med tiltaksplan. Tradisjonens tro så avsluttet dagen med bankett i messen for delegasjonene, som var etterfulgt av sjefskonkurranse og 6. gren. Sjefskonkurranse er der skolesjefene også må bevise sine mentale og fysiske kapasiteter. 6. gren er en uoffisiell avsluttende konkurranse som innebærer forskjellige fysiske tester, som utøverne på forhånd ikke vet noe om hva skal være. I begge konkurransene trakk Sjøforsvaret det lengste strået, gratulasjoner til Sjø.

Søndagen var en ren arbeidsdag for KAFO-

gjengen. Her ble det jobbet videre med tiltaksplaner og startet planlegging av en av årets høydepunkter, Vårseminaret. Årets seminar skal ta plass i København og gjengen storkoste seg med planlegging av muligheter for hva man kan oppleve i byen.

Avslutningsvis vil vi også gratulere CIS som offisielt skal være med på neste års NAKA, lykke til!

Helgen ble en suksess med mye bra arbeid, med gode sportslige og sosiale avbrekk!

KAFO landsstyre

Eddie Røsnes og Felix Ditlev-Simonsen

Veteranene får eget hus i Oslo!

På Østlandet er det over 20 000 veteraner som har deltatt i internasjonale operasjoner. Fram til nå har ikke veteranene hatt noen felles møteplass i Oslo. Nå stiller Oslo kommune et hus til disposisjon, og sørger for drift i et spleiselag med Forsvaret. Alle veteranorganisasjonene stiller seg bak og Telemark Bataljonen skal koordinere driften.

PRESSEMELDING FRA FD OG OSLO KOMMUNE

Byrådsleder i Oslo, Raymond Johansen, og forsvarsminister Frank Bakke-Jensen har kommet frem til en løsning for et nytt samlingssted for alle som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner.

-Dette vil være et hus som alle veteranforeningene kan bruke, og vil være et viktig bidrag til alle de som har tjenestegjort. I Norge er det 100 000 kvinner og menn som er veteraner. De har deltatt i konflikter som Korea, Libanon, Balkan og Afghanistan. Selv om de har forskjellige erfaringer er det fellesnevner som gjør at det er viktig å møtes, dele erfaringene og lære hvordan andre har håndtert det de har opplevd, sier forsvarsminister Frank Bakke-Jensen.

-Vi har mange veteraner bosatt i byen vår og et veteran-hus har vært etterspurt i lang tid. Jeg er glad Telemarksbataljonen har påtatt seg en koordineringsrolle og at alle veteranorganisasjonene stiller seg bak. Kommunen stiller hus til rådighet og i et spleiselag med Forsvaret skal vi sikre driften. Dette blir et viktig samlingssted for veteraner og deres familier fra Oslo og hele Østlandet. Jeg er veldig glad vi har funnet et så fint sted og fått på plass den avtalen i dag, sier Raymond Johansen.

Veteranhuset blir liggende i en gammel sveitervilla i vannkanten på Mosseveien. Det er romslige lokaler, store uteområder og tilgang til fjorden. Lokalene skal finansieres i fellesskap mellom kommunen og Forsvaret. Det vil være Telemarksbataljon som står for koordineringen av veteranhuset.

-Dette vil være et verdifullt tilbud til veteranene og deres familier. For Oslo kommune er det verdifullt å kunne bidra til en løsning på noe, som over lang tid, har vært ønsket fra veteranene, sier Johansen.

Et veteran-hus er ikke bare viktig for de som har vært ute i internasjonale operasjoner, men også for deres familier. Her kan man treffes i en uformell ramme, hygge seg og dele erfaringer. Opptil 6 % av personellet som har deltatt i internasjonale operasjoner kan utvikle stressrelaterte lidelser i ganske lang tid etter. Et sted der veteraner kan møtes og tilby kameratsstøtte vil kunne ha en forebyggende effekt.

- Våre veteraner innehar unik kompetanse og erfaring, noe som er verdt å ta vare på og som kan viderefremmes til de som nå kommer hjem fra internasjonale operasjoner. Det har vært en lang prosess for å få på plass veteranhuset, men godt samarbeid mellom veteranenes organisasjoner, kommunen og Forsvaret som gjør at dette nå kommer på plass, sier Bakke-Jensen.

TMBN deltar på øvelse NOBLE JUMP i Polen

Telemark Bataljon deltar i juni på Noble Jump, som øver NATOs hurtige reaksjonsstyrke (NRF). Materiell og utstyr til bataljonen ble pakket og sendt langs vei, på skinner til utskipningshavnen, og med lasteskip til Polen i slutten av mai.

Øvelsen pågår i Zagan vest i Polen, der over 2.500 tyske, norske og nederlandske soldater deltar. Over 1.000 tunge og lette kjøretøy ruller rundt i Zagan i juni.

Einar Holst Clausen

Foto: Frederik Ringnes

Stoltenbergs historiske tale til USAs Kongress

Onsdag den 3. april holdt NATOs Generalsekretær Jens Stoltenberg en tale til USAs Kongress, inviterte diplomater og ledelsen i Armed Forces. Det ble en meget god tale, der Stoltenberg også var litt personlig og humoristisk opp i alt alvor. Han fikk stående applaus flere ganger, da han "trykket på de riktige tangentene". Talen understreket NATOs viktighet og USAs viktige rolle i NATO. All ros han ga til USA fikk selvfølgelig den største applausen. Det er viktig å ha venner avsluttet Stoltenberg. Gratulerer Jens Stoltenberg! Du er den første generalsekretær i NATO som har fått holde en tale til Kongressen, og du er den første Skandinaver også!

Einar Holst Clausen

BFOs Vårkonferanse 2019

En av årets største begivenheter fant i år sted i den sjarmerende danske byen København.

Hele Vårkonferansen samlet på ett brett under en utflukt.

AV SILJE DALHAUG/KADETT KULL 68
FHS/LUFTKRIGSSKOLEN

Vi var en gjeng på rundt 24 stykker, med representanter fra lokalstyrene på alle tre krigsskolene, samt CIS, Madla, Andøya og Ørland. Personlig er jeg ny i KAFO landsstyre og så derfor frem til å delta på denne konferansen med flere dyktige og artige mennesker. Vårkonferansen gikk over fire dager, hvor av de to første ble brukt til utforskning av byen og en god dose faglig innhold på det danske Forsvarsakademiet, og de to siste nesten utelukkende var satt av til faglig diskusjoner og arbeid. Selvfølgelig med rom for sosiale begivenheter.

MANGE LIKHETER I DET DANSKE OG NORSKE FORSVARET

Første del av helgen, fagligsett, fant sted på fredagen hvor vi besøkte det danske Forsvarsakademiet. Her fikk vi en brief fra søsterorganisasjonen til BFO, HOD, om offisers- og befalsutdanningen i Danmark, samt en orientering i hvilke utfordringer det danske Forsvaret står ovenfor i dag. Dette var noe vi fant veldig interessant da det kan trekkes mange paralleller til hvilke utfordringer og tendenser vi ser tegn til i det norske Forsvaret i dag. Det vi bet oss mest merke i, var problematikken knyttet til hvordan beholde det personellet vi har og hvordan

rekruttere flere. Slik tendensene er i dag er andelen eldre offiserer, både i det norske og i det danske forsvaret, større enn andelen som er ment å fylle disse stillingene når disse offiserene pensjoneres. Videre ble det trukket frem pendlordninger og incentivordninger.

Per dags dato er vårt inntrykk at vi som ansatte i det norske Forsvaret i dag har bedre ordninger, enn danskene. Derimot ser man tendenser til at disse ordningene nå gradvis snevres inn og fjernes. For veldig mange ansatte i Forsvaret er det nettopp disse ordningene, disse såkalte godene, som er årsaken til at mange velger å bli. Det gir dem nemlig mulighet til å ha et familieliv,

samtidig som de tjenestegjør i en helt annen del av landet. Disse problemstillingene ble også tatt med videre inn i helgen da det på lørdag og søndag var fokus på faglig innhold fra BFO sentralt og diskusjoner mellom deltakerne om problemstillinger som vi står ovenfor.

BFOS PRINSIPP- OG HANDLINGSPLAN

Fokuset lørdag var på BFOs Prinsipp- og Handlingsplan og hvorvidt det er noe vi i KAFO og som BFO medlemmer mener bør endres eller legges til. Dette var alt i fra formuleringer til nye punkter i planen. Et tema som ble mye diskutert

var utdanningssituasjonen til de nye kadettene. Hvordan ting er blitt håndtert og hvordan kan Forsvaret sikre at flere søker og ønsker å bli i organisasjonen etter endt utdanning. Ett tiltak som ble trukket frem var behovet for informasjon. Vi som ansatte og kadetter trenger informasjon og forutsigbarhet fra de ovenfra. Dette vil være med på å redusere usikkerhet, samtidig som det gir kadetter og ansatte noe håndfast og forholde seg til. Slik det har vært til nå er det mye som er usikkert rundt goder, hvordan de nye kadettene skal defineres og hvilke rettigheter som dermed gjelder for dem.

De gode faglige diskusjonene ble tatt videre

med inn i søndagen, hvor fokuset var rettet mot hvordan beholde BFO sine medlemmer og hva kan vi som styrer på de respektive avdelingene gjøre for å bli mer synlige og skape engasjement rundt BFO og det vi gjør. Veldig mye bra kom ut av dette og alt i alt hadde vi en veldig positiv opplevelse av konferansen. Det var mye bra faglig innhold, men det var selvfølgelig også satt av god tid til å utforske byen. Flere dro blant annet til det kjente Tivoli og handelsgaten Strøget, og hvor det på lørdagen var satt av tid til en eksklusiv vinsmaking etterfulgt av en smaksrik middag på Köd. Helgen var en stor suksess, og vi fra Luftkrigsskolen tar med oss mye god læring,

Sosialt samvær er også en viktig del av konferansen.

opplevelser og vennskap tilbake til Trondheim og Kuhaugen.

DETTE SIER BFO SENTRALT OM VÅRKONFERANSEN

BFO sentralt deltok med tre stykker under vårkonferansen. Når våre unge medlemmer i BFO-Ung og KAFO setter av ei langhelg for å jobbe med saker som opptar deres grupper, så er det bare å kaste seg med og prioritere bort alt annet! Dette er meget engasjerte, reflekterte og selvstendige unge, som i tradisjonell stil jobber med forhold som engasjerer mange i samme aldersgruppe. Når både OMT, URE og generelle

forvaltningsmessige forhold var tema, sammen med hvordan BFO bør jobbe med disse og andre saker nå og i fremtiden – da er det smart å stille godt forberedt!

Det er imponerende å oppleve unge fremtidige offiserer og ansatte som viser en slik holdning, atferd og kunnskap. Det er ikke vanlig at vi skriver en tilbakemelding til avdelingssjefene om dette, men etter denne vårkonferansen følte vi at dette var påkrevd. Så alle sjefer fikk et brev fra oss rett etter at konferansen ble avsluttet. Disse tre dagene var vel de mest krevende møtene/ foredragene vi har hatt på svært lenge. De krevde full oppmerksomhet – mer enn vi

forventet og møter i det daglige, med et gløende engasjement og kunnskap. Vår og Forsvarets viktigste rolle nå og i fremtiden må være å sikre disse gruppene gode arbeidsforhold og incentiver, slik at vi kan beholde menneskene i ett livslangt karriereløp! Disse representerer fremtiden!

Dette var morsomt, utfordrende og krevende – men også noe som gjorde oss stolte! Vi håper også at de vi hadde med til København, kom hjem med et utvidet perspektiv på danske forhold, Forsvarets situasjon og hva vi sammen skal jobbe for i fremtiden.

Stor norsk delegasjon under 75-års markering siden D-dagen

Statsminister, forsvarsminister, forsvarssjef, sjef Forsvarets veteran tjeneste og den norske krigsveteranen Trygve Hansen (97), var en av de mange fra Norge som deltok under de tallrike seremonier under markeringene av 75 år siden D-dagen i Normandie 6. juni 1944. BFOs John Strømseng var også i Normandie!

Einar Holst Clausen

BFOs John Strømseng møtte en gjeng tidligere fallskjermjegere, som var med og hoppet fra Dakota under markeringen.

FMIN, forsvarssjef og krigsveteran Trygve Hansen.

Forsvarssjef, sjef Luftforsvaret og fransk offiser.

Fjernstyringssystem for helikoptre

Lockheed Martin har testfløyet sitt fjernstyringssystem OPV (Optionally Piloted Vehicle) teknologi om bord et Sikorsky UH-60 Black Hawk helikopter. Dette annonserte de den 6. juni i år. Testflygingen ble gjort på Sikorsky's område i West Palm Beach i Florida den 29. mai, og markerte dermed den offisielle starten på OPV-testprogrammet. Tidligere er systemet forhåndstestet om bord et Sikorsky S-76B testhelikopter for autonomi (SARA).

Dette er det første «fly by wire» ettermonterings-system. OPV-forsøkene er en del av et større prosjekt ledet av DARPA (US Defence Advanced Research Projects Agency). Ubemannede helikoptre vil kunne bruke Lockheed Martin's MATRIX-teknologi for å kunne ta av og lande selv, unngå hindringer under flyging, automatisk valg av landingssone og lavtflyging ved automatisk å følge terrenget.

Einar Holst Clausen

Sjef Heimevernet orienterte organisasjonene

Generalmajor Eirik Kristoffersen ønsker god kontakt med organisasjonene i Forsvaret, og et orienteringsmøte ble gjennomført på Terningmoen i april. For BFO møtte nestleder Rune Rudberg i tillegg til Offisersbladet. Heimevernssjefen orienterte om aktuelle saker i HV, og hva han som sjef er opptatt av. Kristoffersen mener HV og Spesialstyrkene har mange likheter, kulturen, kreativiteten, få ansatte, samt fleksibiliteten. Kun 1.25 % i HV er fast ansatt, og ingen andre land i verden har det slik. HV er billig i drift.

Sjef HV ønsker tidsbegrensning på enkelte stillinger, slik at flere kan tilegne seg erfaring, og se for seg en karriere i HV. Utfordringen han har er imidlertid tilsetningen, fordi det er Hær, Sjø og Luft som tilsetter. Dette gjør det vanskelig for HV, fordi de andre forsvarsgrenene har blitt for selvcentriske, og tenker ikke totalforsvar. Økonomi og rettigheter ble også diskutert med organisasjonene, uten å komme mer inn på det her.

Kristoffersen fortalte at båtene kommer tilbake til HV, for å kompensere for nedleggelsen av Sjøheimevernet. Han iverksetter nå også forhånds-rekvirering av kjøretøy, anleggsmaskiner og båter/fartøy. Med andre ord en mobiliserings-ordning som vi hadde før. Han har utfordringer med å få personell i spesielt Finnmark og på Ørlandet. Sjef HV ønsker videre å styrke HV-skolen på Dombås, samt forbedre beredskapen ved å fylle opp eks.vis ammunisjonslagrene til HV. Heimevernssjefen er opptatt av at HV skal ha et «lavt fotavtrykk», det vil færrest mulig tunge kjøretøy og annet tungt materiell. Han ønsker også å ha færrest mulig kalibre av ammunisjon, altså mer enhetlig, som forenkler logistikken. Alle satt igjen med et inntrykk av en tydelig sjef med visjoner og gjennomførings-vilje og evne.

Generalmajoren avsluttet med hva GIHV fra 1946-58 Mons Haukeland sa; «I HV ser vi ikke problem i alle oppgavene, men oppgaver i alle problemene!» Siste del av orienteringen på Terningmoen, «HV frem mot 2030» tok oberstløytnant Dahl i staben, men her kom man raskt inn på temaer og informasjon som er Fortrolig/Begrenset, så det skriver jeg ikke noe om her.

Einar Holst Clausen

ACE

– Europas største luftøvelse!

To franske Mirage 2000.

Tysk Eurofighter.

Arctic Challenge Exercise er del av Nordic Defence Cooperation (NORDEFCO), og er en kampfly-samtrening mellom Finland, Norge og Sverige.

AV LARS ERIK JAMTLI AVTROPPENDE
BFOs HTV LUFT FOTO GRZEGORZ KOZAK

Scenarioet i ACE tilrettelegger for samtrening for multinasjonale styrker. Officersbladet møtte øvingsansvarlig ved Stasjonsgruppe Bodø, oberstløytnant Vegard Bøthun under Europas største Luftøvelse i 2019. Øvelsen heter ACE (Arctic Challenge Exercise) og ble arrangert i perioden 22. mai – 5. juni. Bøthun fortalte at ACE, som arrangeres med utgangspunkt i Bodø,

Rovaniemi og Kallax (Luleå), ledes fra NAOC (National Air Operations Center) på Reitan og hadde totalt rett i underkant av 140 deltakende fly. Det ble flydd to perioder pr dag, hvor første periode ble fløyet separat i henholdsvis norsk, svensk og finsk luftrom med totalt ca 80 fly, mens den andre perioden ble fløyet med deltakelse fra alle nasjonene over Sverige med ca 100 fly. Denne perioden gir trening til «mission commanders» i å lede de største offensive luftoperasjonene som er å oppdrive. I Nord

foregår for øvrig kampflyging nesten på ukentlig basis mellom Norge, Sverige og Finland («Cross Border Training»).

Under ACE 2019 deltok Norge i tillegg med NASAMS luftvern og hæravdelinger, mens NATO deltok med simulatoravdelinger som opererer SA-6 og SA-8 luftvern (Spadeadam og Polygone) på bakken i Nord Sverige. Sverige deltok også med SA-10 emulator.

Bøthun kunne fortelle at øvelse ACE arrangeres annet hvert år, for første gang i 2013.

Franske Rafale.

Vegard Bøthun,
foto: Lars Erik Jamtli.

Øvelsen ble umiddelbart en stor suksess på grunn av mye luftrom tilgjengelig for flyving, og dermed kunne man også øve relativt komplekse scenarioer. Etter hvert har også både luftvern-avdelinger og Hæren sett nytten av denne øvelsen, og er dermed blitt en fast del av ACE. Øvelsen arrangeres sannsynligvis for siste gang i Bodø i 2021 fordi man etter dette legger ned Bodø som operativ flystasjon.

fakta

Følgende fly og nasjoner deltok fra hovedbasene:

ROVANIEMI

Finland: 12 F/A-18, 4 NH-90, 1 C-295 transportfly,
1 PI-12 Transportfly
USA: 12 F/A-18 (USMC)
Danmark: 8 F-16

KALLAX (LULEÅ)

Sverige: 18 JAS-39 C, 2 NH-90,
Storbritannia: 4 Typhoon Eurofighter (EF), 1
C-130 Hercules
USA: 12 F-16CJ (Air National Guard)
NATO: 1 DA-20 Elektronisk krigføring (Siv)

BODØ

Norge: 10 F-16 MLU, 1 Da-20 Elektronisk
krigføring
Sverige: 8 JAS-39 C
USA: 10 F-15C (Air National Guard)
Frankrike: 10 Rafale, 4 Mirage 2000-5, 1 E-3F
AWACS
Tyskland: 10 Eurofighter, 1 A-310 MRTT
tank og transportfly

ØRLAND

NATO: 2 E-3A AWACS
USA: 3 KDC-10 Tankfly

I tillegg to tankfly fra hjemmebasene, tankflyene
KDC-10 fra Nederland og Voyager fra Storbritannia.

Luftforsvaret

med 75 års markering i Bodø!

Veteranrednings-helikoptret Sea King demonstrerte sin kapasitet.

Luftforsvaret feirer i år 75-års jubileum, og selve dagen er 10. November. Stasjonsgruppe Bodø hadde fått i oppgave å markere dagen med flyoppvisning og utstilling av en rekke fly lørdag 25 mai.

AV LARS ERIK JAMTLI AVTROPPEDE
HTV LUFTFORSVARET

Dagen startet med flott vær som holdt seg under hele arrangementet. I tillegg til fremvisning av fly og helikopter var det utstilling av ambulanser, brannbiler og politibiler. Videre deltok også Luftmilitært Samfund Bodø, veteranbilforeningen og Heimevernet i utstilling av flotte kjøretøy. BFO deltok selvsagt også på utstilling med stand og sin nye Kia Niro Elbil foliert i BFOs logo. BFO kjørte 2 quisskonkurranser som ble veldig populære. Vinnerne fikk gavekort i premie.

På grunn av at Øvelse ACE gikk samtidig med markeringen, deltok det mange fly fra øvelsen på «static-display». Vi fikk se Norges fremtidige superfly, F-35, JAS-39 Gripen, F-16, F-15C, Eurofighter, Rafale, Mirage 2000-5, F-104 Starfighter, Vampire, Saab Safari, Bell 412, S-61 Seaking, P-3C, Norseman, El-Fly, og A-310 MRTT.

Selve oppvisningen startet opp med fallskjermhopping med utøvere fra Bodø Fallsjermklubb. Deretter fikk vi se en flott formasjonsflyging med seks Saab Safari. Det ble fulgt opp av flyving med veteranflyene Norseman og Norges første jetjager Vampire. Så var det Sea-Kingen sin tur. Den vartet opp med super flyging og opp- plukking av en person fra Saltenfjorden. Vampiren fikk vi se flere ganger fordi de fløy i formasjon med både F-35, og to F-35 og to F-16 samtidig. F-16 fikk også fly i formasjon sammen med Avinors El-fly fløyet av sjef i Avinor og tidligere jagerflypilot Dag Falk-Pettersen. El-flyet var utrolig stillestående og har en rekkevidde på ca 1 time flyging. Norges arbeidshest gjennom mange år på jagerflysiden, F-16 hadde i tillegg til at de fløy i formasjon med Vampire, F-35, A-310, og El-flyet en flott oppvisning alene. Man kunne høre diskusjonen blant publikum om hvilket jagerfly som var mest manøvreringsdyktig, F-35 eller

F-16. Midt under markeringen holdt nestkommanderende i Luftforsvaret en flott tale hvor han blant annet var inne på Luftforsvarets skifte av kampfly fra F-16 til F-35.

Det var mellom 10-15 tusen besøkende som koste seg i finværet, og så ut til å nyte dagen med mange fly å se og høre. Flyoppvisningen ble avsluttet med en «low pass» av den tyske tankeren A-310 MRTT (Multi Rolle Tank og Transport) med tanker utstyret hengende ut fra vingetippene. Da hadde den allerede flydd i formasjon med F-16 og alene.

Den eneste lille nedturen i det fine været var at Spitfiren og Mustangen ikke kom lenger enn til Brønnøysund pga teknisk feil. I det fine været var det nok få som tenkte på det, for de aller fleste spaserte godt fornøyde hjemover.

Svært mange tok turen til Bodø flystasjon denne lørdagen.

BFO-bilen (EL) ble lagt godt merke til! Den er rundtur i Norge.

Yellow Sparrows» fra Flyskolen på Bardufoss med sine Saab Safari, som vanlig i perfekt formasjon.

Mye å se på for publikum, med Vampire, F-16 (i Spitfire kamo fra krigsårene) og F-35.

Oberstløytnant Dag «Surf»
Simastuen i kjent positur!

Lever fortsatt ut drømmen

– etter 34 år i «flightsuit»

Dag Simastuen fra Ski i Akershus, bestemte seg tidlig for at det var flyger han ville bli, og i 1985 gikk drømmen i oppfyllelse. Han ble blant flere hundre søkere selektert inn på Luftforsvarets Flygeskole på Værnes, noe som ble starten på en lang og god drøm for en som elsker å fly og gjøre andre gode.

I denne bussen har «Surf» sittet i mange ganger, på vei ut til flyet.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

Dag har en lang og variert fly-karriere etter å ha fullført Luftforsvarets Flygeskole i Norge, og påfølgende utdannelse ved Euro NATO Joint Jet Pilot Training (ENJJPT), Sheppard Air Force Base (AFB) i Texas, med Vingtildeiling i april 1988. Med vingen på brystet, og etter to måneders innførings-kurs «Introduction to Fighter Fundamentals» (IFF) ved Holloman AFB i New Mexico, kom den ferske flygeren til Norge. Der ventet en kort introduksjon på F-5 Freedomfighter ved 336 skvadron på Rygge, før han ble overført til 332 skvadron på Rygge og fikk utsjekk på F-16.

Alle flygere får under en egen «seremoni» ved skvadronen et kallenavn, og for Dag ble det «Surf». Noe som sikkert kommer av hans fascinasjon for surfing, windsurfing, og senere kitesurfing. I Norge har Dag «Surf» Simastuen i ulike perioder vært flyger, våpeninstruktør ved 338 skvadron på Ørland, skvadronssjef på 331 skvadron i Bodø, og sjef på Luftforsvarets Flygeskole ved Bardufoss flystasjon.

«Surf» har også en lang karriere og tjeneste i USA. Han har vært «Flightcommander» ved flere «Fighter Training Squadrons» ved Tucson Air National Guard i Arizona, dere elevene blant annet lærer å fly taktiske operasjoner på F-16. På Sheppard AFB har han også vært norsk leder

(SNR) for flygerutdanningen, skvadronssjef for 88 Fighter Training Squadron IFF hvor de som skal på jagerfly får utdanning. Videre har han jobbet i operasjonsgruppen og senere SNR (2014-15) ved basen. I 2018 ble Dag «Surf» Simastuen på nytt SNR ved ENJJPT på Sheppard AFB. Så vidt Offisersbladet erfarer, er det første gang at noen har vært SNR i to perioder. Det er et tankekors at det er få søkere til slike stillinger i USA. Noe av årsaken kan være et voldsomt arbeidspress, få utdannede flygere de siste år, innføring av F-35, kombinert med en sterk dollarkurs. For lønn og tillegg betales i norske kroner, og medfører høyere levekostnader.

Men det som gjør saken spesiell, er at den

Det er slik et sosialt område «bar» skal se ut der jagerflygere ferdes!

entusiastiske jagerfly-og instruktørveteranen «Surf» med sine 6300 flytimer, i en alder av 54 år, fortsatt benytter enhver anledning til å fly og instruere fremtidige jagerfly-piloter! Hans lidenskap for å lære bort alt han vet, være profesjonell med kultur, holdning og disiplin som sterke verdier, er noe som driver motivasjonen i denne «toppidretten». De fleste flygere i Luftforsvaret her hjemme, må nemlig normalt avslutte, eller velger å avslutte, som aktivt flygende i en alder av 40-45 år.

Officersbladet hadde gleden av å møte en svært så opplagt og blid «Surf» på Sheppard AFB under BFOs informasjons-runde i mars 2019. Selv med sine 3.500 timer på F-16, mer enn 2.000 timer på jet treningsjetflyet T-38, og resterende jet-timer på F-5 og T-37 i tillegg til over 600 timer i skoleflyet Saab Safari, er det ingenting som tyder på at 54-åringen er i ferd med å trappe ned! Han flyr så ofte han kan, noe som også er nødvendig da ENJJPT programmet er i «overload» med alt for mange instruktører

med manglende jagerflybakgrunn som skal sjekkes ut. I tillegg er det en kjennsgjerning at de meget erfarne som fortsatt holder «toppidretten» som lidenskap og gir alt, er gull verdt i en «ny verden» med stor mangel på militære jagerflygere. For en av utfordringene de sliter litt med, er nemlig for få instruktører. Det fører til stor slitasje på instruktørene han har til rådighet.

SÅ TIL EN KJAPP SPØRSMÅL & SVAR-RUNDE MED «SURF»:

Hvor fornøyd var du, på skala fra 1-10, når du fikk anledning til å komme tilbake til Sheppard som SNR for andre gang?
10!

Hvordan er samarbeidsmiljøet mellom dere og amerikanerne?

– Godt samarbeid, men kulturen er forskjellig. Lang og solid kompetanse og erfaring fra vår side er svært viktig.

Hvor mange elever uteksaminerer hvert år?
Ca 5

Utdanner vi tilstrekkelig antall nye piloter i dag?
Nei

Hvor mange timer får en elev på T-38?
Ca 90-100 timer

Hvordan forbereder dere fly-elevene på en fremtid som F-35 piloter?

– Gjennom profesjonalitet, kjennskap til hensikten med hvorfor vi er her, og hva det innebærer å tjenestegjøre i Luftforsvaret for Kongeriket Norge. Kultur, holdning, respekt og disiplin er på agendaen hver dag.

Er det forskjell på utdanningen i dag i forhold til for eks.vis 20 år siden, og i så fall hvordan?

– Det er noen endringer med tanke på flyprogrammet. Mer taktisk flyging, og mye

Alt utsyr, eller «gir» som de kaller det, henger så øyet kan se.

teknologi har endret en del på hvordan vi utfører oppdragene/treningsturene.

Norske fly-elever har tradisjonelt hatt særdeles gode resultater på flyskolen i USA – hva er hovedgrunnen til det etter din mening?

– Grundig arbeid gjennom seleksjonssenteret ved Rygge, og grundig seleksjon ved Luftforsvarets Flygeskole, LFS, Bardufoss.

Offisersbladet ønsker Dag «Surf» Simastuen lykke til på siste runde i USA, og tanken går til Dag sin far, den så populære trubaduren Ivar Simastuen, som blant annet sang «Ein skigard kan'kje vara evig veittu, kan ikke vara evig».

Sjefen sjøl bak en ryddig pult, preget av en med 6.000 jet-timer.

En viktig tid for Forsvaret

I denne utgaven av Offisersbladet følger det med et eget temahefte som viser våre innledende innspill til det fagmilitære rådet som skal levers i oktober. Våre innspill er målrettet mot dagens situasjon og framtidens behov. Samtidig er de ikke nye. Gjennom å se tilbake på hva vi har vært opptatt av og spilt inn til ulike langtidsplaner de siste ti årene er det lett å se at vi har holdt et målrettet fokus på viktigheten av å bygge oppunder menneskene. Dette understrekes enda kraftigere denne gangen. Det har ikke blitt mindre viktig, det har blitt enda viktigere å legge til rette for å bygge kompetanse, ta vare på ansatte og sørge for å beholde ansatte. Overskriften på vårt innspill tydeliggjør dette.

FLERE ANSATTE - OG TA VARE PÅ DE VI HAR.

Vi har brukt innsikten som vi får gjennom tillitsvalgte på alle nivå, det vi får i møte med avdelinger og ledere og den innsikten vi har når det gjelder utviklingen av personellområdet i Forsvaret. En av våre hovedmålsettinger har vært å gi vårt bilde på avfarende plass. Et utgangspunkt som etter vår mening ikke er det beste. Vi er meget bekymret over at dagens og framtidens personellsituasjon representerer den største risikoen for framtidig operativ evne.

Til tross for store og gjennomgripende reformer som skulle utvikle personellområdet er ikke utviklingen så langt positiv. Innføring av OMT, utdanningsreform og effektivisering av HR har ikke dette gitt store og vedvarende positive effekter. Ståtiden er fortsatt for lav, det er for mange som slutter tidlig og det er mange arbeidsoppgaver innen HR som bare er flyttet. Summen av dette sammen med en utvikling i samfunnet hvor to-karriere er det naturlige og foretrukne valget, flere og flere tar høyere utdanning og det er mindre vilje til å flytte, gir stor virkning også for Forsvaret.

I tillegg endres nå dagens pensjonsinnretning hvor en av målsettingene er å muliggjøre større mobilitet mellom ulike sektorer. Det er også liten tvil om at lokalisering av mange baser i Forsvaret treffes ekstra hardt av denne utviklingen da de er lokalisert på områder med et mindre arbeidsmarked. Nevnte forhold vil utvilsomt påvirke evnen til å nå beholde kompetanse og de må møtes med tiltak både på kort lang sikt.

Det vi hører og opplever er at stemningen ikke er like god, det er en opplevelse av å ikke bli sett og hørt når kritiske forhold tas opp og fremtiden er lite forutsigbar. Derfor utfordres nå den sterke psykologiske kontrakten som er basert på en balanse mellom rettigheter og plikter.

Forsvaret som organisasjon og med sitt særlige virke er avhengig av en lojalitet og dedikerte ansatte. Det betinger at det også legges til rette for å ha en organisasjon som er i stand til å løse sine oppgaver både hjemme og ute. Dagens situasjon innebærer at summen av alle oppdrag, behovet for øving, trening og utdanning ikke er bærekraftig for våre avdelinger og ansatte. De er for få og har for mange oppgaver. Et utslag av dette er at opparbeidet og ikke avvirket ferie hopper seg opp og ikke er mulig å avvike. Dette i seg selv er alvorlig og det har pågått over tid.

Med bakgrunn i den situasjonen vi får beskrevet og ser selv må det kommende arbeidet med det fagmilitære rådet gi et klart og tydelig innspill om at utviklingen må snus. Et budskap som må omsettes i tiltak som treffer raskt og med tiltak som varer over tid. Vi mener for eksempel at det må tilsettes flere på lavere nivå, utdanningsinstitusjonene må styrkes ikke svekkes og tiltak for å styrke kulturen må igangsettes og ikke reduseres gjennom flere tiltak som slår negativt ut. Noen av det verste som kan komme i den nye langtidsplanen er flere effektiviserings og forbedringstiltak som treffer personellet på en negativ måte.

Fordi det er personellet som er operativ evne og ikke først og fremst en kostnad. Dette må også komme til uttrykk i konkrete tiltak etterfulgt av handling og synlige tiltak når ny langtidsplan legges fram.

Dette bringer meg over til et dagsaktuelt tema som også har virkning over tid.

I tillegg til å forhandle om lønn hadde årets mellomoppgjør også et annet viktig tema. Framtidens pensjon og en innretning rettet mot den nye pensjonsmodellen var også tema. For våre medlemmer er det særlig viktig å få på plass en løsning hvor all inntekt teller med i det nye systemet hvor pensjon bygges underveis. Første steg ble tatt i oppgjøret hvor taket ble fjernet. Den jobben som nå gjenstår er å få våre variable tillegg tellende. Et forhold som kan bidra til å minke gapet mellom gammel modell og gjøre den nye ordningen bedre. I tillegg må dette på plass slik at Forsvaret ikke framstår med den dårligste pensjonsordningen i staten. Jeg har stor tro på at fornuften vil seire på dette området. Alternativet er at det vil bli vanskeligere å beholde ansatte i hele karrieren. Når de grunnleggende faktorene endrer seg må en også tilpasse dette. Dette skjer nå når det gjelder pensjon.

Ønsker alle en riktig god sommer og god ferie tid.

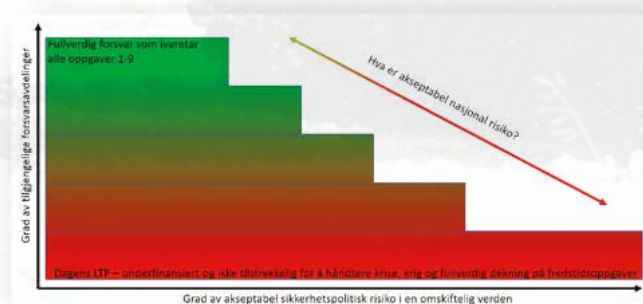
Jens Jahren
Leder BFO

Din og min sikkerhet!

Du og jeg bestemmer over egen sikkerhet. Dette er grunnen til at vi stemmer inn representanter på Stortinget hvert fjerde år. Det er derfor også Stortinget som bestemmer hvordan Forsvarets utvikling, organisasjon og rammer skal være – ikke Forsvarssjefen.

Forsvarssjefen er å anse som «rådgiver» innenfor forsvarspolitiske og sikkerhetspolitiske spørsmål. Hans «gjøre og laden» er å sørge for at de nasjonale oppgavene¹ (1-9) skal løses best mulig, mest mulig rasjonelt og effektivt. Det stilles tøffe krav når det gjelder rasjonell og effektiv drift – ikke så mye på kvaliteten. Når du leser dette har han kommet ca halvveis i arbeidet med sitt neste fagmilitære råd som skal være ferdig senest 8. oktober. Dette er kort tid til å gjøre en så viktig og komplisert jobb. Men han har flinke folk i egen stab, og stadig flere som tør å diskutere dette i offentligheten. Det siste gjør rådet bedre fordi flere nyanser kommer frem, og det gir saken oppmerksomhet i media. Etter å ha vært opptatt av langtidsplanlegging og Forsvarets fremtid (fra begge sider av bordet) siden 2005, er kanskje en av de viktigste endringer siden forrige gang at det har vært en pågående debatt om Forsvarets utvikling siden 2015. Dette er bra og viktig!

Rammene for rådet er nå mye bedre enn på svært lenge – det er over 20 år siden sist. Det er en økonomisk utviklingsbane som gir rom for utvikling, det er en tydeligere bevissthet om hva vi har og hva som mangler og Forsvarssjefen har egentlig fått rom til å beskrive det Forsvaret han kan TRO på – et fullverdig forsvar av Norge som faktisk ivaretar de nasjonale oppgavene og våre internasjonale forpliktelser. Dette må på plass for å kunne lage gode beskrivelser av hvilken risiko Stortinget må akseptere dersom de gjennom behandlingen velger å endre rammefaktorene – en forutsigbar økonomi er den viktigste.

Dagens utgangspunkt er meget dårlig. Norge har utfordringer med en troverdig territoriell hevdelse i fredstid, det er gap mellom NATOs styrkekrav – som vi har akseptert politisk, som må tettes og vi har mangler for å sikre alliert trening i fred og mottak i krise og krig. Dette er den nederste delen av figuren hvor risikoen er størst. For stor til å være akseptabelt, uansett politisk ståsted, i og med at dette handler om en trygghet for norske økonomiske interesser i dag og i fremtiden. Det handler ikke om krise, beredskap eller krig, det handler om dagen i dag – fredelige tilstander.

Det er dette Forsvarssjefen må beskrive slik at Stortinget har et best mulig bilde av konsekvensene av sine valg. Dette er en «risikotrapp» hvor de kan velge å gå opp eller ned.

Offentlig debatt om Forsvaret er ekstremt viktig – politikerne vi velger er bevisste på strømningene som beveger seg i velgermassen fordi det påvirker dem partipolitisk og personlig (gjenvalg vil man jo ha). Bompengesakjonen er et godt eksempel på dette. Imidlertid mener jeg at din og min sikkerhet er viktigere som tema og vi har derfor også et ansvar og interesse for en åpen og tydelig debatt. Fordi det virker.

«Vi får de politikerne vi fortjener» – ikke helt sant, men det er noe i utsagnet. Bidra til at de vi har velger rett gjennom å bidra i debatten!

Jon Vestli
Kompentanseutvikler BFO

¹Sikre troverdig avskrekking med basis i NATOs kollektive forsvar, ²Forsvare Norge og allierte mot alvorlige trusler, anslag og angrep, innenfor rammen av NATOs kollektive forsvar, ³Avverge og håndtere episoder og sikkerhetspolitiske kriser med nasjonale ressurser, herunder legge til rette for alliert engasjement, ⁴Sikre et nasjonalt beslutningsgrunnlag gjennom overvåking og etterretning, ⁵Hevde norsk suverenitet og suverene rettigheter, ⁶Ivareta myndighetsutøvelse på avgrensede områder, ⁷Delta i flernasjonal krisehåndtering, herunder fredsoperasjoner, ⁸Bidra til internasjonalt samarbeid på det sikkerhets- og forsvarspolitiske området og ⁹Bidra til ivaretagelse av samfunnsikkerhet og andre sentrale samfunnsoppgaver

HÆREN - ARBEIDSTID OG BELASTNING

GENERELT

Gjennom samtaler og rapporter på hvordan Hærens ansatte jobber, er Hærens ansatte satt under et voldsomt arbeidspress for å løse pålagte oppdrag. Når BFO er rundt og snakker med ansatte og spør hvordan hverdagen er, så er det unisone svaret man får at det er for mye å gjøre. Noen sier sågar at det går over alle støvelskaff og er uholdbart. Altså det er som BFO veldig lenge har påpekt, en ubalanse mellom oppdrag og tilførte ressurser. Dette fordi gjennom virksomhetsplaner så kommer nye oppdrag, av mindre og større art, som skal løses i tillegg til vanlig aktivitet som styrkeproduksjon og operativ evne. Først et statement: BFO går IKKE til angrep på aktivitet som er direkte knytte til vakt, øving, operativ evne og skarpe oppdrag. Men utfordringer ligge i veldig mange andre oppgaver som eksempelvis omstilling og støttefunksjoner, daglig understøttelse av driften som er helt nødvendig for å få hjulene til å gå rundt. Andre eksempel kan være støtte til alliert trening eller andre utdanningsoppdrag som avdelingen ikke hadde fra før. Det som da skjer når nye oppdrag kommer er at det ikke tilførsel av ÅV for å løse oppdragene. Dette gjenspeiler seg i at Hærens ansatte gjennom året i snitt har ca 100 årsverk på bok for avspasering, som man grunnet aktivitet ikke får avspasert. Samtidig som man ligger i underkant av 5000 årlige brudd på arbeidsmiljøloven, som i hovedsak er brudd på hviletidsbestemmelsene.

OMSTILLING

Andre områder som gjør at vi er kommet i ubalanse er den stadig pågående omstillingen, som kommer av nye krav til å bli mer effektive og jobbe smartere. Men i å jobbe smartere og bli mer effektiv, så ligger det at arbeidsoppgaver ikke blir borte, men skal bare gjøres på en annen måte(smartere). Gjennom de siste omstillingene er Hæren blitt så marginalisert på alle nivå, at det er snart ikke mulig å endre ting uten at oppgaver fjernes. Men det er ikke realiteten, det er blitt slik at oppgaver heller flyttes og tilsynelatende mer effektivt. Den store HR-transformasjonen er et veldig godt eksempel på dette. Prosesser skulle bli bedre og mer effektive, og man kunne kutte stillinger. Men oppgaver er blitt flyttet på, til personell som burde hatt helt andre fokusområder, nemlig linjelederen(les operative sjefer på tropp og kompaninivå). Dette medfører at de ikke får gjort sin primær oppgave. Men man løser det også i tillegg til alt andre som må gjøres. Dvs at når kompanisjefen kommer inn etter å ha fulgt avdelingen ute i felt, under utdanning og trening, så ligger forvaltningsoppgavene der på vent til en flott kveldsøkt.

VAKANSER- OPPGAVER BLIR FORDELT

Vakanser oppstår fordi vi rett og slett ikke har nok folk i strukturen og man erkjenner man har utfordringer i produksjonslinjen til både OR og OF. Vi har gode tall på søkermassen til lagførerskole og befalsskole, vi får tilsatt de, men vi har for stort frafall i andre enden av produksjonen. Dvs at vi klarer ikke å beholde de, og grunnene er mange. Geografi, incentiver, arbeidspress og lønn. Å utdanne nye er dyrt. Men når vi ikke klarer å fylle på med kompetanse, så oppstår huller i strukturen som må fylles. Klarer vi ikke det, så der det slik at det ligger oppgaver der som må løses. Disse løses av de andre som allerede har andre oppgaver.

YNGRE ARBEIDSTAKERE- UTNYTTES TIL Å TA PÅ SEG EKSTRA OPPGAVER UTEN KOMPENSASJON

Grunnet oppdrag og ressursituasjonen, får BFO en del tilbakemeldinger fra yngre arbeidstakere som tar på seg oppgaver langt utover stillingsbeskrivelsen, uten kompensasjon for dette. Dette også grunnet at man ikke er klar over regelverket, samt at lojaliteten er stor. De blir svært overrasket når de blir litt satt inn hva som gjelder. Samtidig som BFO blir svært skuffet over uttalelser som «ikke si det til han, fordi han ikke vet det» når det gjelder regelverk rundt arbeidstid. Slik kan vi ikke ha det.

GRATIS ARBEID-UKULTUR

Når planlagt arbeidstid og pengene ikke strekker til, da finnes det flere

eksempler på at man jobber litt ekstra uten at dette registreres. Heldigvis så hører BFO at troppssjefsnivået i Hæren forsøker å stramme inn, men samtidig som at dette nok skjer ufrivillig fra de sitt ståsted. Like fullt så trekker ikke arbeidsplanen til for å gjøre seg ferdig for dagen. Sersjantene som BFO har snakket med sier at de ikke kan stoppe pågående arbeid for å ikke fremstå i et dårlig lys for sine undergitte, selv om man har nådd arbeidstid iht plan. Dette er en kulturell utfordring og samtidig et lederansvar.

ARBEIDSPLEANER- OA

I slutten av august så presenterte BFO for HST en sak rundt arbeidsplaner, og utstrakt bruk av OA til kl 1800 og forskyvd arbeidstid, både utover kvelder og på helg. Etter dette sender HST/P ut en presisering va hvordan forskyvd arbeidstid skal forstås ut fra lokal avtale i Hæren og hovedtariffavtalen. Når man kommer til januar 2019, er mange tilbakemeldinger at ting stort sett er som før ift forvaltningen av dette på arbeidsplanen. BFO og Hæren er ganske enig rundt bruken av forskyvd arbeidstid, men ikke helt enig når det gjelder permanent OA-bruk til kl 1800. Hovedtariffavtalen er klar på at alminnelig arbeidstid er mellom 0700 og 1700, og arbeid utover dette skal avtales. BFO sin oppfatning er at arbeidstid utover 1700 primært bør løses med OT.

HAMU-VEDTAKET AV JANUAR 2019 - BFO SITT FORSLAG TIL VEDTAK OG ARBEIDSGIVERS NEDSABLING AV BFO SITT FORSLAG- DYTTER ANSVARET NEDOVER

Ja det er et sjefsansvar og sjefen sitter på toppen- og slik har det også vært siden Hæren var mange gangen større til i dag. Men etterhvert har Hæren blitt mindre, mens oppdraget er uendret, samtidig som kravene til effektivisering er blitt forsterket. Hærens soldater er dyktige og lojale, og løser pålagte oppdrag. Men burde vært skånet for å løse dette på akkord med arbeidsmiljøloven og hovedtariffavtalen. For konsekvensen av lojalitet, ambisjoner og pålagt oppdrag er at man daglig bryter norsk lov og går ut over det avtaleverket vi har. BFO tok opp dette under Hæren AMU nr 1/19 i januar, hvor vi hadde et forslag til vedtak som ville ha satt i gang et arbeid på å se på tiltak ifm arbeidstid i Hæren. Men Hærens AMU landet på et vedtak som på mange måter vil gjøre at vi går i samme spor som før. Ikke konkrete tiltak, men et slags fokus videre på dette i arbeidsgiverlinjen. BFO frykter at dette ikke vil føre til noe bedring, og Hæren vil fortsatt spille på arbeidstakerens lojalitet. Videre så ser man i Hæren AMU i mai 2019- at status på AML-brudd og plusstimer (ordinært arbeid og tidbank) er økende. Altså BFO fikk rett. BFO fikk da gjennom vedtaket i HAMU, endelig gjennomslag for et sterkere fokus på AML og konkrete vurderinger ift tiltak. Så da venter vi i spenning for å se utviklingen.

OPPSUMMERT

Det er tydelig en ubalanse mellom oppgavene og ressursene, samtidig som det er et kulturelt problem og et lederansvar. Vi har på lov og avtaleverk og forholde oss til, og oppdrag bør løses innenfor disse gitte rammene. BFO vet at saken har flere dimensjoner ift hvordan folk ønsker å jobbe osv, men BFO er av den oppfatning at dersom man hadde regulert dette bedre ville man ha utnyttet ressursene bedre og bedre kunne beskrevet ressursmangelen. Men dersom man fortsetter å løse oppdrag under dagens regime, vil samtidig undergrave at man ikke er resurs satt ift oppdrag. Ei heller få ressurser tilført for å løse oppdragene, for de løses jo i dag uansett på personellens bekostning. Kommentar til slutt, som ikke skal være med: BFO er jo klar over at sykefraværstatistikken er rekordlav osv, men tilbakemeldingene vi får er jo at det vi beskriver ikke er greit. Samtidig som saken kan være litt tveegget, da vi har yngre og «frie» arbeidstakere som er der for å jobbe, for så å ta fri. Men vi har familiefolk på den andre siden. Men ryddighet ift regelverk vil jo i utgangspunktet gagne alle.

Rune Isvik
BFOs HTV Hær

NY BFO-MEDLEMSAVTALE!

Fv. Ove Rio - Astrea, Jens Jahren - Leder BFO, Arne Falbach - Astrea

UNIK AVTALE

- Dette er en unik avtale for BFO. Ikke bare vil den være nyttig for de som går av på T35 eller pensjon, men den vil også være svært nyttig for familiemedlemmer som blir med på flyttelasset ved en beordring eller disponering, sier Leder KA Viggo Holm.

Astrea hjelper BFO medlemmer og familie som vil gjøre et karriereskift til å komme inn i et bedre spor eller finne en ny passende stilling.

Avtalen ble signert rett før BFO Lederkonferanse, og ble da behørig lansert under konferansen. Avtalen fikk meget god mottagelse blant konferansens deltagere.

Astrea AS har de siste årene hjulpet over 200 personer som av ulike grunner har hatt behov for karriererådgivning. Våre medarbeidere, med kjennskap til BFO som medlem i 40 år, gir oss et godt grunnlag for å forstå situasjonen og bakgrunnen til de personer vi skal bistå. Med bakgrunn i dette skal vi gjøre vårt ytterste for å bidra til at berørte personer finner nye karrieremuligheter. BFO-medlemmer får 50 % rabatt på karriereskift-pakken til Astrea.

HA/TA-BRIF PÅ ANDØYA.

BFO Andøya holdt åpen HA/TA-brif i Kantina onsdag 21.mai. ATV 133 luftving Hanna Mikalsen guidet 9 deltakere gjennom 3 timer med informasjon, videosnutter og blaing i avtalen. Både medlemmer, tillitsvalgte og ansatte fra arbeidsgiversiden deltok, og stilte gode spørsmål underveis. Da regelverk kan være noe tørt, ble det supplert med saftige «Luftwaffles» underveis i briefen.

Hanna Sesselja Mikalsen

ATV BFO 133 Luftving

BFO PÅ LUFTFORSVARETS 75-ÅRS MARKERING PÅ BODØ FLYSTASJON

Under åpen dag på Bodø flystasjon lørdag den 25. mai, møtte BFO mannsterke opp med sine tillitsvalgte og stand med informasjonsmaterieell og noen godsaker til de som kom innom. BFO-bilen (EL) var selvfølgelig med!

BFO PÅ SAMARBEIDSFORUM

BFOs nestleder Rune Rudberg orienterte på vegne av YS Stat om årets lønnsoppgjør for de nærmere 120 representantene i salen, fra KMD, Forsvarets ledelse, DIF'ene og organisasjonene.

Samarbeidsforum hadde denne gang tariff/lønnsoppgjør som hovedtema. Rudberg var som vanlig sterk og klar i sitt budskap.

Einar Holst Clausen

OMSTILLINGS- OG TARIFFBREV 3/2019

Årets vakreste eventyr er over sier tariffolket, med andre ord, nå er det tilbake til de harde realiteter. Tariffoppgjøret ble akkurat så godt som det måtte være for å unngå streik i Staten. Lønnsoppgjøret for yrkesaktive behandles her, mens for pensjonister og trygdede viser vi til pensjonssidene. Omstillingsmessig sett har Forsvaret kommet ut i en meget krevende prosess mht luftvedlikeholdet. Mange prosesser samtidig fører til belastninger ut over det vanlige.

AV FORHANDLINGSUTVALGET I BFO

UTDANNINGSREFORMEN HAR BAKSIDER

Helt fra beslutningen om utdanningsreformen ble fattet i nov 2017, har BFO uttrykt bekymring for hvordan skolene skal kunne ivareta elevene i utdanningsperiodene. Vi har ikke blitt hørt og må konstatere at dagens situasjon er langt ifra tilfredsstillende, med ulik praksis, sprikende svar og mangelfulle rutiner.

Det starter med store mangler i utdanningskontrakter og/eller manglende tilbud om studieplasser. Reglementene er ufullstendig, utdaterte og til dels selvmotsigende på flere områder. Kadettene som startet høsten 2018 er kategorisert som «ikke ansatt» med rettigheter og plikter som er mangelfullt beskrevet. De forvaltes etter dag til dag prinsippet. Som eksempel, endrer arbeidsgiver ferien til kadettene 6 uker før ferien starter. Det hadde ikke gått med en ansatt. BFO sendte brev til FST i mai og ga tydelige uttrykt for at dette ikke kan fortsette.

FORSVARET MANGLER ANSATTE

Det er dokumentert at Forsvaret har for liten bemanning til å løse pålagte oppgaver. Siste behandling i Forsvarets hovedarbeidsmiljøutvalg underbygger dette faktum. Forsvaret skylder de ansatte hundrevis av årsverk i ferie, ikke avviklet mertid og fleksitid.

Nå ser vi også at det er for få ansatte til å fylle stillinger som lyses ut internt. Det er ille når det ikke er kvalifiserte søkere, eller at det overhode ikke er søkere på stillinger. Stillinger trekkes og besettes midlertidig. Det er bare å erkjenne at fleksibiliteten fra tidligere er borte. Dette får nå direkte negativ effekt på evnen til å håndtere de daglige oppgavene.

Det lille positive i dette bildet er at FD og FST erkjenner at det er for få offiserer i forhold til behovet. BFO forventer at man nå øker volumet på de kull som starter i august, samt gir FHS mulighet til å justere egen organisasjon slik at de kan matche en fullverdig utdanning for alle.

REGLEMENTER I UTAKT MED TIDEN

BFO konstaterer at reglementer og avtaler som krever endringer øker i antall. Det er tariffavtaler som er over et år på overtid, en lønnspolitikk som har 20-årsjubileum, nytt Forsvarets HR-

reglement som kaster samtlige reglementer, direktiver og bestemmelser opp i været og det skal ned i en form, bestemt av regelverksenheten.

Når forvaltningspraksis lever sitt eget liv fordi arbeidsgiver ikke evner å oppdatere regelverket når endringer er nødvendig, vitner dette om manglende kapasitet og feilprioritering av FST. Konsekvensen er at det etableres praksiser, som ikke er koordinert og som skaper utfordringer og misnøye blant ansatte, de som forvalter personellet og de tillitsvalgte.

Dette er uakseptabelt og BFO har derfor tatt til orde for at Forsvaret må prioritere arbeidet høyere. Alle parter vil tjene på et regulert forvaltningsregime som er i takt med dagens situasjon. Både utdanningsreformen, OMT og forhandlinger om offentlig tjenestepensjon og hovedtariffavtale, er eksempler på avsluttede prosesser som i dag ikke er tilstrekkelig ivarettatt.

RÅDET FOR SELVMORDSFOREBYGGENDE ARBEID I FORSVARET

Rådet under ledelse av Oberst Rune Gaustad har revidert bestemmelser for selvmordsforebyggende arbeid i Forsvaret. Rådet mener utkast til nye bestemmelser bidrar til økt forståelse, bedre koordinering av utdanningen

og ikke minst beskrivelse av tegn, symptomer, tiltak, fakta og myter.

Det skjer rundt 600 selvmord i Norge hvert år og gjennom systematisk arbeid kan Forsvaret forebygge for at selvmord i og blant vernepliktige og ansatte i forsvarer holdes på lavest mulig nivå.

Rådet har fått kompetanseheving innenfor hvordan samtale med mennesker i krise, handlemåte ved mistanke og oppfølging. På siste møte 11.juni fikk vi orientering om Kirkens SOS og grønn linje. Et tilbud som benyttes mer og mer. Den største brukergruppen er personell som har vært i internasjonal tjeneste, men man kan også angi andre grupper som har behov for hjelp. I 2018 hadde Grønn linje over 700 kontakttellere, rett i underkant av 70 samtaler handlet om vernepliktige eller ansatte som snakket om å begå selvmord.

Rådet vil i september-møte ta opp temaet; hvordan kommunisere rådets arbeid ut til Forsvarets avdelinger.

LØNNSOPPGJØRET PR. 1. MAI 2019

Årets lønnsoppgjør tar utgangspunkt hva man oppnår i frontfagene (bl.a. industrien). I tariffverdenen brukes ofte begreper på overheng og lønnsglidning. Vi gir en forklaring på dette,

Rådet for selvmordsforebyggende arbeid i Forsvaret i arbeid. Her får vi informasjon om Kirkens SOS – grønn linje.

fordi begrepene brukes hyppig blant tariff-menneskene.

Resultat

Den økonomiske rammen ble på 3,2 % med et overheng fra 2018 på 1,6 % (overheng = differansen mellom lønnsnivået på slutten av 2018 og lønnsgjennomsnittet for samme år) og en estimert glidning på 0,1 % (Lønnsglidning er forskjellen i avtalt lønn og faktisk lønn. Lønns-glidningen er en konsekvens av lønnstillegg som er gitt ved lokale forhandlinger på de enkelte arbeidsplassene, personlige tillegg, ansiennitetstillegg, økt fortjeneste på grunn av økt akkord eller økt bruk av skiftarbeid mv).

Det blir gitt sentrale tillegg pr 1.mai som følger: Alle lønnstrinn fra 1 – 46 får 1,35 %, de med lønnstrinn 47 – 63 får 1,55 % og de som har lønnstrinn 64 – 101 får 1,35 % i påslag på sitt lønnstrinn.

Det ble satt av 1,24 % pr 1.juli til lokale forhandlinger, noe som tilsvarer 40% av pottens størrelse.

Dette innebærer at de sentrale partene i Forsvaret vil møtes til forhandlinger i midten av august for å bli enige om fordelingen av de midlene som er avsatt. Mest sannsynlig vil det også i år bli gjennomført forhandlinger ved den enkelte DIF.

Rettighetene til ny AFP (avtafestet pensjon) for 1963-årgangen og yngre er tariffestet.

PENSJONGIVENDE VARIABLE TILLEGG!

Intervallet avvikles for pensjongivende variable tillegg som gir opptjening av pensjonsgrunnlag i ny offentlig tjenestepensjon. Det betyr at "gulvet" på 6.400 kr og "taket" på 66.000 kr for pensjongivende tillegg forsvinner fra 1.januar 2020 og alle faste og variable tillegg blir pensjongivende. For oss i Forsvaret gir dette en begrenset effekt.

Avviklingen av intervallet gir uttelling for om lag 220 personer i Forsvaret, og dermed et viktig skritt i riktig retning. Allikevel må partene nå snarest mulig sette seg sammen for å finne en løsning på at Forsvaret faktisk er alene i Staten om å ikke inkludere variable tillegg som pensjongivende! Her snakker vi i all hovedsak om ATF.

Inntil en slik enighet er på plass, så har Forsvaret den dårligste pensjonsordningen i offentlig sektor!

MEDBESTEMMELSE INNEN TARIFF

5. juni gjennomførte Forsvaret sin årlige samarbeidskonferanse og i år var tariff temaet.

Nestkommanderende i FST HR Flaggkommandør Bjørn-Erik Martinsen åpnet konferansen

og ble etterfulgt av Kommunal og moderniseringsdepartementet (KMD) som gikk gjennom årets mellomoppgjør sett fra statens side.

Staten har en klokkeklar tro på lokale oppgjør, noe som betyr at staten vil at forhandlingene skjer lokalt i Forsvarssektoren i Forsvarsdepartementet (FD), Forsvaret, Forsvarsmateriell (FMA), Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), Forsvarets Forsknings Institutt (FFI) og Forsvarsbygg (FB). I dag har man en sentral forhandling på statlig nivå (Staten og Hovedorganisasjonene) hvor rammene fastsettes og forhandler frem en sosial profil på oppgjøret.

At statens forslag er en forenkling, effektivisering og modernisering er det vanskelig å kunne se når man går fra et forhandlingspunkt til 200+ forhandlingssteder for hele oppgjøret. KMD evnet ikke å overbevise salen om at statens ønske er det beste opplegget.

Videre ble det tydelig hvor stor forskjell det er mellom Akademikernes (KOL) mål, sett opp mot YS-S (BFO og Parat Forsvar), LO (NOF og NTL/ Forsvar) og Unio sine. Akademikerne er enige med arbeidsgiver i «så å si alt» og prioriterer kun de høyest utdannede, mens vi andre er mer opptatt av løsninger som ivaretar felleskapet, ivaretagelse av grupper OG de som har ekstra belastende tjeneste. Dette er verdier som må være tydelige i en organisasjon som Forsvaret!

Akademikernes tro på individuell avlønning skulle normalt gi utslag på lønnsutvikling og statistikk for de siste årene. Men slik er det ikke. I Forsvaret har tydeligvis lokale lønnsmidler «blitt smurt jevnt utover» i svært stor grad – stikk i strid med Akademikernes egen lønnspolitikk.

Forsvarets lønnspolitikk ble også tema. Og igjen var det forskjellige syn på hvor effektiv denne var som verktøy. Forsvaret synes den er god, mens BFO og NOF mente den må revideres. Bare det faktum at den feirer 20-årsjubileum i disse dager og «passer til alt» viser vel at den ikke er den retningspila man kan trenge når forhandlingene kjører seg fast.

Konferansen var berettiget. Den danner et bakteppe for mellomoppgjøret som starter nå rundt i de ulike DIF'er, og vil bli husket når hovedoppgjøret for 2020 starter rett etter nyttår. Mye tenkning og arbeid må gjøres før den tid.

FORSVARSBYGG MÅ ENDRE PRAKSIS!

Mange av våre medlemmer har det siste året mottatt erstatningskrav fra Forsvarsbygg (FB) for skader som er meldt til FB, men ikke utbedret av FB – før skaden har ført til større skader. To slike saker handler om frostskafer på rør og utstyr. Krav har vært opp mot kr 100 000.- – krav som BFO mener er uberettiget. Vi har prøvd å løse saken i dialog med FB, men tilslutt måtte vi kontakte vår samarbeidspartner advokatfirma Normann & Co

Norman & Co rettet en henvendelse til Forsvarsdepartementet (FD) for å få belyst pro-

blemet ved at FB som selvassurandør bevisst forsøker å dytte erstatningsansvar over på sine leietakere. Dette sier Norman & Co

«Vi stusset på en rekke forhold ved Forsvarsbyggs erstatningskrav. At Forsvarsbygg generelt har et stort vedlikeholdsetterslep på byggene sine er velkjent. Disse boligene fremstod som både gamle og i dårlig stand. BFO-medlemmene forklarte at de hadde latt varmen stå på i husene og den ene hadde varslet at hovedvannkran ikke kunne lukkes i god tid før skaden oppsto, så det virket som at den dårlige boligstandarden var den reelle årsaken til at rørene frøs.

Alle vanlige huseiere har forsikring mot denne type skader, men Forsvarsbygg er, som mange offentlige enheter, «selvforsikret». Sagt med andre ord: De har ikke forsikring fordi det er mer lønnsomt å være uten. Hadde det foreligget forsikring ville leietaker maksimalt vært ansvarlig for egenandelen. Vi anser det som både ulovlig og uetisk å kreve mer enn en normal egenandel når man er selvforsikret.

Vi reagerer på Forsvarsbyggs opptreden i saken. Mange forsvarsansatte har ikke andre alternativer enn å leie av Forsvarsbygg på stedene de blir stasjonert, og Forsvarsbygg har flere steder i realiteten «monopol» som utleier. Denne monopolposisjonen bør ikke Forsvarsbygg utnytte. Forsvarsbygg er dessuten forsvarssektorens eiendomsforvalter, og bør opptre på en redelig måte på forsvarssektorenes vegne. Terskelen for å rette tvilsomme erstatningskrav, inkludert advokatkostnader, mot en forvarsansatt, bør være svært høy.»

Tilbakemeldingen fra Forsvarsdepartementet var oppløftende. I korthet kan vi si at det i de tilfeller hvor leietaker kun har opptrådt uaktsomt kan det kreves et beløp tilsvarende egenandel i en vanlig husforsikring. FD sier også i sitt svar at Forsvarsbygg må endre sine kontrakter slik at forhold knyttet til skader blir gjort kjent for leietaker ved kontraktinngåelse.

Saken er ikke 100 % løst ift krav om å betale egenandel, men både Norman & Co og BFO har anmodet Forsvarsbygg om å frafalle alle krav mot våre medlemmer. Det samme for andre som eventuelt har måttet betale erstatning uten at de har vært i kontakt med BFO eller Norman & Co underveis.

Våre medlemmer i disse sakene hadde BFO pakken som inkluderer 15 timers advokathjelp og selv om BFO «tok» saken for våre medlemmer her, kan vi ikke unngå å igjen minne våre medlemmer på viktigheten av å være godt forsikret. Tegn BFO-pakken i dag!

Advokatene
Oddvar Lindbekk
t.v. og Alexander
Venås t.h.

VI ØNSKER ALLE VÅRE LESERE EN RIKTIG GOD SOMMER!

BFOS JOHN STRØMSENG VAR MED KNM MAUD FRA BERGEN TIL OSLO

KNM Maud erstatter KNM Valkyrien som ble takket av i 2015 etter 21 års tjeneste som logistikkfartøy. Som Tillitsvalgt for Marinen så jeg dette som en fin mulighet å seile med og få tatt denne nye forsyningskapasiteten i nærmere øyensyn.

På 90 tallet ble det opprettet et «tankespill rundt fremskutt logistikk» for MTB våpenet. Det ble kjøpt inn et sivil supply-fartøy, og dette ble tatt i bruk i 1994. Fartøyet hadde mulighet for containere, smørøljer og drivstoff til fartøyene i Marinen, og navnet på dette fartøyet ble KNM Valkyrien. KNM Valkyrien drev med logistikkstøtte til Marinen i 21 år.

KNM Maud som nå er anskaffet skal primært sørge for etterforsyninger av drivstoff, proviant, og utstyr til maritime styrker for å styrke operativ utholdenhet til sjøs. Sekundært vil fartøyet blant annet bidra til suverenitetshevdelse, støtte til andre militære enheter, sivil støtte, søk og redning (SAR), og humanitære operasjoner. Så fartøyet har strukket seg og blitt større, og dermed kapasiteten

Navn	Deplasement	Lengde	Bredde	Fart
VSD 11 storm	145 tonn	36,53 meter	6,2 meter	32 Knop
KNM Valkyrien A530	3500 tonn	68,03 meter		16 knop
KNM Maud A530	27500 tonn	183 meter	25,9 meter	18 knop

KNM Maud kan altså etterforsyne alle fartøyene i Sjøforsvaret, i sjøen i RAS operasjoner (replenishment at sea). Drivstoff kan settes over til fartøyene via to store RAS riggene i forkant av broa, og det kan også etterforsyne fartøyer med store tromler på akterdekk. På dekk kan fartøyet lagre containere for forskjellige formål, og fartøyet har også lasterom. KNM Maud har i tillegg god krankapasitet og med luke i skroget gjør at eksempelvis kjøretøyer kan lastes/losses fra kaier. Fartøyet har i tillegg til alt dette også helikopterdekk, og hospital.

Jeg embarkerte i Bergen havn og fikk tilvist lugar. Deretter ble jeg henvist til gjestesalongen for sikkerhetsbrief. Sikkerhetsbriefen ble avholdt av en mine tidligere HV ungdommer. Kjekt å se utviklingen og at de faktisk har valgt en militær karriere. Det var også kjekt å hilse på sjef Sjøforsvaret sin ledergruppe, som hadde benyttet muligheten til å avholde et møte ombord på veien bort til Oslo

Det ble god tid til å se seg rundt på turen til Oslo. Den første stoppen jeg hadde, var vel ikke unormalt for en maskinist. Jeg havnet i «kjelleren», nærmere bestemt i maskinkontrollrommet (MKR). Etter dette ble omvisning om bord, og det ble mange stopper og utallige kaffekopper, med innlagte gode samtaler med alt personellet om bord. På veien over til Oslo ble det også gjennomført diverse øvelser/driller, og fartøyet fikk besøk fra både forsvarets spesialkommando og en Sea King. Så takk til besetningen på KNM Maud for en hyggelig tur med mange inputs.

Tekst & Foto:

John Strømseng

BFOS frikjøpte tillitsmann Haakonvern

Besøk av Kystjegere.

John Strømseng ser rimelig fornøyd ut!

Maskinmester Strømseng i sitt rette element!

KNM Maud har kraner med meget stor løftekapasitet.

KNM Maud fikk også besøk av en Sea King under seilasen til Oslo.

Her passerer Oscarsborg med to BFO-medlemmer ute i frisk luft.

Sykestue/operasjonssal

Skipsklokka på KNM Maud.

Skipssjef Kommandørkaptein Thorvald Dahl.

BFO OG 8. MAI PÅ JÅTTA

I forbindelse med Veterandagen den 8. mai serverte BFO Jåtta kake til både norske og utenlandske tilsatte. I tillegg til kake ble det delt ut informasjon på engelsk om Veterandagen i Norge, samt om BFO som fagforening.

Øystein Fossum Nilsen
Lokalforeningsleder/BFO Jåtta

DEN 16. MAI, BLE DET HOLDT ÅRSMØTE PÅ KJEVIK

Omkring 25 medlemmer møtte til lunsj i messa. Kaptein Bård Sundt valgte å gi stafettpinnen videre og takket for seg som lokalforeningsleder. Han fikk velfortjent skryt og takk for vel utført jobb i forskjellige verv i 25 år! Major Lars Andreas Irgens ble valgt som ny leder. Fokus på årsmøtet, i tillegg til vanlig årsmøte-saker, var det påbegynte arbeidet med nytt Fagmilitært råd.

Lars Kristian Danielsen
BFO

Bård Sundt (tv) takket for seg og ønsket nyvalgt leder Lars Andreas Irgens lykke til.

Lars Andreas Irgens takker årsmøtet for tilliten og orienterte om hva som blir hans fokus det kommende året.

NY REGIONSRTYRELEDER I NORD!

Thomas Olsen har fått beordring til Tyskland, og regionen måtte derfor konstituere ny regionstyrelser. Thomas Moelv ble forespur, og har sagt ja til å aksle trøya frem til regionen får gjennomført nytt valg. Thomas er en erfaren BFO'er, og vil bidra til å styrke lokalarbeidet i regionen ytterligere. Han er å finne ved HV-16 til daglig, hvor han er Kommandérsersjant for distriktet.

Samtidig takker vi Thomas Olsen for at han nok en gang har hatt BFO-trøya på. Lykke til med videre tjeneste, vi ses garantert igjen!

BFO PÅ TERNINGMOEN

BFO-stand på Terningmoen tirsdag 11. juni med HTV HV Håvard Støle og Per Ivar Haugen.

BFO INFORMERTE PÅ LUFTKRIGSSKOLEN

Det ble avholdt informasjonsmøte ved BFOs lokalforening Trondheim på FHS/Luftkrigsskolen onsdag 3. april. Det var mange saker som ble informert om og flere spørsmål fra tilhørerne som var ansatte ved skolen. Det var bra fremmøte i en hektisk hverdag og på en liten skole. Ved siden av BFOs Lars Omberg og Tom Skyrud var lokalforeningsleder Dag Ola Lien og HTV FHS Steinar Skaar tilstede. Litt senere på kvelden ble det tradisjonelle skattemøtet avholdt for kadetter og ansatte. Her var det også bra oppmøte!

Dag Ola Lien
Lokalforeningsleder BFO LKSK

RIDDERUKA 2019

Ridderuken regnes for å være verdens største årlige vinteridrettsarrangement for syns- og bevegelseshemmede, med rundt 500 deltagere fra hele verden. Arrangementet er en fantastisk arena for idrettsglede, mestring og nye bekjentskap.

Ridderuka har utviklet seg til en nasjonal og internasjonal begivenhet med aktiviteter som snowboard, alpint, skiskyting og langrenn i tillegg til kultur og sosiale arrangementer. Alt foregår på Beitostølen.

Forsvaret har vært en sentral støttespiller for å kunne gjennomføre dette arrangementet helt siden oppstarten i 1964. I tillegg til å yte støtte til gjennomføringen av arrangementet, benytter Forsvaret muligheten til å øve avdelinger og enkeltpersoner i funksjoner og scenarier som er relevant for tjenesten i Forsvaret.

Dorte Storihle Ødegård
Rekrutteringsmedarbeider BFO

(Redaksjonen har valgt å ta med denne saken selv om det er en vintersak. Forsvaret støtter!)

DIN FREMTID UTFORMES NÅ – VI ØNSKER DITT BIDRAG!

Du som militær profesjonsutøver vil i tiden fremover møte mange nye typer utfordringer. Da er det av avgjørende betydning at BFO verner om de verdiene som danner selve grunnlaget for den militære profesjon. For deg skal BFO være det naturlige valget; en organisasjon som hver dag ivaretar og forsvaret dine rettigheter.

I juni 2020 holder BFO sin 11. ordinære kongress. I den forbindelse har Hovedstyret nedsatt et programutvalg som skal utarbeide et forslag til nytt prinsipp- og handlingsprogram for neste kongressperiode. Disse programmene skal være meningsbærerne for BFO i perioden 2020-2023. Dokumentene skal gi BFO fart og retning. Dette arbeidet kan du også være med å påvirke!

Har du gode ideer og forslag anmoder programutvalget om at du tar tastaturet fatt og skriver til oss. Dette kan for eksempel være forslag til:

- struktur på programmet
- verdigrunnlag
- satsningsområder innen faglige, økonomiske og sosiale interesser

Arbeidet med å utforme forslag til program vil intensiveres ut over høsten, så vi ber om at alle gode innspill sendes til oss innen 1. oktober 2019. Programmet som vedtas av kongressen i juni 2020, vil være styringsdokumentet for hovedstyret og sekretariatet i perioden 2020-2023. Det vil også fortelle det enkelte medlem og resten av verden hva BFO står for og hva vi skal jobbe for. Kontakt programutvalget til BFO's hovedstyre på e-postadresse: programutvalget@bfo.no.

Programutvalget

BFO INVITERT TIL SAMLING MED OBSERVATØRENE I MIDT ØSTEN

Etter invitasjon fra SNR/UNTSO Oblt Kjell Pedersen fikk BFO's forhandlingsleder Grethe Bergersen gleden av å besøke de norske observatørene i Midt-Østen sammen med representanter fra NOF og KOL. Samlingen var lagt til havnebyen Akko langt nord i Israel og norske observatører fra Syria, Israel, Libanon, Jordan, Forsvarsattachéen i Tel Aviv og invitert personell fra Norge fikk orienteringer om hverdagssituasjonen samt hvilke fordeler/utfordringer observatørene har i sin tjeneste.

Selvsagt ble det også tid til historisk vandring i Akko som faktisk har en gate oppkalt etter Kong Sigurd Jorsalfare (etter at han med sine menn og skip beskyttet byen mot Egyptisk invasjon i 1110). Dagens Akko ligger ovenpå den gamle byen som de nå har gravd ut ca 5-10% av og vi fikk en levende omvisning av en lokal guide som bød på seg selv og byens historie. BFO sender en stor takk for invitasjonen og ikke minst for gode orienteringer fra vårt personell på de ulike stedene i Midt-Østen.

Grethe Bergersen
Forhandlingsleder BFO

Fordeler

- Godt arbeidsmiljø
- Muligheter til å planlegge hverdagen
- Days in Lieu
- Gode treningsmuligheter
- God regional innsikt
- Bredt spekter av oppgaver
- Interessante arb. oppgaver
- Stor frihet (utestasjonenen)

Utfordringer

Kommunikasjonlinjene

- Byråkratisk
- RFI/ informasjonstilgang
- Bakkgrunnsystem
- Til tider veldig travelt
- Ikke like stor frihet (HQ)

KONTAKTINFO BFO

FUNKSJON	NAVN	OMRÅDE	MOBIL	KONTOR	E-POST
Leder	Jens B Jahren		930 05 202		jens.jahren@bfo.no
Nestleder	Rune Rudberg		934 20 377		rune.rudberg@bfo.no
Sekretariatsleder	Even Mølmsaug		990 94 678		even.molmsaug@bfo.no
Forhandlingsleder	Tom Skyrud	Medbest	473 87 648		tom.skyrud@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbest	934 98 520		ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Grethe Bergersen	Tariff	990 96 521		grethe.bergersen@bfo.no
Forhandlingsleder	Lars Omberg	Tariff	920 91 238		lars.omberg@bfo.no
Kompetanseutvikler	Jon Vestli	BFO-skolen	953 65 907		jon.vestli@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880		kyrre.felde@bfo.no
Konsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698		mona.rudberg@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165		mona.audne@bfo.no
Leder kommunikasjonsavd.	Viggo Holm		400 36 653		viggo.holm@bfo.no
Markedsansvarlig	Lars Kristian Danielsen	Kom.avd	905 85 355		lars.danielsen@bfo.no
Rekrutteringsmedarbeider	Dorte Storihle Ødegård		984 88 211		dorte.odegard@bfo.no
Kommunikasjonsrådgiver	Mariell Halstensen		938 04 855		mariell.halstensen@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen	Offisersbladet	928 14 251		offisersbladet@bfo.no
	Sentralbord siv		23 10 02 20	23 10 02 20	
	Sentralbord mil		0510 5694	0510 5694	
	Telefaks siv		23 10 02 25	23 10 02 25	
	Telefaks mil		0510 5655	0510 5655	

FRIKJØPTE TILLITSVALGTE

TELEFONER

OMRÅDE	NAVN	MIL	SIV	MOB	FAKS	E-POST
Nord-Norge	Tore K. Halvorsen			489 43 315		tore.halvorsen@bfo.no
Midt-Norge	Hans Petter Myrseth	0565-7394	75 53 73 94	909 98 298	75 53 73 95	hans.myrseth@bfo.no
Sør-Norge	Kerstin I. Varpe Ramsjø			456 38 647		kerstin.ramsjo@bfo.no
Vest	John L Strømseng	0540-3486	55 50 34 86	926 24 550	55 50 34 87	john.stromseng@bfo.no
Indre Østland	Håvard Støle	0502-2077	64 40 20 77	974 11 301		havard.stole@bfo.no
Viken	Tor Gunnar Framnes			930 53 744		tor.framnes@bfo.no
Utland	Tor Gunnar Framnes			930 53 744		tor.framnes@bfo.no
HTV Luft	Lars Erik Jamtli	0565-7047	75537047	922 27 058		htv-luft@bfo.no
HTV Hær	Rune Isvik			400 29 792		htv-haer@bfo.no
HTV Sjø	Tor Erik Eide			922 10 930		htv-sjo@bfo.no

Amerikansk F-15 Eagle tar av fra Bodø flystasjon under øvelse ACE 2019 (Arctic Challenge Excercise). Foto: Grzegorz Kozak

Å VÆRE LOKALFORENINGSLEDER, STILLER KRAV

Jeg sitter som lokalforeningsleder på KNM HH, Madlaleiren. Et verv jeg har tatt på meg i snart 6 måneder.

Her på Madla er det ikke manko på yngre befal og spesialister, og det er ofte en utfordring å være ung i Forsvaret, hvor det kreves mye erfaring og ikke minst kompetanse. Her ønsker jeg å levere på høyt nivå. Slik at jeg kan tilby medlemmer av BFO, kompetanseheving og kurs (via BFO skolen), som gir yngre ansatte mer trygghet i arbeidshverdagen. Jeg er selv i kategorien Ung og det er ikke alltid like enkelt å vite hvilke rettigheter en har. Og som ung blir man ofte satt i situasjoner hvor kunnskap om nevnte tema er tungtveiende.

Jeg var nylig i København på vårkonferanse, hvor KAFO og BFO UNG deltok. Her var det både nettverksbygging og sosialt samvær. Har selv aldri vært i hovedstaden, så det var generelt mye å ta til seg, og standarden var fort satt når vi fikk orientering på Forsvarsakademiet. Hvor vi fikk innblikk i utdanningsreformen og visjonen til det danske forsvar.

BFOs prinsipp- og handlingsprogram var et av hovedtemaene på konferansen. Og her viser yngre befal og kadetter at også vi kan stille de riktige spørsmålene, da interessen for arbeidsmiljø og kunnskap om rettigheter rager høyt.

Dette ønsker jeg å ta med meg til min avdeling og mine medlemmer, og vi må gi yngre ansatte mer kompetanse og kunnskap. Majoriteten på rekruttskolene, er yngre befal, yngre spesialister og ansatte under 30 år. Hvor flere enn få har lite eller ingen kunnskap om hvilke rettigheter en har. Det er høy kompetanse på ansatte i Forsvaret, ingen tvil om det, men har et ønske om at usikkerheten rundt f.eks arbeidsplan skal være fraværende.

Alle medlemmer i BFO, vet at de har 100% støtte fra fagforeningen. Dette er noe jeg aktivt forteller medlemmene på min avdeling.

Martin André Nilsen Hammari
Lokalforeningsleder KNM HH

DET KOMMER MED VÅRONNA

Sommeren står for dør, og selv om ikke årets lengste jobb- og studieavbrekk er noen høytid i seg selv, er likevel stemningen noe salig blant kadetter i disse dager. Jeg forstår de godt, alle som én, og jeg kjenner på det selv også. Det er noe spesielt med sommeren. Med den ønsker vi alle å sette strek over det gamle, slippe skuldrene ned og la blikket vende fremover. Vi ønsker å drømme oss helt bort, glemme forskjellen på mandag og fredag og bare være til stede i nuet. For mange av oss gir det at årets lengste dager står for dør også en ekstra push – vi strekker oss litt lenger, og jobber den lille ekstra halvtimen. Vi vil komme sommeren i møte mest mulig «home free», og dette skaper et jag mot å tikke av vårens prøvelser på best mulig måte. Som studenter feier vi for egen dør, gjennomfører våronna og forbereder oss på høsten. Dette er vi langt ifra alene om.

Juni ikke bare deadline for eksamener, bacheloroppgaver og skoleår. Som oss må også stabene fullføre det utestående, før de kan vende oppmerksomheten mot august. Organisatorisk gjør dette forsommeren til en viktig periode også for KAFO og BFO. Skal vi ha håp om at ting er på plass når høsten sparkes i gang, må brikkene være plassert ut før kalenderen viser 1. juli. Slik jeg vurderer det, har vi i år lyktes med nettopp dette. Her må jeg bruke et par linjer på å skryte av BFO sentralt, som daglig legger ned en kjempeinnsats for alle militært ansatte, også oss kadetter. Spesielt gledelig er det å se at sakene som opptar oss, også er blant de som står øverst på prioriteringslisten hos moderorganisasjonen. Helt der oppe sammen med saker som pensjonsordning med særaldersgrense og tariffavtale finnes nemlig rettigheter, velferd og ivaretagelse av kadetter på ny utdanningsordning. Dette faller godt inn med KAFOs formålsparagraf om å ivareta kadettens sosiale, økonomiske og faglige interesser.

I uke 19 ble Vårkonferansen 2019 avholdt. Lokasjon denne gang var København, Nordens hovedstad gjennom århundrer. Ja, så signifikant er byen i nordisk målestokk at om vi skal vi følge den urnorske argumentasjonsrekken med at Tromsø er Nordens Paris, så må København være Nordens London. Også militært har byen stått sterkt.

Dette fikk deltakerne innblikk i, blant annet gjennom flotte besøk på festningsverket Kastellet og krigsskolen. For å ikke undergrave resonnementet stopper vi her, og ser vekk ifra slaget om København i 1801. Ja, og flåteranet i 1807, da! Det var et skikkelig low point. Men nok om det! Severdigheter til tross; helgens viktigste begivenheter foregikk utvilsomt i konferanserommene. Det at så mange motiverte og kunnskapsrike kadetter og unge tok seg tid til å dele av seg selv, og med dette gi diskusjonene dybde, er et suksesskriterium som aldri må undervurderes. For dette fortjener dere alle en stor takk.

Utfordringene som opptar KAFO i skrivende stund er både mange og pressende, men likevel fant også konferansen tid til å vende blikket fremover. Hvordan vi skal klare å ivareta kadetter og unge på en best mulig måte i fremtiden, og måter BFO kan hjelpe oss å legge til rette for dette, var blant agendapunktene som ble gått grundigst i sømmene. Disse diskusjonene er viktige, og toneangivende for organisasjonen i dens videre arbeid. Konferansen var samstemt om at mange av de langsiktige utfordringene kan løses gjennom å gi gruppene sentrale plasser i BFOs prinsipp- og handlingsprogram for perioden 2020-2023. Går ting som vi ønsker, er det nok disse programmene KAFO vender blikket mot den kommende høsten. For selv om bunken med utgående skriv og bekymringsmeldinger som fremdeles er ubesvart ikke har minket betraktelig de siste månedene, er de mest tidskritiske brikkene plassert ut. Nå gjenstår det bare å se om stabene der ute rekker å behandle innspill før sommeren slår inn for fullt, og om et svar følger på. Det kommer med våronna om de lykkes. Gjør de det, kan vi i sommer tillate oss å glemme forskjellen på mandager og fredager og levet i nuet, mens vi venter på efteråret.

Eirik Østby
Leder, KAFO Landsstyre 2018-2019

LES MER OM VÅRT
FORDELSPROGRAM
PÅ FP.NO!

Få opptil
**30 % RABATT PÅ
DINE FORSIKRINGER**

Som medlem i FP får du 15 % rabatt på alle de vanligste forsikringene dine. I tillegg kan du få opptil 15 % ekstra i rabatt gjennom If fordelsprogram.

**TA KONTAKT MED FORSIKRINGSSPESIALISTENE I FP PÅ
TELEFON 21 07 57 10 ELLER IF@FP.NO HVIS DU VIL VITE MER.**

FP

Forsvarets Personellservice

Rolig, vi hjelper deg.

Pensjon

Trygdeoppgjør? Fleksibel alderspensjon? Status

Trygdeoppgjøret er ferdig, mange pensjonister føler skuffelse, det er delte meninger om dette er et bra eller dårlig oppgjør. Mange stiller spørsmål om det lønner seg å ta ut fleksibel alderspensjon fra fylte 62 år og atter andre lurer på hva som skjer med pensjonen til de som er født etter 1963. Og blir det egentlig endringer i særaldersgrensene. Du får noen svar her.

AV FORHANDLINGSLEDERNE GRETHE BERGERSEN OG RAGNAR DAHL

I 2011 besluttet Stortinget hvordan pensjoner og trygdeytelser skulle reguleres. De mente, etter råd fra økonomene i Finansdepartementet, at en lovbestemt underregulering på 0.75 % av pensjonen ville gi en gjennomsnittlig lønnsutvikling som andre i samfunnet over tid. Det er løpende alderspensjoner som underreguleres, alderspensjon under opptjening reguleres med lønnsveksten!?!

Tar du ut fleksibel alderspensjon fra du fyller 62 år, skal du vite hva du gjør. Du kan få redusert pensjonen din med 30 % fra du fyller 67 år og resten av livet. BFOs råd er at dere må regne på grunnlaget og vurdere om dere kan leve av. En enkel forklaring er: Kan du klare deg med 50 % av pensjonsgrunnlaget og ikke 66 % - er du usikker ta kontakt med BFO.

De som er født før 1963 får pensjonen beregnet på gammel og ny ordning. De som er født i 1963 vil i prinsippet få samme pensjon som de som er født før 1963, men levealdersjusteringen er forskjellig. De som er født i 1964 og senere vil få en pensjon som omhandler folketrygden, en tjenstepensjon og et pensjons-tillegg som er regulert ift til årskull og overgangsordninger – disse blir ferdige innen utgangen av året.

Særaldersgrensene skal etter enighet mellom partene i staten tas etter at pensjon i offentlig sektor var ferdig. YS Stat hevdet at vi ikke ville kunne ta for oss særaldersgrensene for i 2020 eller senere. Det vil være galt om staten kobler særalderspensjon og særaldersgrenser, for de som evt får en øket aldersgrense – disse vil jo kanskje føle dette som tap av rettigheter og ødelagte muligheter. Vel vi sier litt om dette også.

TRYGDEOPPGJØR 2019

Trygdeoppgjøret ble klart 21.januar og pensjonistene vil få endringer justert ifm pensjonen som utbetales 20 juni. BFO vil hevde at regjeringen slurver når det gjelder etterrettelighet, når de hevder at en lovpålagt underregulering på 0.75 % vil tilsvare gjennomsnittlig lønns- og prisvekst over tid. Dette er i seg selv en erkennelse at realveksten blir krevende å forsvare.

Helt fra 2014 har pensjonistene hatt en reallønnsnedgang, i år får de en reallønnsøkning på storslagne 0.1 (0.2 % om du tar med skatteletten i formuesskatten for de rikeste pensjonistene). Skulle man tatt igjen det pensjonistene har tapt de siste 5 årene, måtte trygdeoppgjøret sett helt annerledes ut – dette skjønner alle, bortsett fra regjeringen, men de nekter tydeligvis å ta i saken av prinsipp, som politiker er det krevende å innrømme åpenbare urettferdigheter.

Regjeringen sier at de først om mange, mange år, vil kunne se om hvorvidt påstanden om at pensjonene over tid vil tilsvare gjennomsnittet av pris- og lønnsvekst. Da, kjære statsminister, er mange av de som stemmer på regjeringspartiene og som føler seg sveket – borte og staten har spart penger.

ALDERSPENSJON UNDER OPPTJENING

Alderspensjon under opptjening, uføretrygden og andre ytelser som får sine ytelser regulert gjennom grunnbeløpet, får en inntektsøkning på 3,07 prosent fra 1. mai, mens den årlige økningen blir 3,20 prosent.

ALDERSPENSJON UNDER UTBETALING

Alderspensjoner under utbetaling får en økning i pensjonen på 2,30 prosent fra 1. mai, mens den årlige økningen blir på 2,4 prosent.

FRADRAK AV 0.75 % ER ULOGISK OG URETTFERDIG

Skulle man driste seg til å spørre regjeringen om logikken på hvorfor pensjon under opptjening må øke med lønnsveksten, mens pensjon under utbetaling får fratrasket 0.75 % ift til lønnsveksten. Vi mener, dersom regjeringen ikke har anstendighet nok til å fjerne underreguleringen, bør de innføre en regel som sier at pensjonistene, som et minimum, skal beholde kjøpekraften i de årene lønnsoppgjøret tilsier at pensjonistene vil gå ned i kjøpekraft.

URIMELIG UTVIKLING FOR PENSJONISTENE

Alderspensjonen din øker med 2,3 prosent fra 1. mai. På årsbasis gir det en økning i alderspensjonen på 2,4 prosent fra 2018 til 2019. Finansdepartementet anslår til sammenlikning lønnsveksten for arbeidstakere i 2019 til 3,2 prosent mens prisveksten blir anslått til 2,3 prosent.

Om du er minstepensjonist, kommer du likevel bedre ut enn øvrige pensjonister. For det første har alle minstepensjonister en litt gunstigere regulering, dernest har Stortinget vedtatt en særskilt økning i minstesatsene for enslige fra september 2019 på 4 000 kroner.

Skatteendringer spiller også inn på hva du sitter igjen med. En samlet skattelette i 2019 på 180 millioner kroner, hovedsakelig som følge av endringer i formuesbeskatningen. Det tilsvarer en gjennomsnittlig skattelette på knapt 0,1 prosent av pensjonen før skatt. Dette gjelder bare de pensjonister som har en høy formue. Husk at reguleringen er ift. den pensjonen du har pr. 1.mai.

særalderspensjon og pensjon for årskull etter 1963

Gruppe	Vanlig regulering	Økning for minstepensjonister	Skattelette	Samlet inntekt	Endring i kjøpekraft
Alderspensjonist	2.4 %	0.0 %	0.1 %	2.5 %	0.2 %
Gift/samboende minstepensjon	2.5 %	0.0 %	0.0 %	2.5 %	0.2 %
Enslige med minstepensjon	2.5 %	0.7 %	0.0 %	3.2 %	0.9 %

De ulike gruppene alderspensjonister kan regne med en inntektsøkning på mellom 2,5 og 3,2 prosent fra 2018 til 2019. Når vi tar hensyn til forventet prisvekst, kan alderspensjonister med pensjon utover minstepensjonen regne med 0,2 prosent økning i kjøpekraften i år (0,1 prosent økning om vi ser bort fra hvordan skatteendringene slår ut i gjennomsnitt). Dette vil i så fall gi en økning i kjøpekraften for denne gruppen pensjonister for første gang siden 2014. For en gjennomsnittlig alderspensjonist vil dette tilsvare ca. 40 kroner mer å rutte med i måneden etter skatt. Omtrent 5 av 6 alderspensjonister er i denne gruppen.

Minstepensjonistene – som utgjør omtrent 1 av 6 alderspensjonister – kan også regne med å få noe økning i kjøpekraften i 2019. Økningen er 0,2 prosent for gifte og samboende minstepensjonister. Det tilsvarer rundt 35 kroner mer å rutte med i måneden – når vi tar hensyn til prisveksten. For de enslige minstepensjonistene er økningen i kjøpekraft 0,9 prosent, tilsvarende omtrent 150 kroner mer i måneden. En gjennomsnittlig yrkesaktiv kan til sammenlikning også vente å få 0,9 prosent økning i kjøpekraften i 2019.

BFO klarer ikke, etter beste evne, å fremsnakke regjeringen og de som sitter og drøfter trygdeoppgjøret, inklusive yrkesorganisasjonene LO, UNIO, Akademikerne og YS. Det er ingen reelle drøftinger, trygdeoppgjøret avgjøres gjennom en matematisk beregning ifh til lønnsoppgjøret.

Jan Davidsen og Pensjonistforbundet hadde en appell utenfor Stortinget 6. juni og det samlet godt over 1000 pensjonister. Her var det mye røde faner. BFO var den eneste organisasjonen som var til stede foruten fagforbundet og NTL, begge fra LO – utfra hva vi kunne observere.

FLEKSIBEL ALDERSPENSJON

Lønner det seg å ta ut fleksibel alderspensjon (NAV) fra du fyller 62 år eller ikke? De betraktninger vi har nedenfor gjelder også for den oppsatte tjenstepensjonen (SPK) for alle som er født i 1964 og senere. Denne pensjonen kan også tas ut fra du fyller 62 år. BFO vil hevde at de som tar ut både fleksibel alderspensjon fra NAV og oppsatt tjenstepensjon fra SPK, gambler med alderdommen.

Dersom man ønsker å ta ut fleksibel alderspensjon eller oppsatt tjenstepensjon, etter å ha tatt ut særalderspensjon, må en regne på hva som lønner seg ut fra flere faktorer, skatt er en av dem.

Nedenfor ser du trinnskatten som kommer i tillegg til den alminnelige skatten. Har du kr 500 000.- i særalderspensjon og tar ut fleksibel alderspensjon fra 62 år på eks kr 250 000, dvs totalt kr 750 000.- i inntekt pr år i 5 år, før pensjonene samordnes. I dette eksemplet øker skatten med:

Trinn	Skatte %	Inntektsskala	Skattepåslag
Trinn 1	1.9 %	Av inntekt mellom kr 174 500.- og 245 650.-	Kr 1351,85
Trinn 2	4.2 %	Av inntekt mellom kr 245 650.- og 617 500.-	+ kr 15 617.70
Trinn 3	13.2 %	Av inntekt mellom kr 617 600.- og 993 000.-	+ kr 49 552.80
Trinn 4	16.2 %	På inntekt over kr 993 000.	Sum kr 66 522,35

Merk: Grønn farge betyr at inntekten ikke er høy nok til å skattes etter trinn 4.

Med en inntekt på kr 750 000.- vil du foruten den alminnelige skatteprosenten på ca 23 %, betale kr 66 522.35 i trinnskatt (toppskatt). Uten uttak av fleksibel alderspensjon, ville trinnskatt for en inntekt på kr 500 000.- vært kr 16 969.55 i tillegg til den alminnelige skatten.

FOR HVEM KAN DET LØNNE SEG Å TA UT FLEKSIBEL ALDERSPENSJON?

Nedenforstående eksempler er gitt etter beste skjønn, samt innhenting av stoff fra forskjellige aviser, tidsskrifter, hjemmesider mv (eks: VG, Dagbladet, SPK, KLP, Finans Norge, Kapital osv).

FALLGRUVE VED TIDLIG UTTAK

BFO gjør oppmerksom på at uttak av fleksibel alderspensjon tidligere enn fylte 67 år, blir ikke kompensert av SPK eller KLP. Kort sagt vil du i en 5 års periode få både pensjon (som er 66 % av pensjonsgrunnlaget i SPK) og pensjon fra NAV, som blir levealdersjustert på uttakstidspunktet.

I en 5 års periode vil du eks ha 33 000.- fra SPK og 21 000.- fra NAV pr måned. Ved samordning ved fylte 67 år skal du ha 66 % av pensjonsgrunnlaget fra SPK inklusive all pensjon fra NAV. Dvs du får hele pensjonen fra NAV, som om du ikke tok den ut før fylte 67 år, og får deretter kompensert differansen opp til 66 % fra SPK.

Eks: Din NAV pensjon skal være kr 27 000.- pr mnd ved fylte 67 år. Du tar ut fleksibel alderspensjon 5 år før tiden og den månedlige pensjonen blir redusert til kr 21 000.- pr mnd. SPK beregner pensjonen i grov slik:

66 % av pensjonsgrunnlaget er kr 27 500.- minus 27 000.- dvs SPK dekker opp kr 500.- Du har tatt ut fleksibel pensjon fra NAV i 5 år, og du har mottatt kr 21 000.- pr måned. Denne summen beholder du ut resten av livet. Fra SPK

får du månedlig kr 500.- Dvs din månedlige pensjon fra fylte 67 år blir kr 21 500.-

Du har derved gått fra en inntekt på kr 54 000.- pr måned i 5 år, til kr 21 500.- resten av livet. Snakk med oss, før du velger å ta ut fleksibel alderspensjon eller oppsatt tjenestepensjon når det blir aktuelt.

Ref	Beskrivelse	Merknad
1	Folketrygdens forholdstall og delingstall fastsettes det året du fyller 61 år. Personell som har en levetids-forventning som er kortere enn gjennomsnittet vil tjene på å ta ut fleksibel alderspensjon (FA), men fortsatt gjelder regelen om å forvalte pengene med godt skjønn.	Personer med en sykdom som forkorter forventet levetid kan tape rettigheter, dersom de dør før fylte 67 år. BFO anbefaler at man bruker denne restriktivt.
2	Kvinner har normalt en lengre levetidsforventning enn menn og disse kan derfor tape mye på å ta ut FA.	De lever i snitt 3 år lengre enn menn.
3	Dersom du har en lav inntekt, kan det være lønnsomt å ta ut FA, da den totale inntekten ikke vil utløse trinnskatt (toppskatt).	Sjekk trinnskatt i tekstblokk over. Ved inntekt over kr 617 500.- betaler du mye.
4	De som er født på 50-tallet har lengre forventet levetid enn forholdstallene skulle si, derfor kan det være ulønnsomt å ta ut FA	Forholdstall gir mer i pensjon enn delingstall.
5	Har du mye dyr gjeld, lønner det seg å ta ut fleksibel alderspensjon og nedbetale denne gjelden på kortest mulig tid.	Kredittkort har en rente på opp mot 20-30 % Her vil du tjene stort på å ta ut FA.
6	De som har lån i SPK eller KLP, evt banker med rentenivå tilsvarende dette, vil sjeldent vinne på å nedbetale denne gjelden pga skatteøkningen.	Husk trinnskatten kan føre til at å nedbetale billige lån kan koste deg dyrt i økt skatt.
7	Har du lite gjeld igjen, kan det lønne seg å ta ut fleksibel alderspensjon og nedbetale gjelden. Skylder du kr 500 000.- og har 15 år igjen til en rente på 2.5 % kan det lønne seg å ta ut FA slik at du er gjeldfri ved fylte 67 år.	Desto senere du tar ut FA, desto høyere beløp og raskere nedbetalings-tid. Lån betyr både renter og avdrag.
8	Dersom du er i grenseland for å betale formuesskatt, kan det fort bli dyrt å ta ut FA.	Nedbetalt gjeld, øker formuen, du kan måtte betale formuesskatt.
9	Har du hjemmевærende hustru/samboer med lavere inntekt enn 2 G og som ikke har startet uttak av AFP eller folketrygden. Er hun i tillegg flere år yngre enn deg, kan du være berettiget en grunnpensjon med høy sats i flere år.	Dersom du tar ut FA i den tiden din ektefelle/-samboer ikke tar ut pensjon, kan dere få en styrt økonomi sett opp mot hennes økonomi.
10	Uttak av FA i den hensikt å investere i eiendom, er i de fleste tilfeller gunstig. Dette fordi forrentningen av verdien i bolig er høy.	Du bør i så fall investere i bolig/hytte i pressområder.
11	Uttak av FA for å hjelpe barn/barnebarn kan være i gråsonen, men fullt lovlig. Her må man vurdere formål og størrelse pga skatteregler.	Her må du huske at din egen pensjon går ned ved fylte 67 år. Du skal også leve.
12	Bruk av FA for å nedbetale billån kan i noen tilfeller være hensiktsmessig. Har du ved fylte 66 år eks kr 150 000.- igjen på billånet, 5 år igjen - er prisen ca kr 2858.- pr mnd i renter og avdrag. Dvs en årlig utgift på kr 34 296.- Ved middels inntekt, kan du ta ut FA i noen måneder (7-8 mnd) før du fyller 67 år og nedbetale hele billånet i gjenstående måneder.	Ta ut FA i så mange måneder det tar å nedbetale hele lånet før du er 67 år. Du vil få en nedgang i pensjonen din fra du fyller 67 år på ca 700 kr med en middels inntekt.
13	Uttak av FA for å pusse opp hus eller hytte, lønner seg sjeldent fordi du får billige lån i SPK, KLP og banken for denne type formål.	Kan lønne seg om hensikten er å øke verdien på huset, i den hensikt å innbake dyr gjeld i huslånet.

14	Uttak av FA for å kjøpe fritidsbåt er et ofte stilt spørsmål og kan i noen få tilfeller være lønnsomt, dersom du har lite gjeld fra før og middels inntekt. Forutsetningen er at båten er nedbetalt før du er 67 år. Båter av en viss størrelse faller ofte lite i pris.	Du vil få fordelt kostnaden i form av lavere pensjon resten av livet fra fylte 67 år.
15	Uførepensjonister kan ta ut fleksibel alderspensjon fra fylte 62 år, men sum uføretrygd og uttak alderspensjon kan ikke overstige 100 % av grunnlaget.	Husk at uføretrygd og alderspensjon samordnes ved fylte 67 Har du tatt ut FA, blir alderspensjonen lavere.

STATUS OFFENTLIG TJENESTEPENSJON OG SÆRALDERSPENSJON

Først og fremst, Kongen i Statsråd godkjente 10. april stortingsproposisjonen for offentlig tjenestepensjon, herunder AFP og samordning. Når det gjelder detaljer ifh til AFP vil man fortsatt bruke lang tid før man kan si at det er helt ferdig. De første som treffes av ny ordning mht AFP er de som fyller 62 år i 2025.

SÆRALDERSPENSJON

Når det gjelder særalderspensjon gjør Staten situasjonen krevende for yrkesorganisasjonene ved at det pt. ikke foreligger noen tidsplan utover 1.oktober og 1.november 2019.

I slutten av mai, mottok Yrkesorganisasjonene Akademikerne, LO, YS og Unio et utkast til arbeidsdokument. Dette ble kjøpt sendt til YS Stat v/leder Pål Arnesen som sendte dette bl.a. til BFO. Innholdet kan fort bety at vi må gå tøffere til verks for å sikre samme pensjonsnivå.

Regjeringen beveger seg inn på tema som ikke var beskrevet i pensjonsavtalen 3.mars 2018, pkt 10 - særalderspensjonister. Nå kommer vel departementet til å hevde at AFP blir levealdersjustert fra uttakstidspunktet. Bruker departementet denne argumentasjon mot oss som har særalderspensjon, er veien kort til å kreve all inntekt opp til 7.1 G (inklusive alle tillegg – unntatt overtid) til å være pensjongivende for de med særalderspensjon. Dvs at vi skal ha tjenstepensjon for all inntekt opp til 708 992.- inklusive variable tillegg.

Departementet omtaler også særaldersgrenser, men vi mener det blir helt galt å blande sammen særaldersgrenser utover 60, 63 og 65 år. Hovedsammenslutningene har tidligere hevdet at partene er enige om at vi ikke skal ta særaldersgrenser før i 2020/2021.

At departementet beskriver mer enn det partene var enige om i avtalen fra 3.mars 2018, skjedde også da de la frem høringsutkastet til offentlig tjenstepensjon. Da klarte hovedorganisasjonene å overbevise regjeringen om forståelsen av inngått avtale.

I Tariff- og omstillingsbrevet har vi omtalt resultatet av hovedtariffoppgjøret, mht at alle variable tillegg uten overtid skulle være pensjongivende. Her fikk vi ikke støtte fra de andre Yrkesorganisasjonene, beklagelig nok. De hadde jo det meste som pensjongivende fra før.

Nå må vi gå veien om forhandlinger med Forsvaret, men det burde være håp, da sjef FPVS allerede i fjor antydte fastlønn og fremhevet pensjonsdelen. Med andre ord, har forsvarsledelsen omtalt dette og er klar over den urettferdigheten som har blitt forsvarsansatte til del.

Blir ikke de variable tilleggene i ATF'en bli pensjongivende, vil Forsvarets ha den desidert dårligste pensjonsordningen i offentlig sektor, dette er vi overbevist om at Forsvarets ledelse er klar over. De har selv tatt til orde for en fastlønnssordning. BFO mener dette blir ivarettatt dersom alle variable tillegg i AFT blir pensjongivende i tjenstepensjonsordningen – da har vi i tillegg sikret medlemmene et vern.

PENSJON FOR ÅRSKULL 1963

Vi får stadig spørsmål om pensjonsberegning for årskull født i 1963. For årskullene før 1963 har vi utarbeidet en pensjonskalkulator og har pr nå sendt ut ca 40 beregninger. Vi tar flere i uken og forventer at etterslepet er tatt igjen når vi er ferdig med juli måned.

1963-kullet har jo fått sin pensjon omgjort til en pensjonsbeholdning, så vi har en utfordring ifh til å beregne 100 % korrekt pensjon, men vi er veldig nær. I sum vil disse få det samme som en som er født i 1962, som har samme lønn og tillegg og går av samtidig.

SPAR SMART

Dette er overskriften i en artikkel i VG 7.juni. Det fremkommer at eksperter mener unge i etableringsfasen bør droppe pensjonssparing. De mener dagens ungdom vil klare seg med det de får fra det offentlige – også i fremtiden. De viser til at de fleste i offentlig sektor og mange i det private har gode tjenstepensjonsordninger som gjør at de ikke må spare individuelt.

Dette er BFO enig i, gitt at dagens ungdom vil være gjeldfrie når de blir pensjonister. Utviklingen tilsier at det blir stadig flere alderspensjonister som tar med seg gjeld inn i pensjonstilværelsen. Klart BFO kan gi råd om framtiden, men ikke be oss om å gi råd som er juridisk bindende – det ville heller ikke disse ekspertene gjort – gitt at det var de som skulle stilles til ansvar.

Det beste rådet for folk i Forsvaret er å investere i bolig, bo i boligen i minst ett år (normal disponering/beordring er på 2-3 år), selg boligen og få avkastningen som skatte fri inntekt. Salgssummen, inklusive avkastningen brukes til å reinvestere i nye bolig der du skal flytte til. I tillegg bør de sette inn penger på pensjonssparing. Trenger ikke å være store summer, men husk at du får 23 % tilbake på skatten. Spar kr 4000.- i året og få igjen kr 930.- Du kan spare etter evne, og du må ikke spare hver måned, men det du har satt inn får du ikke ut før du blir pensjonist.

Bruker du i tillegg de støtteordninger vi har i staten generelt og Forsvaret spesielt, kan du regulere kjøp og salg gjennom en planlagt flytting, dvs bruk av pendler systemet og støtteordninger ved evt omstillinger og flytting til ønsket bosted. Husk at kadetter på Krigsskolene bl.a. får dekket renter på huslån, som for vernepliktige.

TIDEN FREMOVER

1-3.juli drar pensjonsgruppen i BFO bestående av Pål Maugesten (Cyber), Jan-Eirik Bonsaksen (Luftforsvaret) og forhandlingslederne Grethe Bergeresen og Ragnar Dahl på arbeidsseminar. Vi skal ta for oss utkastet til departementet mht særalderspensjon, utredninger gjort i regi av Forsvarets Forskningsinstitutt og se dette opp imot en utredning YS Stat i samarbeid med LO Stat bestilte rett etter at pensjonsavtalen av 3.mars 2018 ble inngått.

Dersom dere har saker gruppen skal behandle, send disse til ragnar.dahl@bfo.no

Vi regner med å bli tettere på prosessen utover høsten, når det gjelder særalderspensjon, og vi har vært tydelig ovenfor hovedsammenslutningene og yrkesorganisasjonene at for oss er særalderspensjon, like viktig som AFP er for de sivile i offentlig og privat virksomhet.

PENSJONSGRUPPE ØNSKER ALLE VÅRE LESERE EN RIKTIG GOD SOMMER.

Frigjørings- og Veteran dagen 8. mai!

Over hele landet ble Frigjørings- og Veteran dagen markert på en verdig måte, og hoved-markeringen må fortsatt sies å foregå på Akershus festning i Oslo

Leder av Utenriks- og Forsvarskomiteen Anniken Huitfeldt taler ved retterstedet.

Tre F-35 og en F-16 i formasjon over Akershus festning.

Kransenedleggelse ved statuen av Max Manus.

Veteranene på sykkel ankommer Akershus festning.

De gratuleres av sjef Forsvarets Veteran tjeneste Generalmajor Hannestad.

Hans Majestet Kong Harald legger ned krans ved Nasjonalmonumentet.

Paradeavdelingen oppstilt.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

Gardister sto for den tradisjonelle flaggheisingen klokken 08:00 på Akershus festning, og etter det, gikk det slag i slag med høytidelige markeringer. Utstillingen «Faces of NATO» på plenen rett innenfor inngangsporten til festningen ble offisielt åpnet, etterfulgt av kransenedleggelse på retterstedet oppe på festningen. Leder av Utenriks- og Forsvarskomiteen holdt en meget god tale på vegne av Stortinget. Forsvarets

politiske og militære ledelse var på plass, sammen med mange veteraner, tjenestegjørende befal og tilskuere. På retterplassen ble 43 Nordmenn skutt av tyskerne under krigen, og senere dumpet i Oslofjorden. Dette er alltid en følelsesmessig sterk minnemarkering. Den påfølgende gudstjenesten i Akershus Slottskirke befester den verdige rammen på en Frigjørings- og Veteran dag.

Det var mange kranser som skulle legges ned for de som minnes skal, og de som ga sitt liv for

vår frihet. Max Manus statuen ble bekranset, også her var stramme gardister kransbærere. Det var også spesielt å se sjef Forsvarets spesialstyrker etter nedleggelsen, følge Max Manus sitt barnebarn og oldebarn frem til statuen.

Den største kransenedleggelses-seremonien foregikk i Minnelunden utenfor Forsvarsmuseet. Der står bautaer for blant andre de falne i forsvarsgrenene og FN-operasjoner. Et stort antall fremmøtte bevitnet bekransningen og hørte

Drilltroppen imponerer alltid med sin presisjon!

Stabssersjant Truls Wenneberg har mottatt Forsvarets innsatsmedalje. Foto Torbjørn Kjosvold.

Statsminister Erna Solberg taler.

Stortingspresidenten holder tale i Minnelunden.

Fra seremonien og kransnedleggelsene i Minnelunden. Stortingspresidenten holdt talen.

Stortingspresident Tone Trøens tale. Programmet er for enkelte ganske tett på en slik dag. For etter Minnelunden, møtte inviterte gjester til Regjeringens lunsj på Artilleriloftet, med påfølgende Regjeringsmottakelse for medaljemottakere på Akershus Slott. Der holdt Statsminister Erna Solberg også sin tale til medaljemottagerne.

Litt over klokken 14:00 kom et alltid så hyggelig innslag på festningen, for det var tid for mottak av «Veteraner på hjul». Et stort antall

veteraner sykler nemlig hvert år fra Bæreia Veteransenter/Kongsvinger (12 mil) til Akershus festning på denne dagen! I år ble strekningen på drøye 7 mil, da området rundt Bæreia/Kongsvinger var snø og islagt. Det ble en flott mottagelse for veteransyklistene, som fikk sine velfortjente medaljer rundt halsen av bunadskledde blide jenter.

Det merkes at 8. mai de gangene den faller på en vanlig arbeidsdag, for det er først på slutten av dagen som folk strømmer på. For når

H M Kongens Garde med 3. Gardekompani skulle vise frem årets drillprogram, og klokken var halv to, var det betydelig flere tilskuere enn på formiddagen. Drill- og musikktroppen viste frem et forrykende program, så støvføyka sto, og publikum ble mektig imponert, selv om ikke alle detaljer og presisjon var helt på plass enda.

Klokken halv fire startet hoved-seremonien, når Kong Harald presis ankom festningen. Og to minutter over halv fire markerte Luftforsvaret åpningen ved en flott overflyging med tre F-35

Frigjørings- og Veterandagen i Troms

og en F-16 i formasjon over festningen. Luftforsvaret markerer sitt 75-års jubileum i år, og det kunne man også se på F-16 maskinen i formasjonen. Den var nemlig kamuflasje-lakkert i samme mønster som Spitfire'en hadde under 2. verdenskrig. Den hadde også hvite og sorte striper under vingene, slik allierte fly hadde under invasjonen i Normandie (for ikke å bli beskutt av egne styrker).

Etter overflygingen la HM Kong Harald ned krans ved Nasjonalmonumentet, tett fulgt av Statsminister Erna Solberg sin minnetale, som i år også inneholdt en takk til medaljemottagerne. Hun nevnte spesielt de to som fikk medalje for edel dåd for det de gjorde under Vassdal-ulykken i 1986. Etter Statsministerens tale holdt major Asbjørn Karlsvik sin tale, på vegne av alle veteraner.

Siste punkt på den minnerike dagen var selve medaljeseremonien. Med paradeavdelingen korrekt oppstilt, HM Kong Harald, Stortingspresidenten, Forsvarssjefen og andre dignitærer til stede, fikk følgende sine medaljer;

Per Åge Nymoen og Eivind Hovin ble tildelt Forsvarets medalje for edel dåd for sin innsats i forbindelse med Vassdal-ulykken 5. mars 1986.

Stabssersjant Truls Wennberg ble tildelt Forsvarets innsatsmedalje for mot under strid under sin innsats i Afghanistan vinteren 2010.

Oberstløytnant Terje Bruøygard ble tildelt Krigsmedaljen for sin innsats i Irak i 2017–2018.

Kommandørkaptein John Gunnar Refsnes ble tildelt Forsvarets innsatsmedalje for sin innsats i Operasjon Recsyr i Syria i 2014.

Etter at H M Kong Harald forlot Akershus festning klokken halv fem, var det tid for rydding og nedrigging av telt som veteranorganisasjonene hadde oppe denne dagen. Organisasjonen «Veteran møter veteran» med Pekka i spissen, skal som vanlig ha ros for kaffe og vaffelservering hele dagen, samt de gode samtaler i teltet. Forsvaret Veterantjeneste for sin supre servering av pølser, hamburgere og brus i den hyggelige bakgården på sitt bygg på festningen.

Her er bilder fra dagen på Akershus festning, samt noen glimt fra markeringer en rekke andre steder i landet.

Mange gode taler med heder til veteranene og hvorfor vi ikke skal glemme frigjøringen. Ordførerne hadde litt politisk tilsnitt i sine taler, både mtp flystasjonen og helikopter, og ikke minst 2%’en. Bardu-ordføreren frontet også initiativet de nå har tatt med å etablere veteransenter i Bardu, som blir et pilotprosjekt.

Ministeren dro frem spesielt mtp veteranene som sliter etter sin deltakelse for landet, at de skal få hjelp.

Stabssjef Hæren fremhevet den verdifulle tjenesten veteranene utført og nytten det har vært for Forsvaret.

Bønn på linjen tok blant annet for seg det at våre veteraner og soldater fremmer «oss»-tanken i stedet for å fremme seg selv. Men med andre ord mange gode taler som hedret dagen og veteranen. Høvelig godt oppmøte i noe ruskete vær.

Rune Isvik
BFOs HTV Hær

Bardufoss ordfører Målselv taler.

Bardufoss Olje energi min Freiberg taler.

Bardufoss kransnedleggelse.

Også i Lødingen ble det delt ut medalje for deltagelse i internasjonale operasjoner.

BFO'eren Gunnar Lie Eide (til høyre) fikk blomster for sin innsats for veteraner i Lødingen kommune.

1814 veteraner avfyrrer saluttl!

På Haakonvern ble det lagt ned krans på orlogskaptein Arne Fridtjof Steens byste. Kransenedlegger sjef Marinen flaggkommandør Rune Andersen. Foto Marius V Villanger.

Setermoen - ordfører taler.

Sjef for basegruppen oberstløytnant Stein Maute taler til Ørland flystasjons oppstilling 8 mai. Foto Marius Brustad.

Sjef FSAN Generalmajor Jon Gerhard Reichelt taler ved minnebautaen i Trandumsbogen. Foto Erlend Syljuåsen.

God kamuflasje er igjen prioritert!

Kamuflasje av stridskjøretøy, bivuakk og soldater har de siste tiår vært nedprioritert. Nå har man forstått at riktig og god kamuflasje er en viktig faktor for overlevelse i stridsfeltet. Du blir ikke sett, og får derfor anledning til å avfyre det første avgjørende skuddet.

AV EINAR HOLST CLAUSEN
FOTO: SAAB BARRACUDA

VERDENSLEDENDE PÅ KAMUFLASJETEKNIKK

Offisersbladet fikk anledning til å besøke den verdensledende kamuflasjeteknikk-produsenten Saab Barracuda i Vestervik i Sverige. Ukjent for mange, men de produserer i dag en rekke forskjellige kamuflasjenett-typer til forsvaret i over 50 land. Det ble bekreftet Barracuda-fabrikken at Norge nå også er i samtaler om å kjøpe disse kamuflasje-løsningene.

LANG ERFARING

Barracuda ble etablert i 1957 og leverte ganske

snart syntetiske kamuflasjenett til svenske materiellverket. I 1960 startet de eksport til andre land, og i 1967 utviklet de sitt første kamo-nett som var usynlig for radar. I 1985 kom første termiske kamo-nett, usynlig for FIR (Far Infra Red). I dag utvikler de kamo-nett som heller ikke synes for sensorer som VIS (Visibility Sensor), UV (Ultra Violet sensor), NIR (Near Infra Red sensor), og TIR (Thermal Infra Red sensor). Kamuflasje-teknologien utvikles nå både i Vestervik og Carolina/USA. Vi ble alle imponert når vi fikk orientering om videre utvikling av teknologien, av Barracudas egen atomfysiker. Han forsker på nye teknikker for å unngå å bli sett av dagens og fremtidens sensorer.

LAV VEKT

Kamo-nettene er syntetiske og svært lette. Et kamuflasjenett som dekker ca 100 kvadratmeter, veier ikke mer enn 25 kg. Et nett til en soldat veier snau 1 kg. Et nett til et mindre telt veier ikke mye mere, og kan monteres på ett minutt. Kamo-nettene blir således svært overkommelig å ha med seg ut i felt. Under besøket i Vestervik, fikk Offisersbladet se hvordan et stridskjøretøy blir kamuflert ved hjelp av mindre enheter, som monteres sammen til en helhet ved hjelp av svært kraftige borrelåser. Det skal normalt ikke ta mer enn noen timer å «kle på» en stridsvogn. Flere land lar kamuflasjen sitte på i både ett og to år, fordi den i tillegg beskytter vognens lakk/maling. Tester viser at kamuflasjen tåler dette

Fra den svært moderne og store Saab Barracuda kamuflasjenett-fabrikken.

Stridskjøretøylene «kles på» kamuflasjen flak for flak.

Effektiv vinterkamufasje for både telt og kjøretøyer.

Kamuflasjenettene produseres og rulles opp på store ruller.

godt. Dessuten viser det seg at man sjeldnere trenger å lakke/male om kjøretøylene, noe man sparer både tid og penger på.

RASK UTVIKLING

Med dagens rivende utvikling, kommer det stadig nye ultramoderne sensorer på markedet, slik som 3. generasjons termiske sensorer FLIR/MWIR/LWIR/SWIR. Barracudas atomfysiker vrir hodet for å utvikle kamo-nett som ikke synes på multispektrale og polariserings-sensorer. I fremtiden ser man for seg bruk av cellulose og tekstiler i nettene, nano-cellulose på coating, spesiellagde pigmenter, syntetisk biologi og kanskje intelligent kamufasje/adaptiv kamufasje! Ja, dette kan minne om metoden et kjent

dyr bruker for å gå i ett med naturen, nemlig kamelonen. Alt dette blir vel teknisk for de fleste av oss, men hva har man forskere og atomfysikere til ellers?

RUSSLANDS OPERASJONS-MØNSTER ER KANSKJE ÅRSAKEN TIL ØKT FOKUS PÅ KAMUFLASJE

Studier av russisk operasjonsmønster viser svært høy operasjonshastighet. De har over 17 høyoperative brigader, som alle har nye sensorer for å oppdage sin motstander. Hver brigade har et eget kompani som bare driver elektronisk krigføring, og brigadene har en offensiv og voldsom bruk av artilleri (noe man så i Øst-Ukraina). For å skaffe seg oversikt over strids-

feltet og motstanderen, bruker store svermer av lavt- og høytflygende droner og UAV'er. Det er observert opptil 70 droner og UAV'er over et russisk brigade-område. Disse sender måldata tilbake til artilleriet, som avfyre sine granater allerede etter 7 minutter. Da sier det seg selv at det kan være en god idé med god kamuflasjetechnologi, mener Saab Barracuda. Smarte ideer fra 1. og 2. verdenskrig med utplassering av såkalte «decoys» er igjen aktuell taktikk, for å lure dronene/UAV'ene, og trekke til seg artilleriild.

Finnmark Landforsvar er tilbake!

I 2017 vedtok Stortinget å gjenopprette Finnmark Landforsvar, og da med en kavaleribataljon på Garnisonen i Porsanger, en styrket Garnison i Sør-Varanger med et jegerkompani, samt et HV-17 styrket med innsatsstyrker fra flere HV-distrikter.

Skytter MØR gevær.

Sjef FLF oberst Berntsen.

Ørdfører i Porsanger, FMIN og oberst Berntsen på verkstedet.

FLFs bygning som også renoveres.

Tr. kontorene i pansereskadronen har vært forlegningsrom. Se rørene der vaskene har stått.

Forlegningene pusset opp fortløpende.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

ENHETLIG LEDELSE OG PLANLEGGING

Grunnlaget var en anbefaling fra Landmaktutredningen fra 2016, og etter behandling av stortingsproposisjon nr. 2 i 2017; Landmaktproposisjonen. Reetableringen startet i januar 2019. Reetableringen av Finnmark Landforsvar (FLF) og gjenopplivingen av Garnisonen i Porsanger (GP) er et ledd i å styrke tilstedeværelsen i Finnmark og få en enhetlig ledelse og planlegging i landsdelen.

FLF består i dag av en ny kavaleribataljon (CV-90) på GP, som pr i dag er en eskadron. Den blir en komplett bataljon innen 2025. Vi får en forsterket grensevakt på Garnisonen i Sør-Varanger (GSV), der det etableres et jegerkompani etter hvert (pr i dag to tropper). De vil bli oppsatt med bærbart luftvern, bærbart anti stridsvognskyts og skarpskytterråpen. Så har FLF under sine vinger et modernisert HV-17, forsterket med innsatsstyrker fra andre heimevernsdistrikt. Sjef FLF er i dag oberst Jørn Erik Berntsen, som tidligere blant annet har vært sjef for GSV.

STORE INVESTERINGER

Forsvaret skal investere nærmere 2,5 milliarder kroner i Finnmark, fordelt på Sør-Varanger og Porsanger. Over 500 soldater skal fylle opp GP. I Porsanger skal det investeres 1-2 milliarder kroner, hvorav rundt 500 millioner skal gå til boliger for militært ansatte. På GSV økes også øvingsaktiviteten. Frem til nå er det på GSV brukt over en milliard på modernisering av diverse materiell, bygging av to nye grensestasjoner, samt modernisering av elektronisk overvåking av grensen mot Russland. Offisersbladet var for øvrig til stede når tidligere forsvarsminister Ine Eriksen Søreide inspiserte den nye grensestasjonen. Et moderne og tilpasset bygg for grensejegerne.

ET DUGNADSLØFT

I januar/februar 2019 kom det første materiellet og de 150 første soldatene til GP, og ble det første operative hærbidraget på plass på GP. Oberst Jørn Erik Berntsen kunne fortelle Offisersbladet at soldater og befal er hentet fra de fleste avdelinger i Hæren, men hovedtyngden av soldatene kommer fra Brigade Nord/2. batal-

jon på Skjold og Kampeskadronen fra Rena. Opprettelsen er et dugnadsløft i Hæren, sa Berntsen. Som sjef FLF mener han at dette vil føre til en betydelig styrking av Hæren i Finnmark over tid. Hans FLF-stab har nå 15 ansatte, men i 2020 vil han ha 21 i staben sin. I disse dager utvikler han KOP (krigsoppsettings-plan), som igjen danner grunnlaget for rekvirering av materiell til blant annet FLF stab/kommandoplass. Den 1. januar 2020 vil FLF få operativ status kalt IOC (Initial Operation Capability). Da først får oberst Berntsen taktisk kommando over sine avdelinger. Sjef FLF ga uttrykk for at han er godt fornøyd så langt.

VISSE UTFORDRINGER

Berntsen har mange gode ønsker for sitt fremtidige FLF, men pekte i samtale med Offisersbladet samtidig på noen utfordringer han har med oppbyggingen av FLF. Verksted, spisemesse og velferdsbygg er i dag gode og relativt moderne bygg, men må på sikt utvides sammen med det økende antall soldater og befal i årene som kommer. Velferdstjeneste er viktig.

En CV-9030 tilhørende pansereskadronen på skyteøvelse i skytefeltet på GP.

Nytt idrettsbygg står høyt på ønskelisten til sjef FLF. Fysisk fostring er prioritert, og er dessuten ren velferd for mange. Et idrettsbygg der man kan drive fysisk fostring hele året er avgjørende for en avdeling sa Berntsen.

Under orienteringen på verkstedet, kom det eksempelvis frem at det er dugnadsånden som gjelder med tanke på teknisk vedlikehold på det tynge materiellet. På grunn av mangelen på teknisk personell, er de avhengige av hjelp fra Panserbataljonen på Setermoen.

Berntsen tok også opp ønsket om bedre ruteflykapasitet fra Banak, noe som er svært ønskelig for soldater og ansatte med tanke på hjemreiser og ikke minst for tjenestegjørende ukependlere. På grunn av svært få flyavganger, er det i dag mange som må kjøre 20 mil til Alta for å ta fly hjem derfra. Her må nok FLO inn i bildet for å forhandle frem et tilfredsstillende flytilbud mener Berntsen. Flyprisene er også vanvittig høye. En tur/retur Oslo-Banak koster rundt 9.000 kroner!

Det mest kritiske er å skaffe tilfredsstillende boforhold til de ansatte. Berntsen kan fortelle at det allerede i dag er mangel på kvarter/boliger, og med stadig flere tilbeordrede, blir det et stort problem om ikke rehabilitering av eksisterende gamle boliger og bygging av nye

kommer i gang straks. Det jobbes for tiden på spreng med disse utfordringene.

Når det gjelder skyte- og øvingsaktivitet, så ønsker Berntsen seg mer tilrettelegging for de mekaniserte avdelingene i form av kjøreløyper og nye standplasser. Sjef FLF ønsker seg dessuten et kampluftvern på plass så raskt som mulig, og håper han får det så tidlig som 2022. Det være seg en luftvernavdeling, men også «man-pads» bærbart luftvern.

FORSVARSMINISTERENS BESØK

Frank Bakke Jensen besøkte FLF og GP samme dag som Offisersbladet var der, og jeg ble med på runden i Garnisonen og i skytefeltet. Forsvarsministeren fikk se lagerbygninger, verksted og forlegninger som alle fortsatt mangler en del for å nå tilfredsstillende standard. Det jobbes kontinuerlig med utbedringer og tilpasninger. Skytefeltet er som tidligere stort og velegnet for feltøvelser og skyteøvelser. Bakke Jensen fikk da også prøve seg som skytter i CV-90, samt med MØR materiellødeleggingsriflen, med godt resultat. Forsvarsministeren fikk også en gradert oppdatering/info fra ledelsen om operativ status i FLF.

fakta

FAKTA FLF:

Forløperen til Finnmark landforsvar ble opprettet av den norske eksilregjeringen i London under andre verdenskrig., fra 31. oktober 1945, ble DKF til Finnmark landforsvar (FLF). Standkvarter var først på Skoganvarre, til 30. september 1946, deretter på Porsangmoen til 1955, Hammerfest til 1960. Det var i 1959 det ble innført en ordning med landforsvar i Nord-Norge igjen, med Finnmark landforsvar (FLF) lengst nord. I 1995 ble det nedlagt, og erstattet av Finnmark regiment (FIR), med standkvarter på Porsangmoen, som i sin tur ble nedlagt 13. juni 2002. I Finnmark ble også Alta bataljon (Alta) og Varanger bataljon (Tana), begge tilhørende Finnmark landforsvar, nedlagt i 1995. Styrkene i Finnmark var først underlagt Distriktskommando Nord-Norge (DKN) i Harstad, deretter landkommandøren ved Forsvarskommando Nord-Norge (FKN) i Bodø (1971–2002).

1. august 2018 ble FLF igjen reetablert, og med lokalisering på GP. Hærens og Heimevernets avdelinger ble samlet under én felles ledelse.

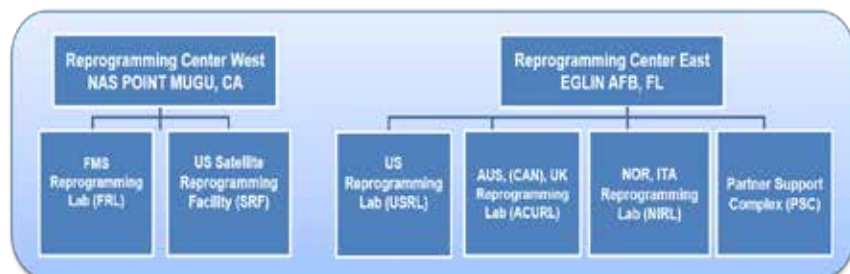
Avdelingsmerke: Gul varg (ulv) på rød bakgrunn. Beret: umbragrønn (samme som på GSV).

F-35 programmet blir stadig større

Ørland Hovedflystasjon har de siste årene blitt kraftig utbygget for å bli base for våre nye F-35 kampfly, og den eneste hovedflystasjonen i Luftforsvaret. Men en stor del av kampflyprogrammet foregår også i USA.

F-35 REPROGRAMMING CENTRE

NIRLs «High-Tech» bygg til en drøy milliard kroner.

AV EINAR HOLST CLAUSEN

MER KOSTBART ENN MAN TRODDE

Ørland Hovedflystasjon er utbygget og klar, nå mangler bare de siste shelterne til F-35. Simulatorbygget med avanserte F-35 simulatorer som er operative og i daglig bruk. Inntil videre er dette området på flystasjonen riktig nok under streng kontroll av amerikanerne (Lockheed Martin). Kostnadene med den kolossale oppbyggingen av Ørland hovedflystasjon, har i følge flere kilder blitt mangedoblet. Hvis alle shelterne bygges i siste fase, kan sluttsummen bli på nærmere 30 milliarder kroner. Det er imidlertid ingen tvil om at dette blir bra. Våre F-35 kampfly ankommer hele tiden helt etter planen (over 10 foreløpig), og simulertjenesten brukes og fungerer ifølge Offisersbladets kilder helt utmerket.

«LITTLE NORWAY» PÅ LUKE AIR FORCE BASE I ARIZONA TEXAS

En stor del av vårt F-35 program foregår også i USA, nærmere bestemt på Luke Air Force Base (AFB) og på Eglin AFB. Norske piloter får sin utdanning og konvertering til F-35 på Luke AFB, der vi har flere instruktører. Sjefen for det norske detasjementet på Luke, og ansvarlig for F-35 utdanningen er den erfarne jagerflygeren Martin «Tintin» Tesli. Fra sommeren av overtar oberstløytnant Christoffer «Ivo» Hauge Eriksen ansvaret. Norge startet opp med 2 norske F-35 til å øve med på Luke, nå har vi 7. Planen skal visst nok være å ha 9 norske F-35 i en kortere periode, for å få utdannet og konvertert så mange piloter som mulig. Totalkostnadene for det norske elementet på Luke og all flygingen de gjør, er betydelig, men sikkert lagt inn i budsjettene. Men alt har en tendens til å bli dyrere enn beregnet.

F-35 NORWAY/ITALY REPROGRAMMING LABRATORY (NIRL) PÅ EGLIN AIR FORCE BASE

Dette norske detasjementet er nok noe mer ukjent for de fleste her hjemme. Som en del av F-35 programmet har Norge sammen med Italia bygget et svært moderne og teknologisk avansert 3100m² stort bygg på Eglin AFB til en kostnad på rundt en milliard kroner. Det er 7 norske offiserer som er beordret og knyttet til NIRL, og NIRL har ansatt rundt 40 amerikanske dataprogrammerere. Eglin er for øvrig en av de større basene i USA, spesielt nå som en nærliggende base måtte flytte alle sine fly til Eglin på grunn av orkan-herjingen. På Eglin i det nå over 150 kampfly blant andre F-14, F-15, F-16, F-22 og F-35. Så hva er nå egentlig NIRL for noe?

EN DEL AV NOE STØRRE

Offisersbladet møtte nestkommanderende ved

Avtroppende SNR Martin «Tintin» Tesli og påtroppende SNR Oberstløytnant Christoffer «Ivo» Hauge.

Norges del av NIRL, major Øystein Bringe i Florida. Han forklarer at stridsevnen til F-35 er avhengig av operativ programvare. Som man kan se på organisasjonstablået, så er det slik at F-35 Reprogramming Centre East er etablert for å levere operativ programvare til alle F-35 partnerne. RC-East består av tre programmeringssentre med til sammen ca 400 ansatte fra USA, UK, AUS, ITA og NOR.

NIRL er finansiert med en 50/50 kostdeling mellom Norge og Italia. Totalkostnaden for bygget og alt av inventar og teknisk utstyr, ligger på rundt 1,8 milliarder kroner. Altså en norsk andel på ca 900 millioner kroner. Når det gjelder årlige driftskostnader inklusive lønn og tillegg til offiserene og til dataprogrammererne, er Norges andel stipulert til 100 millioner kroner. La oss håpe at det er tatt høyde for denne kostnaden i Luftforsvarets budsjetter i årene som kommer.

STYRT FRA RYGGE NORGE

Major Bringe forteller videre at det norske NIRL-personellet organisatorisk og administrativt er underlagt Forsvarets EK Senter (FEKS) ved 134 LV på Rygge Flystasjon. Vi har personell med spesial kompetanse innenfor programmering og testing av operativ programvare til F-35 sine sensorer og effektorer, sier Bringe. Hovedoppgaven til NIRL er å programmere, teste og levere operativ programvare slik at norske F-35 har nødvendig stridsevne til å løse pålagte oppdrag. Dette er ifølge major Bringe; styrkeproduksjon, hevde norsk suverenitet, ivareta myndighetsutøvelse og avskrekking, forsvare Norsk territorium, forsvare allierte innenfor rammen av NATOs kollektive forsvar, og delta i flernasjonal krisehåndtering.

UTFORDRINGER?

Major Øystein Bringe nevner noe av det som

kan føles som en utfordring. De er i sin tjeneste ved NIRL i Florida, underlagt en luftving i Norge, og har samtidig ansvar for daglige oppgaver og operasjoner i Norge. Som en del av driften ved et høyteknologisk NIRL-bygg, er de pålagt hjemmevakt om alarm/teknisk alarm skulle gå i bygningen. Dette begrenser bevegelses-friheten til de norske ansatte og deres familier noe. Så er det visse utfordringer i forhold til NATO-krav når det gjelder OR og OF-stillinger. Derfor er flere av de norske ved NIRL, som i utgangspunktet er OR, midlertidig fått OF-grad.

Bringe legger avslutningsvis ikke skjul på at alle stortrives med jobben i NIRL, og alle de faglige utfordringene de takler daglig. Klimaet i Florida er heller ikke det verste.

Sjef Forsvarets Operative Hovedkvarter utdyper

I generalløytnant Rune Jakobsens foredrag i Oslo Militære Samfund den 8. april i år, gikk han langt i å beskrive et forsvar som ikke kan forsvare landet. Norge er helt avhengige av NATO, og sjef FOH tviler på om vi er i stand til å motstå et klassisk angrep, inntil vi mottar alliert hjelp. Vi snakker om volum, reaksjonsevne og kampkraft som sannsynligvis ikke er tilstrekkelig til å utgjøre en troverdig avskrekking, og en utholdenhet som ikke rekker til alliert forsterkning er på plass.

Sjef FOH er veldig klar på at vi har en struktur i sterk intern ubalanse. Alvorligst står det til med Hæren, som ikke er dimensjonert og utrustet for å utgjøre en troverdig terskel på land, samtidig som den fyller våre forpliktelser overfor NATO i operasjoner utenfor Norge. Dette gjelder til en viss grad også Sjøforsvaret. Forsvarets operative sjef understreker at Forsvaret må styrke kampkraften, bedre reaksjonsevnen og fortsette med å fylle opp sine beredskapslagre. Dagens internasjonale oppdrag er selvfølgelig viktige, men de går sterkt ut over evnen til avskrekking og

forsvar hjemme all den tid vi har et lite forsvar, sier Jakobsen.

Å ta igjen etterslep og bygge opp kapasiteter er kostbart sier generalen, men det haster! Det er av noen dessverre etablert et narrativ om at det vil være skadelig for Forsvarets effektivitet å øke forsvarsbudsjettet for raskt. Dette er noe generalen gjerne imøtegår. FFI har i sin rapport påpekt at gjeldende LTP allerede mangler 100 mrd for å realiseres. - Beregninger gjort ved FOH viser i tillegg alvorlige og kostbare huller i våre logistikkbeholdninger, som er en av flere faktorer som reduserer utholdenheten, understreker Jakobsen. Videre mener han at det har festet seg en feilforestilling i enkelte miljø, der det hevdes at om Forsvaret skulle få ekstratildelinger i mangemillard-klassen, så ville de ikke klare å omsette de.

- Dersom vi venter til neste LTP med å fortsette å fylle opp beredskapslagrene, vil det innebære at den helt nødvendige styrking av volum og kampkraft for øvrig vil skyves ytterligere år frem i tid. Husk at reserve-

delene og avanserte ammunisjonstyper har ledetid fra industrien på opptil flere år, sier Jakobsen.

På forespørsel om dette ikke er sterk kritikk av regjeringen, svarer generalen kategorisk benektende. Dette er objektive fakta sett fra et fellesoperativt ståsted. Han understreker videre at vi nå frem til 8. oktober er i en fase hvor FSJ utvikler sitt fagmilitære råd til regjeringen. Det er nå faktisk svært viktig og ønskelig at det fagmilitære syn artikuleres med tydelighet. Når neste LTP er besluttet av Stortinget, er det for sent å komme med alternative syn, i alle fall fra embedsmannsnivået. Det er nettopp før beslutninger fattes at vi skal komme med tydelige råd, og klart beskrive de risiki man må akseptere. Det er maktpåliggende at man forstår at det er nødvendig å styrke Norges forsvarsevne fordi omgivelsene våre krever det, avslutter sjefen for Forsvarets operative hovedkvarter.

Einar Holst Clausen

«Dagens LTP har en riktig innretning,
men det er for lite - for sent»

Generalløytnant Rune Jakobsen

INFO/ERFA 2019

– tidsaktuelle foredrag og debatt på høyt nivå

Hvert år arrangerer FSi (Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening) Info/Erfa. Der møtes ledere og mellomledere i bedrifter som leverer tjenester og materiell til Forsvaret, samt sikkerhetssystemer til bedrifter, for å høre på høyaktuelle foredrag.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

I år som i fjor, ble Info/Erfa avholdt på Sundvolden hotell, der to dager var satt av til spennende foredrag, primært om Forsvaret, av Forsvarets ledere, ledere i sivile bedrifter og politiske kommentatorer. I år var det over 300 deltagere på konferansen, der temaene varierte fra globale sikkerhetspolitiske utviklingstrekk, teknologisk utvikling, til logistiske erfaringer etter Trident Juncture 2018.

Administrerende direktør i FSi, Torbjørn Svensgård åpnet årets Info/Erfa, før han ga ordet til den erfarne konferansieren Siri Lill Mannes. Hun ga ordet til den politiske tungvekteren Carl Bildt, som holdt et meget spennende og

innholdsrikt foredrag om blant annet Vestens historiske dominans, og dagens stadig økende Asiatiske dominans (Kina). Han var innom temaer rundt ideologier, digitalisering, geopolittikk og globalisering. Kina spås å ha en dobbelt så stor økonomi som USA innen år 2050, og dette bekymrer USA sa Bildt. Han nevnte også Russlands ønske om ekspansjon og større militær maktposisjon i Vesten. Han understreket det positive og nødvendige forsvarssamarbeidet mellom Norge og Sverige.

Janne Haaland Matlarys foredrag «Europa satser på forsvar», ble mer et foredrag om Europa evner og virkelig satser på forsvar. Stikkord Kina/USA, NATO/Europa med et Storbritannia i EU-Brexit. Vil Brexit påvirke britisk nøkkelrolle i

NATO og forsvaret av Europa? Matlary var klar på at hun mener EU er helt uten strategisk evne, og at Europa ikke satser nok på forsvar (Tyskland ligger på 1,5 % av BNP). Hun sammenlignet EUs forsvarspolitik med «Hjemme alene» filmene.

General Sverre Diesen var også på plass, og var som vanlig klar i sitt foredrag «Teknologisk utvikling og militær doktrine – er vi klare/forberedt til å ta i bruk innovativt og teknologisk materiell?». Diesen proklamerer at løsningen på forsvaret av Norge, og spesielt i Nord-Norge, er bruken av autonome plattformer som droner/UAV'er, og basere oss på avstandsleverte våpen (missiler/raketter), noe som han mener er skalérbart. Det er i følge Diesen ikke mulig å nekte en potensiell fiende adgang/forsvare Finnmark

Carl Bildt og Haaland Matlary
debatterer etter sine innlegg.

Etter innleggende ble åpnet
for spørsmål fra salen.

Generalmajor Lars
Christian Aamodt
fra FOH.

med de styrkene vi har der i dag. For å forsvare oss og ha en viss utholdenhet, måtte vi hatt en divisjon der, sa Diesen.

Generalløytnant Erik Gustavson, stabssjef Forsvarsstaben, ga på vegne av forsvarssjefen en status i Forsvaret pr i dag, med endrede ramme-faktorer, nye utfordringer, samt videre utvikling av Langtidsplanen for Forsvaret. Han var innom forbedret vedlikehold og reservedels-situasjon, forbedret forsvarsberedskap, men også utfordringene med å innføre OF/OR-ordning, HR-reform og utdanningsreform samtidig. Han snakket om store materiell-investeringer, men også utfordringene ved å drifte gammelt materiell samtidig som nytt innføres. En stor utfordring er at vi har for lite personell, vi har ikke

stridsmessig utholdenhet, sa han. Noe som ble tydelig under Trident Juncture 2018, og som vil bli tydelig hvis vi skal bidra med større styrker i internasjonale operasjoner i fremtiden. Vi har et minimumsforsvar i dag, men vi er på rett vei avsluttet stabssjefen.

Avslutningsvis skal også nevnes foredragene til generalmajor Lars Christian Aamodt fra FOH (Forsvarets Operative Hovedkvarter), brigader Ulf Dahl fra NLOGS (Nasjonalt logistikkoperasjons-senter) og administrerende direktør i Wilnor Vidar Hole, som alle gikk igjennom de logistiske erfaringer man gjorde seg under Trident Juncture 2019. Aamodt fra FOH-perspektiv med tanke på planlegging og gjennomføring, Dahl med NLOGS planlegging og praktiske gjennomføring av den

enorme logistikk-operasjonen fra A-Å, samt Hole og Wilnors enorme støtte-apparat før, under og etter øvelsen.

Offisersbladet observerte at mange benyttet de romslige pausene, og sikkert utover kvelden, til formelle/uformelle samtaler. Flere av bedriftene hadde stand i de flotte konferanse-lokalene til Sundvolden hotell, der de presenterer sine produkter. FSi skal også få berettiget ros for et meget vel gjennomført arrangement.

Sjøforsvarets nye logistikkfartøy døpt i Bergen

Den 20. mai ankret det ruvende nye logistikkfartøyet opp ved Festningskaien i Bergen. Dagen etter var det klart for offisiell dåpsseremoni.

Stor stas ved kaia og det store fartøyet KNM Maud rett før dåpen.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

Det var «pomp og prakt» på festningskaaien tirsdag 21. mai. Et festpyntet logistikkfartøy, admiraler, ordføreren i Bergen, tjenestegjørende marineoffiserer, befall og mannskap, pensjonerte admiraler, Sjøforsvarets Musikkorps og media var på plass. Anniken Huitfeldt, leder i Forsvars- og utenrikskomiteen på Stortinget, er fartøyetets gudmor, og knuste champagneflasken mot skipssiden. KNM Maud var dermed offisielt døpt.

Etter dåpen var det omvisning og mottagelse på Maud for inviterte gjester, og litt senere på

dagen fikk Bergenserne komme om bord for å se nærmere på fartøyet. Bergen ble den første byen KNM Maud besøkte i Norge. Så sto Oslo for tur to dager etterpå.

DETTE ER LOGISTIKKFARTØYET KNM MAUD

KNM Maud er det største fartøyet Sjøforsvaret noensinne har hatt, og vil kunne operere i de fleste farvann over hele verden, og kan fungere som et kommandofartøy for å lede sjømilitære operasjoner fra havet, og støtte det sivile samfunn ved en krise eller katastrofe, humanitære operasjoner eller søk- og redningsoperasjoner

(SAR). KNM Maud representerer en helt ny og betydelig viktig logistikk- og støtteressurs i Sjøforsvaret. Med sin gode lastekapasitet vil fartøyet holde egne og allierte styrker etterforsynt med nødvendig drivstoff, proviant, ammunisjon, reservedeler, og verkstedkapasiteter. På den måten kan de operative enhetene operere lenger ute i operasjonsområdet uten å måtte gå til kai for nødvendige etterforsyninger.

Den er bygget ved Daewoo Shipbuilding and Marine Engineering (DSME) i republikken Korea og hadde i 2013 en kontraktssum på 1,32 milliarder kroner.

VIP tribunen er klar for dåp med blant andre gudmor Huitfeldt sjef Sjøforsvaret ordføreren i Bergen og skipssjefen på KNM Maud.

KNM Maud på vei fra Bergen til Oslo etter dåpen for å vise seg frem til Oslos befolkning. Foto Theodor Obrestad Schei Forsvaret.

Gudmor Anniken Huitfeldt taler til alle de oppmøtte.

Fra talen til sjef Sjøforsvaret kontreadmiral Stensønes under dåpen.

GODT OVER TO ÅR FORSINKET – DETTE ER «TIDSLINJALEN»

- Planene for et nytt logistikkfartøy ble kunngjort i 2002
- I 2006 startet FLO planarbeidet for et multirolle logistikkfartøy
- Juli 2009 godkjente Forsvarsdepartementet «Prosjekt 2013»
- Kontrakt ble inngått (signert av FLO) med DAEWOO Shipbuilding & Marine Engineering (DSME) 28. juni 2013.
- Kontraktssum 1,3 mrd NOK, opprinnelig leveringsdato 30. september 2016.
- Byggestart 20. mai 2015.

- «Keel Lay» gjennomført 15 desember 2015
- Fartøyet ble sjøsatt 4. juni 2016.
- Navneseremoni gjennomført 17. november 2017 på det sør-koreanske verftet Daewoo Shipbuilding and Marine Engineering (DSME).
- Sjøprøve nr 1 gjennomført uke 51, 2017.
- FMAs (Forsvarsmateriell) byggekantor ved verftet forestod alle inspeksjoner under byggingen. Kostnad og ytelse var iht plan.
- Overtakelse fredag 23. november 2018
- Hjemreisen gikk fra Sør-Korea til San Diego, Panama, Curacao, før de ankom Haakonsværn i Bergen 29. mars. En reise som tok dem rundt halve jordkloden hvor de la bak seg ca 15 000 nautiske mil.

fakta

KAPASITETER:

KNM Maud kan sette opp et minisykehus med en medisinsk kapasitet til å behandle opptil 48 pasienter. Fartøyet har egen operasjonssal, traumerom, overvåkning, CT-skanner, trykkammer, og mye mer.

Kan laste over 200 tonn ammunisjon og reservedeler, 30 tonn proviant, båter, kjøretøyer, og over ni millioner liter drivstoff til egne og allierte marinefartøy.

En fullastet «Maud» vil veie 28 615 tonn, over fem ganger så tung som fregattene, eller tilsvarende vekten av 348 fullastede Boeing 737-passasjerfly.

Den har en rekkevidde på 10 000 nm/18 500 km. Det er omtrent strekningen Norge til New Zealand. Bruker «Maud» all drivstoff selv tar det fartøyet tre ganger rundt jorden.

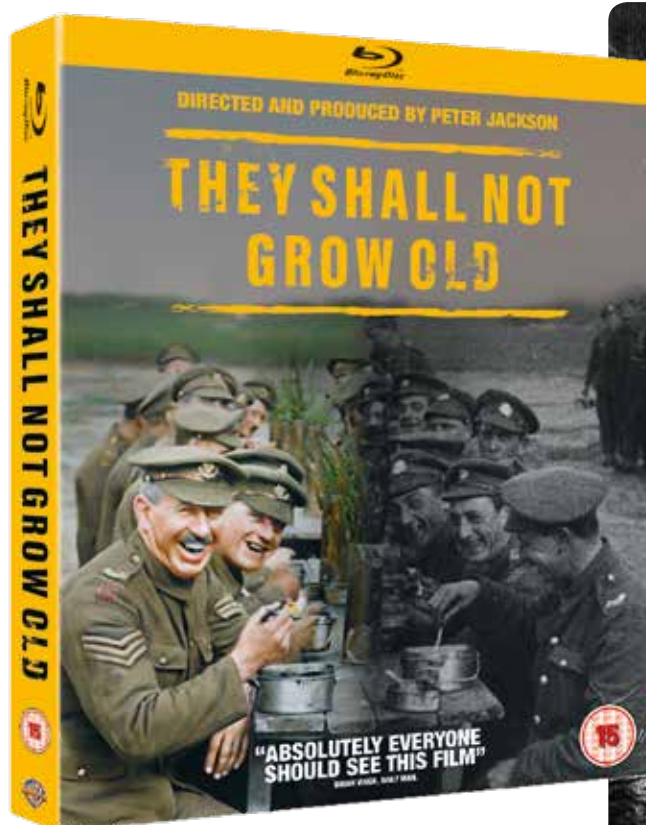
Har plass til to NH-90-helikoptre i hangar og 490 kubikk helikopterdrivstoff. Fartøyet er også utrustet til å kunne fylle drivstoff på helikoptre som er i lufta. Helikopterdekket er på hele 750m².

Lengde: 183 meter
Bredde: 25,9 meter
Fart: 18+ knop
Besetning: 60
Køye kapasitet: 207

They Shall Not Grow

Regi: Peter Jackson
Produsenter: Clare Olssen, Peter Jackson
Produksjonsselskap: WingNut Films
Dokumentar
99 minutter

I 2019 er det 100 år siden fredsavtalen i Versailles ble inngått, og sånn sett passer det fortreffelig med en dokumentarfilm som viser hvordan krigen fortonte seg for soldatene.

AV NILS VERMUND GJERSTAD

FØRSTE VERDENSKRIG RESTAURERT I FAGER

Noe av det mest fascinerende med CGI og data-effekter er at man kan restaurere historiske dokumentaropptak og sette inn i en moderne ramme. Med storslåtte filmer som Ringenes Herretrilogien og Hobbiten-serien på CV'en har Peter Jackson allerede vist at han har vært en trollmann med spesialeffekter. Den eminente regissøren har fått i oppdrag av britiske Imperial War Museum til å grave i deres filmatiske arkiver fra Den første verdenskrig 1914-18 og lage en helaftens film ut av det. Til sammen har Jackson visstnok hatt tilgang til 700 timer med opptak fra Den første verdenskrig som han har kokt ned til en 99 minutters lang dokumentarfilm. Målet hans har vært å få opptakene til å se ut som det var spilt inn i vår tid. Resultatet er over all forventning. Det hele starter i svart-hvitt-bilder og glir over i farger ettersom infanteristene marsjerer mot fronten i Frankrike.

Denne dokumentaren forklarer ikke bakgrunnen for Den første verdenskrig som kostet mer enn 10 millioner liv., men istedet får vi innblikk i soldatenes hverdagsliv ved fronten. På lydsporet forteller britiske soldater forteller om hvordan det var i skyttergravene og i Ingemannsland. Lydopptakene med veteranene er gjort på 1960-tallet. Det er tankevekkende at noen av dem var for unge til å verve seg og løy på alderen for å kunne delta i The Great War, som ble en traumatiserende opplevelse for mange. Dette var den mest brutale konflikten som verden hadde opplevd så langt. Mange nye oppfinnelser preget også skyttergravskrigen, som fly, tanks, flammekastere, gass og nye, moderne maskingevær. Her er fokus utelukkende på den menneskelige siden av krigen.

Dramatiske kamper i Ingemannsland er formidlet, men også mer hverdagslige moment som skopuss, måltider og tekoking. Detaljnivået er nokså imponerende. Heldigvis viser også filmen gode stunder og soldater som ler og hygger seg. Her er ekstremt mye kryssklipping. Likene ligger lik-

ene strødd overalt og er en stadig påminnelse om krigens grusomheter. Åpenbart er film-mediet en relativt ny oppfinnelse i denne kirgen og mange av soldatene er både blyge og overveldet foran kamera., og noen vinker og hilser til familien hjemme. Interessant nok er her også gode opptak av tidlige versjoner av panservogner i kamp. Iblant kan det bli litt monotont, men kanskje føltes også skyttergravskrigen noe ensformig for de involverte.

På slutten av filmen blir det vemodig når man får vite at de britiske soldatene som kjempet i krigen ikke var ønsket i arbeidslivet. "Krigsveteraner trenger ikke å søke om jobb her," kunne det stå i jobb-annonser i britiske aviser etter krigens slutt i 1918. Det er i grell kontrast til den krigseufori som rådet i Storbritannia ved krigens utbrudd i 1914. Peter Jackson har lyktes med å gi sjel til en konflikt som er en essensiell del av det 20. århundret, og som historikere kaller "Europas urkatastrofe".

Missilforsvar en teknologisk utfordring

En megatrend i dagens militære utvikling er at missiler blir stadig mer potente og avanserte samtidig som de spres. Det gjelder både ballistiske og kortholdsmissiler. Begge typer stiller forsvaret mot dem overfor store utfordringer.

TEKST OG FOTO: TOR HUSBY

Norge møter trusselen fra kortholdsmissiler gjennom en oppgradering av NASAMS luftvernet i dagens langtidsplan. For det annet anskaffes et nytt luftvern med lengre rekkevidde og et nytt kampluftvern. Men vi har fortsatt ikke noe nasjonalt bidrag til forsvar mot ballistiske missiler. Imidlertid skjer det på dette feltet en

lovende utvikling i NATO-rammen som bidrar til beskyttelse av Norge. Hele aspektet ble belyst under et godt besøkt FFI-seminar i midten av mai i Oslo Militære Samfund. Forskerne i ilden, Ivar Tansem og Birger Retterstøl-Olaisen, pluss forskningsdirektør Johnny Bardal, ga tilhørerne en nyttig innføring i hva som var hva.

-Selv om Norges innsats ligger på tiltak mot kortholdsmissilene har FFI i de siste årene

samarbeidet med US Missile Defence Agency om studier av mulige norske bidrag til alliansens ballistiske missilforsvar. Temaet kommer opp i neste langtidsplan, opplyste Bardal.

TO HOVEDTYPER

Det fins to hovedtyper missiler – kryssermissiler, som flyr som små fly nær bakken, som regel under 900 km/t – og ballistiske missiler. Det

mest effektive forsvaret både mot trusselen fra kryssermissiler og fly er NASAMS-systemet som er utviklet i fellesskap mellom FFI, Kongsberg og Luftforsvaret.

De interkontinentale typene (ICBM) er noe helt annet. De kan skytes opp fra siloer og mobile ramper. De største har flere motortrinn, følger krumme baner, er ofte utenfor atmosfæren, og er lite manøvrerbare. De har en maksimumsfart på 25.000 km/t og kan bære flere stridskoder – nukleære, kjemiske eller eksplosiver. Mot målet, som ligger flere tusen km borte, har de fritt fall. Med en rekkevidde på ca. 14.000 km kan de treffe hvor som helst på kloden. De veier opp mot 200 tonn. Mesteparten

Sjefsforsker ved FFI Birger Retterstøl Olaisen er ekspert på missilforsvar. I sitt foredrag i Oslo Militære Samfund i mai, foredro han om trusselen som ballistiske missiler representerer.

Sjefingeniør Ivar Tansem er en av de fremste ved FFI (Forsvarets Forskningsinstitutt) på missilteknologi og forsvar mot disse. Han mener at fysiske begrensninger gjør at forsvar mot kortholdsballistiske missiler må etableres lokalt, mens forsvar mot langtrekkende missiler må løses i en allianseramme (NATO). Tansem har bidratt/skrevet om missilforsvar i flere publikasjoner.

av drivstoffet brenner opp i startfasen (tidligere omtalt i Offisersbladet).

Forsvaret mot disse monstrene hviler på avskjæringsmissiler, radarer og satellitter, fremholdt FFI-forskerne. Avskjæringsmissilene trenger en enorm fart i startfasen for å nå frem i tide. Siden de ikke er utstyrt med eksplosive stridskoder må de treffe det ballistiske missilet for å ødelegge det. Av den grunn må de være svært nøyaktige. Avskjæringsmissiler har innebygd søker og kan korrigere banen. Noen akselererer hurtig, men når bare 30-50 km opp i atmosfæren. Andre akselererer lengre og kan nå 1.000 km, langt utenfor atmosfæren.

MISSILSKJOLDET

NATO har et rikt arsenal i sitt BMD-forsvar basert dels på faste installasjoner på land og dels på fartøyer. TPY-2 radarer i Tyrkia, «Arleigh Burke»-destroyere med base i Spania. (om bord i hvert fartøy er det fire SPY-1 radarer) Missilskjoldet omfatter også Aegis Ashore SPY-1 radarer i Romania og Polen og en kommandosentral i Tyskland. Radarene har en maksimal rekkevidde på 5.500 km.

-NATOs BMD er ute av stand til å forsvare hele Norge på grunn av avstanden og

jordkrumningen og hastigheten til avskjæringsmissilene. Forsvaret mot denne typen missiler må derfor etableres lokalt. Når det eksempelvis gjelder flyplassen på Evenes i Sør Troms kan radarer i Polen fra en avstand på 1.600 km unna ikke se mål under 165 km høyde. BMD-systemet kan derfor hverken oppdage kortholdsmissiler eller bli i stand til å nå frem med avskjæringsmissiler. Det gjelder at avstanden mellom radar og avskjæringsmissilet ikke blir for stor, sa FFI-forsker Ivar Tansem.

Et kortholdsballistisk missil bruker ca. 6 minutter på å fly 500 km med maksimum høyde på 125 km. Den russiske SM-3 IIA bruker 6 minutter på å fly 1.600 km.

Et punktforsvar mot kortholdsmissiler, for eksempel en flyplass, kan skje ved PATRIOT eller SAMP/T systemer og er avhengig av at radarer ser i riktig retning. Et områdeforsvar av en region mot interkontinentale missiler hviler på THAAD (som er utplassert i Sør Korea), og «Arleigh Burke» destroyere med egne radarer. Igjen må radarene se i riktig retning, sier FFI-forsker Birger Retterstøl-Olaisen.

Garmin Instinct Lakeside

Garmin Instinct er utviklet etter militær standard 810G for termisk, sjokk- og vannmotstand (klassifisert til 100 meter). Klokken har også innebygd 3-akset kompass og barometrisk høydemåler. I tillegg støtter den flere globale navigasjonssatellittsystemer (GPS, GLONASS og Galileo) som bidrar til å spore i mer utfordrende miljøer enn GPS alene. GPS-klokken Instinct overvåker puls, aktivitet og stress hele dagen, slik at du vet hvor mye du gjør – og hvor hardt du jobber for å gjøre det. Når du er klar til å trene, har Instinct det du trenger av forhåndslastede aktivitetsprofiler for løping, sykling, svømming med mer.

Garmin Instinct koster 2587,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Casio Pro Trek WSD-F30

Med WSD-F30 får du både offline kart i farger og GPS i opptil 3 dager, samtidig som du bruker batterisparingsmodus. I batterisparingsmodus kan du se tiden og målt data i monodisplayet, og enkelt skifte til fargekart ved hjelp av en knapp. Fargeskjermen har OLED teknologi, og viser detaljerte kart og data. I monoskjermen kan du også se blant annet barometertrykk, høyde og kompassretning. Med en 3,9mm smalere og 0,4mm tynnere passform enn forgjengerne, er klokken designet for å sitte bra på armen.

WSD-F30 koster 5361,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Suunto 5 All Black

Suunto 5 har lang batteritid i en kompakt design. Den er full av sportsfunksjoner og klar for alle dine treningsøkter, men samtidig lett og komfortabel nok for hverdagsbruk. Denne GPS klokken tilpasser seg dine treningsrutiner og minner deg også om å lade før en lang treningsøkt så du slipper gå tom for strøm. Suunto 5 registrerer stressnivåer og søvn for å sørge for at du er restituert og klar for din neste treningsøkt. Den bidrar også til at du kan vedlikeholde, eller forbedre ditt treningsnivå og din ytelse. Denne robuste treningspartneren har blitt produsert og testet i de mest utfordrende Nordiske forhold for å videreføre Suuntos sterke historie med å levere utstyr laget for eventyr siden 1936.

Suunto 5 koster 3201,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Gregory Baltoro 75

Gregory Baltoro-serien er en av markedets beste stor-sekkserie med super komfort. Baltoro serien har fått en rekke ansiktsløft gjennom tidene og har helt siden lansering vunnet utallige priser for innovativt og funksjonelt design. Dette er en serie som er laget for lengre turer og tynge vekt. Baltoro serien bruker ett av Gregorys kraftigste bæresystem Response A3. Dette systemet bruker en Wishbone rammekonstruksjon i en sterk tubular aluminium. Denne konstruksjon i kombinasjon med ett Anti-barreling kryss stag, sørger for at øvre del av kroppen og hoften kan bevege seg naturlig og stabiliserer side til side bevegelsen. Dette gjør at vekten blir sentralisert sentralt og tett inntil nedre del av ryggen og hoftene.

Gregory Baltoro 75 koster 3229,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Kystvakten i fokus!

Tradisjonen tro gjennomførte Kystvakten et eget seminar på Sortland i april. BFO var selvfølgelig tungt representert under hele seminaret, hvor samtaler med medlemmene, ansatte, gjennomføring av årsmøte i lokalforeningen samt det sosiale, var satt i fokus.

AV JON VESTLI
BFOs KOMPETANSEUTVIKLER

BFO var representert med seks fulltids tillitsvalgte gjennom hele uka. ATV Per Ivar Haugen, nylig frikjøpt på fulltid for en periode, var med alle dager. For en landkrabbe som meg var det lærerikt å kunne snakke med personell som har en helt annen hverdag enn meg selv, og dermed også andre utfordringer og problemstillinger. Den viktigste erkjennelsen? Dette er en avdeling som er uhyre viktig for Norge! De er våre voktere over store rikdommer og råvarer som vi skal leve av i fremtiden, og de løser skarpe oppdrag hver dag! Konferansens første dag handlet om hvilken nåtid og fremtid som kjennetegner Arktis og Nordområdene. Dette ble belyst av flere forskere fra et bredt forskermiljø. De dro opp flere temaer og områder som vil påvirke norsk suverenitet;

- Antall mulige transportruter øker
- Fiberkabler på bunnen er sårbare
- Mineralrikdom blir funnet gjennom økende forskning og undersøkelser
- Olje og gass
- Levende ressurser (fisk, krabbe, plankton mm) blir fisket lovlig og ulovlig
- Økende «vitenskapelig aktivitet» fra mange nasjoner uten arktisk historie
- Turisme i Nord – langt Nord

Dette er hva Kystvakten som med sine hjelpere, skal passe på. Sammen med søk og redning,

akutt førstehjelp, tilstedeværelse og mer. Kystvaktloven har 11 store oppgaver som de skal ivareta – hver dag. Og fra 1. januar 2020 skal de også ivareta slepebåtberedskapen langs hele kysten. Dette er store og viktige oppgaver!

Dagens ressursituasjon står imidlertid ikke i stil med oppgavene. De mangler ansatte, de mangler helikoptre, de har en gryende kompetanseutfordring og det finnes ikke noen «Quickfix». De oppgavene som skal løses må løses av norske fartøy. Norge kan ikke ha utenlandske styrker til å ivareta myndighetsutøvelsen på sjøen, og når det er uttalt at «Norge er NATO i nord» så er KV en helt vesentlig del av dette. Dette tilsier derfor at man må sørge for en bemanning som tåler «funksjonelt fravær» - som utdanning, permisjoner ol, og som gir mannskapet tilstrekkelig hvile og fritid. Som sjef Kystvakten sa det; «Jeg forventer at mine vakanser blir fylt innen 1. august». I tillegg må man nok leie inn sivile til slepebåtene fra 1. januar. Personlig tror jeg ikke hans forventninger vil bli innfridd. Og, dersom dette skjer, vil det være andre fartøyer som vil lide. Stol-leken har endret seg – det er rett og slett «for mange stoler i ringen i forhold til antall ansatte i Sjøforsvaret.

Når man bruker dagens bilde som utgangspunkt for å analysere fremtiden, blir dessverre bildet enda mer dystert. KV har økende behov for kompetanse fordi lovverk og oppgavene krever mer. De har en aldrende personellsammensetning og til dels sviktende rekruttering til mange funksjoner – internkonkurranse i Sjøforsvaret, sammen med bedre tider i havnæringen gjør det vanskeligere. Og når man siste året så at nesten 10 prosent av de ansatte sluttet, så ser man at det er PERSONELLET som er den største utfordringen i dag og fremover.

Så er det jo positivt at man før tre nye fartøyer snart – selv om det er stusselig å se at man bruker seks milliarder på nye fartøyer, men ikke en krone på å sørge for bemanningen! Det er (nesten) en bortkastet investering.

Men, Kystvakten som organisasjon og hver enkelt ansatt leverer over evne hver dag! De som har vært på KV-seminaret flere ganger enn meg syntes det var få tilstede – fartøyer og folk. Men det var ikke rart – de var i tjeneste for deg og meg! Dette er også er innenfor Russlands sikkerhetssfare (Bastionforsvaret dekker så å si hele havområdet), vil det bli helt feil signal å sende dersom NATO skal gjøre dette.

«Det er 13 «politibiler» som skal patruljere og passe på et område som er 80 prosent av størrelsen på Middelhavet»

Shanghai

«Stalingrad ved Yangtze» har journalist og forfatter Peter Harmsen kalt slaget om Shanghai for i ettertid. Lenge hadde det ulmet mellom Japan og Kina da kineserne prøvde å ta tilbake kontrollen over Shanghai sommeren 1937. Kampen om «Orientens dronning» var en viktig del av oppstarten til 2. verdenskrig.

AV TROND SÆTRE

Allerede i 1931 hadde japanerne annektert Mandsjuria i det nordlige Kina, og opprettet et lydrike der. Året etter angrep de Shanghai under det påskudd å beskytte sine borgere og interesser mot en gryende anti-japansk folkebevegelse i byen. Angrepet endte i en avtale om våpenhvile, og gjorde Shanghai til en demilitarisert sone. Men republikken Kinas leder, Chiang Kai-shek, mente at den pågående konflikten mellom Kina og Japan unngåelig ville eskalere til krig, og vurderte et forkjøpsangrep. Shanghai, med sin strategisk viktige plassering ved utløpet av Chang Jiang-elven (også kjent som Yangtze), ble regnet som et sannsynlig åsted for eskaleringen.

Om morgenen den 11. august 1937 la 20 japanske skip, hvorav flere militære fartøy, til kai ved det japanske distriktet i Shanghai. Da konkluderte Chiang med at demilitariseringsperioden var over, og samme kveld startet frakten av kinesiske hærstyrker til Shanghai. De første trefningene oppsto 13. august, først i form av mindre kinesiske angrep som hadde til hensikt å finne svakheter i de japanske posisjonene. Den kinesiske hæren var tallmessig overlegen, men den japanske var langt bedre utstyrt. Derfor brukte kineserne for det meste små våpen i de innledende kampene, mens japanerne brukte granatkastere og skjøt på kinesiske stillinger fra krigsskip.

Den kinesiske hærledelsen håpet at vestmaktene ville intervenere dersom deres egne interesser i Shanghai var truet. Denne tankegangen fikk en tragisk ironisk vending under en av hærens tidlige større angrep. 14. august sendte flyvåpenet ut 40 fly for å uskadeliggjøre kanonene til den japanske flåten. Angrepet viste seg å være forhastet, da det blåste en tyfon over Shanghai denne dagen. Vindkastene, kombinert med japanske luftvernskyts, gjorde ikke bare de kinesiske flyangrepene lite effektive, men resulterte også i flere fatale feilbombinger av den internasjonale bydelen. 825 sivile døde under angrepene denne dagen, som ble kjent som «den svarte lørdagen». Kineserne fortsatte med flyangrep den følgende uken, men uten forsyninger av nye fly ble det snart klart at de ikke kunne holde stand i luftrommet.

I stedet valgte Chiangs generaler å igangsette «Operasjon Jernneve» den 17. august, et større framstøt mot den japanskkontrollerte delen av Shanghai i den hensikt å presse fienden sørover mot Huangpu-elven, der den japanske flåten først hadde lagt til kai. Men manglende kommunikasjon mellom infanteri og artilleri vanskeliggjorde operasjonen. Kinesiske stridsvogner manglet støtte, og ble ofte offer for japanske gateangrep.

En av Chiangs generaler, Zhang Fakui, mente at den kinesiske militærpolitikken med å frede den internasjonale bydelen i Shanghai fratok hæren en viktig fordel, fordi det ga dem færre utgangspunkt for å angripe japanske stillinger. Men politikken på dette området sto fast. Den militære ledelsen ventet at hæren skulle holde ut, i alle fall til den kommende stormaktkonferansen i Brussel gikk av stabelen i november. «[Hæren] må starte en geriljakrig som kan vinne tid og skape sympati blant våre venner i utlandet», het det i en instruks fra hærledelsen i slutten av oktober.

Innen den tid hadde kineserne for lengst havnet på defensiven. Japanerne sendte forsterkninger til Shanghai, og 23. august seilte en japansk flåte mot Shanghai, noe som tvang kineserne til å åpne en tofrontskrig. Dette var begynnelsen på slagets andre fase. Den kinesiske fronten i Shanghai ble ytterligere svekket.

I slutten av oktober begynte forsvarerne å trekke seg ut av bykjernen, en avgjørelse som regnes om begynnelsen på slagets tredje fase. Chiang beordret retrett fra flere stillinger der kineserne hadde bitt seg fast, men han forlangte at en bataljon ble igjen i bydelen Zhabei. De skulle bremse den japanske offensiven for å gi resten av hæren tid til å evakuere og omgruppere. Forsvarsverket ble bygget i Sihang-varehuset, som var strategisk valgt for å gjøre sterkest mulig inntrykk. Varehuset var plassert vegg i vegg med den internasjonale bydelen, slik at vestmaktene representanter i byen kunne se kampen selv. Fordi husets fjerde side vendte mot den internasjonale bydelen, kunne japanerne dessuten ikke omringe huset fra alle sider, og de våget ikke å angripe skansen med flåteartilleri av frykt for at

streifskudd skulle treffe utenlandske bosetninger.

27. oktober sto japanske styrker ved varehuset, der de ble bombardert med granater av forsvarerne fra taket av bygningen. Japanerne svarte med å sette opp artilleri, og ødelegge vannforsyningene til varehuset. Kineserne sto imot angrepene, men fienden omringet bygget med stadig flere kanoner. Etter få dager måtte bataljonens kommandør, Xie Jinyuan, sørge for evakuering. På kvelden den 30. oktober snek forsvarerne seg over til den internasjonale bydelen. De hadde lykket med å kjøpe resten av hæren tid, og $\frac{3}{4}$ av bataljonen overlevde kampene ved varehuset, Men japanerne fikk presset vestmaktene til å avvæpne og internere Xie og bataljonen hans i bydelen, på ubestemt tid.

Hendelsen var likevel bra for moralen til de kinesiske styrkene, men slaget om Shanghai var i realiteten tapt. Toppmøtet i Brussel førte ikke til noen vedtak om vestlig intervensjon. 5. november landsatte japanerne nye tropper i Shanghai, og var klare til å gjennomføre en knipetangmanøver fra nord og sør. Kineserne så seg dermed nødt til å marsjere ut av byen natt til 8. november 1937, mens de satte fyr på alle viktige bygninger bak seg.

Erfaringene fra slaget om Shanghai hadde bevist for kineserne at hæren deres ikke var klar for krigføring på dette nivået. Først mot slutten av 2. verdenskrig våget de seg igjen på større konfrontasjoner med den keiserlige japanske hær.

Chiang først ga Zhang Fakui skylden for nederlaget i Shanghai, men var senere ydmyk nok til å innrømme i en tale: «Det er et ansvar som jeg som øverste leder må påta meg. Jeg ber moderlandet om tilgivelse.»

Når instinktet redder liv

Foto: Jo Stenersen

**Gå inn på
bfo.milrab.no for
å se flere Garmin
klokker, nyheter
og tilbud**

For å kunne yte sitt beste og holde Norge trygt, er brannkonstabler, politi og andre i krevende yrker avhengig av å være i god form. Da trenger de gode verktøy som gjør at de kan prestere optimalt. Garmin Instinct er den perfekte treningskollegaen både på jobb og trening.

Som brannkonstabel er jeg nødt til å ta raske og kloke beslutninger i krevende og stressende situasjoner. For å minimere risiko er det en forutsetning at en er i god form og trener mye. Garmin Instinct utgjør en viktig forskjell i hverdagen min, sier brannkonstabel May Tømmervold.

Tømmervold vet hva hun snakker om. Ikke bare trener hun crossfit eller styrke og kondisjon på jobb daglig. I 2017 ble hun verdensmester i den anerkjente konkurransen for politi- og brannfolk: «The World Police and Fire Games» i Los Angeles. Hele 10 000 deltakere fra 70 nasjoner deltok. Neste konkurranse er i Chengdu i 2019.

Garmin Instinct er bygget og designet etter amerikanske militærstandarter og klokken tåler støt, varme og vann – akkurat som menneskene som bruker den.

Jeg trenger en robust klokke som sporer trening og aktivitet, og som gjør at jeg kan utfordre meg selv til å yte mer. Det gjør Garmin Instinct. Uansett om jeg løper, trener styrke, sykler, svømmer eller gjør noe annet får jeg full oversikt over aktivitet, treningsøkt, søvn og egen form, sier Tømmervold.

Når Garmin Instinct er koblet opp til en kompatibel smarttelefon, kan du legge bort telefonen og likevel motta meldinger, e-post og andre varsler rett på håndleddet. Klokken har innebygd håndleddbasert pulsmåling som gir deg full oversikt over aktivitet, stress, søvn mønstre og andre velværedata. Enten du er på tur, deltar i løp eller bare bedriver daglig aktivitet, holder Instinct styr på hjerterefrekuensi, antall skritt, avstand, antall forbrante kalorier og mye mer. Du kan også kartlegge søvn mønstre og REM-sykluser.

Gjennom hjerterefrekuensi variabilitet kartlegger Garmin Instinct stressnivåer. Slik kan du bli mer oppmerksom på hvilke fysiske og emosjonelle situasjoner som fører til at stressnivået ditt stiger eller synker, sier Head of Public and Media Relations i Garmin Nordic, Marcus Bjärneroth.

Garmin Instinct passer også spesielt godt for deg som liker å være mye utendørs, og som ikke nødvendigvis vil følge en opptegnet sti. Været skifter ofte fort og TracBack®-funksjon gjør at du lett finner sporet som du har logget slik at du alltid kommer deg trygt tilbake. I tåke, vind, regn og snøfokk er dette smart. Instinct vil også være kompatibelt med andre Garmin-enheter, inkludert inReach Mini, VIRB-actionkameraer og hundesporingsenheter.

Av John Berg, major (R)
Forsvarsanalytiker

PUTIN SKRYTER

Vladimir Putin.

I 2018 knep russiske hemmelige tjenester 129 operatører og 465 agenter som arbeidet for fremmede makter, mot 72 og 397 året før, hevdet president Valdimir Putin på en orientering. Vestlige kilder klør seg adskillig i hodene sine og lurer på hvem i all verden alle disse er. En mulig forklaring kan være at Putin smurte aldri så lite på for å nøre opp under forestillingen om at Russland er under konstant beleiring. Orienteringen der tallene ble lagt frem var i regi av innenlands etterretningstjenesten FSB. En ytterligere mulig, men nå kanskje utdatert forklaring kan derfor være at det er FSB som har tatt i, for å styrke sin stilling overfor utenlandsetterretningen SVR, og også overfor det militære GRU. For to, tre år siden verserte det nemlig planer om å slå sammen FSB og SVR, for å skape en organisasjon mer lik tidligere tiders mektige KGB. I dag har hverken FSB eller SVR den posisjon KGB hadde. Planene utløste den gang momentant kappestrid mellom FSB og SVR om hvem som var

viktigst og flinkest, og burde få ledelsen i den nye organisasjonen. Etter det som foreligger, er imidlertid planene om sammenslåing skrinlagt. Det synes dessuten ikke å ha fremgått helt klart av Putins redegjørelse at det er FSB alene som angivelig har knepet alle disse skumle individene. Det bør imidlertid ikke utelukkes at arrestasjonen av Frode Berg, i 2017, kan ha vært for å bidra til få statistikken til å ryke i været.

BRITENE KJEMPER

Britene har ikke gitt seg med etterforskningen av giftattentatet mot avhopperen Sergey Skripal og datteren Julia, og blant annet drapet på Alexander Litvinenko i 2006 med det radioaktive stoffet Polonium-210, samt Litvinenkos støtte-spiller Boris Berezovskys mystiske død i 2013. Det fremgår nå at noen måneder etter Skripal-attentatet ble en viss Umar Sugaipov nektet innreise i Storbritannia. Britene fryktet et attentat mot den tjetsjenske opposisjonelle leder-skikkelsen Akhmed Zakayev, som har asyl i Storbritannia. Sugaipov ble nektet innreise til tross for at hans familie har bodd i Storbritannia siden 2002 og fikk britisk statsborgerskap i 2009. Langsiktig planlegging fra Sugaipovs side, får man kanskje kalle sånt. Men altså mislykket. Sugaipov har nemlig vært under mistanke lenge og kan blant annet ha vært involvert i drapet på advokat Sergei Magnitsky, som ble slått ihjel i fengsel i Moskva i 2009.

Samtidig har bulgarske kilder identifisert en mulig tredje GRU-mann implisert i attentatet mot Sergey og Julia Skripal, og det som her har foregått illustrerer hvordan vestlig etterretning kan klarlegge handlingsmønstre. I 2015 ble bulgareren Emilian Gebrev, som blant annet selger militært materiell til Ukraina, forgiftet, men overlevde. Mistanke ble snart rettet mot en

Sergey Fedotov.

«Sergey Fedotov» som kort tid i forveien hadde kommet med fly fra Moskva. Han hadde returbillett fra Sofia men forsvant isteden med en flight fra Istanbul to dager før returbilletten var datert. Internasjonal etterforskning har vist at «Fedotov» helt siden 2010 har brukt lignende taktikk en rekke ganger, med å forsvinne fra en annen lufthavn tidligere enn det som har fremgått av returbilletten.

Dette har gjerne skjedd samtidig med «hendelser». «Fedotov» ankom London samme dag som GRU-agentene Alexander Mishkin og Anatoliy Chepiga, de to hovedmistenkte i Skripal-saken. Denne gangen skal «Fedotov» ha vært i ferd med å gå ombord på planlagt returflight 4. mars 2018, samme dag som Sergey og Julia Skripal ble syke, men minutter før avgang skal han ha fått bagasjen sin hentet ut for så å ta en annen flight; eller muligens forsvinne til et dekningsted i Storbritannia. Der kan han oppholde seg fremdeles. Det hevdes nå at «Fedotov» sannsynligvis er GRU-offiseren Denis Sergeev og at han kan ha hatt en slags koordinerende rolle i attentatet mot far og datter Skripal. «Fedotov»/Sergeev skal ha vært flittig i en annen russisk virksomhet, opprettelse i vestlige land av firmaer, organisasjoner og virksomheter som egentlig er etterretnings- og operasjonsstasjoner. Eksempelet «Fedotov»/Sergeev gir i alle fall et interessant innblikk i hvordan slike virksomheter kan forekomme, det være seg i Bulgaria og Storbritannia eller i Kirkenes og Vardø.

Russerne er fremdeles veldig fortørnet over briteres anklager. I FN har ambassaderåd Dmitri Polyansky hevdet at britene bryter internasjonal rett ved å nekte russerne å møte far og datter Skripal, «for å fastslå om de virkelig lever og om de trenger russisk hjelp». Det er bare derfor, hevdet Polyansky. Joda. Retten russerne her viser til gjelder imidlertid bare møter med personer som er fengslet eller sitter i varetekt. Russerne stiller derfor selvfølgelig spørsmål om Sergey og Julia Skripal har full bevegelsesfrihet, og kan vende tilbake til Russland hvis de vil. Det vil de ikke, fastslår britene, og de vil heller ikke møte russiske representanter. Muligens er de to flyttet til et annet land, kanskje til USA, der de nå lever med ny identitet. (Bl.a. fra Eye Spy 120, 121)

Litt høy rente på boliglånet?

Som medlem i BFO får du en av markedets aller beste renter på boliglån. Flytter du lånet ditt til Gjensidige Bank, kan du fort spare inn kontingenten og vel så det.

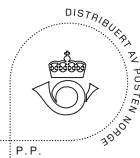
Sjekk hvor mye du kan spare og få et uforpliktende tilbud på **gjensidigebank.no**.

**Boliglån
fra 2,09 %**

Priseksempel: Boliglån inntil 50 % av verdigrunnlag, nom. rente 2,09 %, eff. rente 2,16 %, 2 mill., o/25 år, totalt: 2 584 497 kroner. Gjelder for YS-medlemmer som bruker banken aktivt. Prisen gjelder per 6.6.19 og kan bli endret.

B-Economique
NORGE

Avsender: Offisersbladet, Postboks 501 Sentrum, NO-0105 Oslo

Giraffe 1X

Flexible protection for mobile forces

